

การทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพ
และอนามัยสิ่งแวดล้อมตามแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ
ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒
พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕

โดย
นางสาวรัตนาวดี ทองสุทธิ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

ผลงานวิชาการเพื่อขอรับการประเมินแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ ๑๔๐
กลุ่มข้อมูลและประเมินผล กองแผนงาน กรมอนามัย

คำนำ

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๕ กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งเป็นแผนระดับที่ ๑ เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้มีความสอดคล้องและบูรณาการกัน และกำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ โดยมีการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นการพัฒนาไปสู่แผนระดับที่ ๒ และ ๓ อย่างเป็นระบบ รวมไปถึงนโยบายของรัฐที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาประเทศไทยสู่การเป็นประเทศไทย ๔.๐ มีการทำงานอย่างเปิดกว้างและเชื่อมโยงถึงกัน (Open & Connected Government) มีการทำงานโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen-Centric Government) การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย (Smart & High Performance Government) ปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตลอดจนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) การพัฒนานวัตกรรมการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อรองรับยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านความรู้ การสื่อสาร การจัดการและเทคโนโลยี โดยเฉพาะในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล ด้วยการเพิ่มความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) แก่คนไทย ให้สามารถเข้าถึง เข้าใจ และเลือกใช้บริการตามความต้องการและความจำเป็นได้อย่างง่ายและเหมาะสม ซึ่งการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์พันธกิจ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลงจึงเป็นสิ่งสำคัญ

ด้วยบริบทของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าวข้างต้น จึงทำการศึกษาทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ตามแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ หรือที่เรียกว่า แผนยุทธศาสตร์ ๔ ปี กรมอนามัย พร้อมปรับช่วงเวลาของแผนยุทธศาสตร์ฯ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) ช่วงที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) เพื่อเป็นกรอบการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลาวาระแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ และใช้ชื่อว่า “แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ตามแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ (ฉบับปรับปรุง)”

ผู้จัดทำ

บทสรุปผู้บริหาร

ด้วยบริบทของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป นับแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติซึ่งเป็นแผนระดับที่ ๑ เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ โดยมีการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นการพัฒนาไปสู่แผนระดับที่ ๒ และ ๓ อย่างเป็นระบบ แผนระดับที่ ๒ เป็นแนวทางการขับเคลื่อนประเทศในมิติต่างๆ ประกอบด้วย (๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ ประเด็น (๒) แผนการปฏิรูปประเทศ ๑๑ + ๒ ด้าน (๓) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ และ (๔) แผนว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ และมีการถ่ายทอดไปสู่แนวทางปฏิบัติในแผนระดับที่ ๓ ซึ่งจะเป็แผนในเชิงปฏิบัติที่มีความชัดเจนตามภารกิจของส่วนราชการที่สอดคล้องและสนับสนุนการดำเนินงานของแผนระดับที่ ๑ และระดับที่ ๒ ตามลำดับ รวมไปถึงนโยบายของรัฐที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาประเทศไทยสู่การเป็นประเทศไทย ๔.๐ มีการทำงานอย่างเปิดกว้างและเชื่อมโยงถึงกัน (Open & Connected Government) มีการทำงานโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen-Centric Government) การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย (Smart & High Performance Government) ปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตลอดจนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) การพัฒนานวัตกรรมการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อรองรับยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านความรู้ การสื่อสาร การจัดการและเทคโนโลยี โดยเฉพาะในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล ด้วยการเพิ่มความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) แก่คนไทย ให้สามารถเข้าถึง เข้าใจ และเลือกใช้ข้อมูลและบริการตามความต้องการและความจำเป็นได้อย่างง่ายและเหมาะสม ซึ่งการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลงจึงเป็นสิ่งสำคัญ กรมอนามัยได้ประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมตามแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ หรือที่เรียกว่า แผนยุทธศาสตร์ ๔ ปี กรมอนามัย ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ และด้วยบริบทที่เปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงได้ศึกษาเพื่อพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ กรมอนามัย พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ (ฉบับปรับปรุง) ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องตามแผนระดับที่ ๑ แผนระดับที่ ๒ แผนระดับที่ ๓ ตามภารกิจกรมอนามัย และบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้พร้อมปรับช่วงเวลาของแผนยุทธศาสตร์ฯ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติช่วงที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕ และใช้เป็นกรอบการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลาวาระแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ โดยใช้ชื่อว่า “แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ตามแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ (ฉบับปรับปรุง)”

การศึกษาทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ (ฉบับปรับปรุง) แบ่งวิธีการศึกษาออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ ๑ การศึกษาข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องในการทบทวนแผนยุทธศาสตร์ฯ โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Method) ประกอบด้วย (๑) ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) (๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ แผน (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) (๓) แผนปฏิรูปประเทศ (ด้านสาธารณสุข) (๔) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) (๕) แผนยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข (๖) นโยบายรัฐบาล (๗) นโยบายกระทรวงสาธารณสุข (๘) นโยบายกรมอนามัย (๙) สถานการณ์ภายใน – ภายนอกกรมอนามัย

(๑๐) ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์และความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ของกรมอนามัย (๑๑) รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ ระยะครึ่งแผน (ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๒) และ (๑๒) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และส่วนที่ ๒ การศึกษาแบบมีส่วนร่วม (Participatory Method) โดยจัดกระบวนการประชุมทบทวนแบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบบริหารและวิธีการทำงาน กรมอนามัย (คลังเตอร์) กลุ่มที่ ๑ - ๔ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามขั้นตอนของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เพื่อทบทวนวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตรการ โดยใช้ข้อมูลนำเข้าที่ได้จากการวิเคราะห์ในส่วนที่ ๑ ให้ที่ประชุมร่วมกันพิจารณา ร่วมคิด ร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์ และจัดทำ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ฯ และนำเสนอผู้เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังความคิดเห็น พร้อมปรับแก้ไข เมื่อได้ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ฯ ที่สมบูรณ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงเสนอผู้บริหารกรมอนามัยเพื่อขออนุมัติประกาศใช้ ต่อไป

ผลการศึกษาระบบทบทวนแผนยุทธศาสตร์ฯ ยังคงไว้ซึ่งวิสัยทัศน์เดิม ได้แก่ “กรมอนามัยเป็นองค์กรหลักของประเทศในการอภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อประชาชนสุขภาพดี” พันธกิจยังคงเดิม ได้แก่ “ทำหน้าที่ในการสังเคราะห์ใช้ความรู้และคุณภาพรวม เพื่อกำหนดนโยบายและออกแบบระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม โดยการประสานงาน สร้างความร่วมมือ และกำกับดูแล เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อการดำเนินงาน” และประกอบด้วย ๕ ประเด็นยุทธศาสตร์ ๑๒ เป้าประสงค์ ๒๘ ตัวชี้วัด จากเดิม ๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ ๑๒ เป้าประสงค์ ๒๑ ตัวชี้วัด โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือ (๑) การเพิ่มประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ สร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ เนื่องจากภารกิจกรมอนามัยมีส่วนสนับสนุนผลักดันให้เป้าหมายของแผนระดับที่ ๑ และ ๒ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องการสร้างความรู้ด้านสุขภาพบรรลุผลรวมทั้งกรมอนามัยได้รับมอบหมายจากกระทรวงสาธารณสุขให้เป็นเจ้าภาพในการขับเคลื่อนประเด็นนี้ (๒) การปรับเป้าประสงค์ของประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ อภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม จากเดิมที่เน้นเรื่องความพึงพอใจของภาคีเครือข่ายต่อ Product Champion ของกรม มาเน้นในเรื่องของการขับเคลื่อนด้วยกฎหมายซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการปกป้องคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของประชาชน และ (๓) เพิ่มประเด็นด้านทรัพยากรบุคคลในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ ปฏิรูประบบงานสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงและมีธรรมาภิบาล เพราะบุคลากรคือรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ บุคลากรของกรมอนามัยต้องมีความเป็นมืออาชีพและผูกพันต่อองค์กร ความท้าทายจากการปฏิรูประบบราชการ การมีนโยบายลดอัตรากำลังในภาคราชการลง ทำให้กรมอนามัยต้องยกระดับและพัฒนาสมรรถนะขององค์กรให้ตอบสนองบทบาทภารกิจ และบริหารกำลังคนให้สามารถดำเนินการตามภารกิจที่วางไว้

สำหรับด้านข้อเสนอแนะเพิ่มเติมมี ๒ เรื่อง ได้แก่ (๑) การรับฟังความคิดเห็นจากภาคีเครือข่าย สำหรับการทบทวนและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับปรับปรุงนี้ มีการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภายในกรมอนามัยเท่านั้น ไม่ได้จัดให้มีกระบวนการประชุมประชาพิจารณ์ของภาคีเครือข่าย ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อาทิเช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด สาธารณสุขอำเภอ ปลัดเทศบาล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และภาคประชาชน ซึ่งความคิดเห็นจะมีประโยชน์ทำให้แผนยุทธศาสตร์สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น แต่ทั้งนี้ การขับเคลื่อนแปลงแผนยุทธศาสตร์ฯ สู่การปฏิบัติ จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ของแต่ละหน่วยงานในสังกัดกรมอนามัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ ๑๒ เขตสุขภาพ นั้น ก็สามารถจัดให้มีกระบวนการประสานแผนหรือรับฟังความคิดเห็น เพื่อนำความคิดเห็นของภาคีเครือข่าย ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ มาใช้ประโยชน์ในการปรับกลยุทธ์ มาตรการ ให้

สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ตอบสนองต่อปัญหาในพื้นที่ และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้เช่นกัน และ (๒) การทบทวนสถานการณ์ด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในระดับนานาชาติ กรมอนามัยยังขาดการประเมินสถานการณ์หรือศึกษาตัวอย่าง บทเรียนสำคัญและความสำเร็จของการทำงานส่งเสริมสุขภาพของนานาชาติ เช่น ระบบการดูแลผู้สูงอายุ การส่งเสริมการออกกำลังกาย การควบคุมโรคอ้วน การส่งเสริมการพัฒนาเมืองสุขภาพดี ชุมชนสุขภาพดีในระดับสุขภาพประชากรโลก ซึ่งหลายประเทศทั่วโลกได้พยายามเดินหน้าการทำงานด้วยกลยุทธ์การส่งเสริมสุขภาพ การศึกษายุทธศาสตร์ กลยุทธ์ วิธีการที่หลากหลายของประเทศ ตะวันตก หรือประเทศในแถบเอเชียด้วยกัน แล้วเลือกมาปรับใช้กับบริบทสังคมไทย จะช่วยให้เกิดการพัฒนากลยุทธ์ มาตรการ รูปแบบวิธีการทำงาน เครื่องมือใหม่ๆ ที่นำไปสู่การปฏิบัติและบรรลุผลตามที่กำหนดไว้

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ข
สารบัญ	ค
บทที่ ๑ บทนำ	
หลักการและเหตุผล	๑
วัตถุประสงค์	๒
กรอบแนวคิดในการศึกษา	๒
ขอบเขตของการศึกษา	๓
นิยามศัพท์การศึกษา	๓
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๔
บทที่ ๒ ทบทวนวรรณกรรม	
ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)	๕
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ แผน (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕)	๑๓
แผนปฏิรูปประเทศ (ด้านสาธารณสุข)	๑๖
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)	๑๘
แผนยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข	๑๙
นโยบายรัฐบาล	๒๑
นโยบายกระทรวงสาธารณสุข	๒๒
นโยบายกรมอนามัย	๒๖
สถานการณ์ภายใน – ภายนอกกรมอนามัย	๒๖
ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์และความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ของกรมอนามัย	๒๘
รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพ และอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ ระยะครึ่งแผน (ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๒)	๓๐
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับยุทธศาสตร์	๓๑
บทที่ ๓ วิธีการศึกษา	
ส่วนที่ ๑ การศึกษาข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องในการทบทวนแผนยุทธศาสตร์ฯ โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Method)	๓๘
ส่วนที่ ๒ การศึกษาแบบมีส่วนร่วม (Participatory Method) โดยจัดกระบวนการ ประชุมทบทวนแบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง	๓๘
บทที่ ๔ ผลการศึกษา	
ส่วนที่ ๑ ผลการศึกษาข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องในการทบทวนแผนยุทธศาสตร์ฯ โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Method)	๔๐
ส่วนที่ ๒ ผลการศึกษาการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Method) ที่ได้จากกระบวนการประชุมทบทวนแบบมีส่วนร่วมฯ	๗๒
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ	๙๑
บรรณานุกรม	๙๕
ภาคผนวก	

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑	ประเด็นย่อยภายใต้ ๖ ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ	๘
๒	ประเด็นการปฏิรูปด้านสาธารณสุขและประเด็นปฏิรูปย่อย	๑๗
๓	ยุทธศาสตร์ชาติที่กรมอนามัยมีส่วนในการสนับสนุนเพื่อบรรลุเป้าหมาย	๔๐
๔	แผนแม่บทฯ ที่กรมอนามัยมีส่วนสนับสนุนผลักดันเพื่อบรรลุเป้าหมาย	๔๖
๕	ประเด็นการปฏิรูปด้านสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับกรมอนามัย	๕๑
๖	ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ที่เกี่ยวข้องกับกรมอนามัย	๕๑
๗	ผลการทบทวนเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฯ	๗๒
๘	ผลการทบทวนเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์และมาตรการ แผนยุทธศาสตร์ฯ	๗๖

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
๑	กรอบแนวคิดการศึกษา	๒
๒	นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓	๒๔
๓	นโยบายเร่งรัดของผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓	๒๕
๔	นโยบายปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒	๒๖
๕	ผังความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฯ ฉบับ ๑๒ แผนยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข นโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงสาธารณสุข และนโยบายกรมอนามัย	๕๗
๖	ผังความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฯ ฉบับ ๑๒ และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ	๙๐

บทที่ ๑ บทนำ

หลักการและเหตุผล

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๕ กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติ (แผนระดับที่ ๑) เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้มีความสอดคล้องและบูรณาการกัน และกำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ (มาตรา ๕ วรรคสอง) โดยมีการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นการพัฒนาไปสู่แผนระดับที่ ๒ และ ๓ อย่างเป็นระบบ แผนระดับที่ ๒ ซึ่งเป็นแนวทางการขับเคลื่อนประเทศในมิติต่างๆ ประกอบด้วย (๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ ประเด็น (๒) แผนการปฏิรูปประเทศ ๑๑ + ๒ ด้าน (๓) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ และ (๔) แผนว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ และมีการถ่ายทอดไปสู่แนวทางปฏิบัติในแผนระดับที่ ๓ ซึ่งจะเป็นแผนในเชิงปฏิบัติที่มีความชัดเจนตามภารกิจของส่วนราชการที่สอดคล้องและสนับสนุนการดำเนินงานของแผนระดับที่ ๑ และระดับที่ ๒ ตามลำดับ รวมถึงส่วนราชการต้องดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติราชการ ๕ ปี โดยวาระแรกทำระยะ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕) และแผนปฏิบัติราชการประจำปี ให้สอดคล้องกับแผนระดับต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และประกาศใช้พร้อมนำแผนฯ เข้าระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ Electronic Monitoring and Evaluation System of National Strategy and Country Reform (eMENSCR) ตามระเบียบว่าด้วยการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลต่อไป และเพื่อให้การดำเนินการบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในแผนระดับต่างๆ รวมไปถึงนโยบายของรัฐที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาประเทศไทยสู่การเป็นประเทศไทย ๔.๐ มีการทำงานอย่างเปิดกว้างและเชื่อมโยงถึงกัน (Open & Connected Government) มีการทำงานโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen-Centric Government) การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย (Smart & High Performance Government) ปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตลอดจนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) การพัฒนานวัตกรรมการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อรองรับยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านความรู้ การสื่อสาร การจัดการและเทคโนโลยี โดยเฉพาะในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล ด้วยการเพิ่มความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) แก่คนไทย ให้สามารถเข้าถึง เข้าใจ และเลือกใช้ข้อมูลและบริการตามความต้องการและความจำเป็นได้อย่างง่ายและเหมาะสม ซึ่งการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลงจึงเป็นสิ่งสำคัญ

กรมอนามัย ได้ประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ตามแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ หรือที่เรียกว่า แผนยุทธศาสตร์ ๔ ปี กรมอนามัย ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ด้วยบริบทของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าวข้างต้น จึงทำการศึกษาการทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ พร้อมปรับช่วงเวลาของแผนยุทธศาสตร์ฯ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) โดยยุทธศาสตร์ชาติ แบ่งออกเป็น ๔ ระยะ ช่วงละ ๕ ปี เพื่อให้จัดลำดับความสำคัญในการทำงานและการจัดสรรทรัพยากร ช่วงที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ ช่วงที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ช่วงที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕ และช่วงที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๗๖ - ๒๕๘๐ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ ที่ได้พัฒนานี้จึงกำหนดช่วงเวลาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

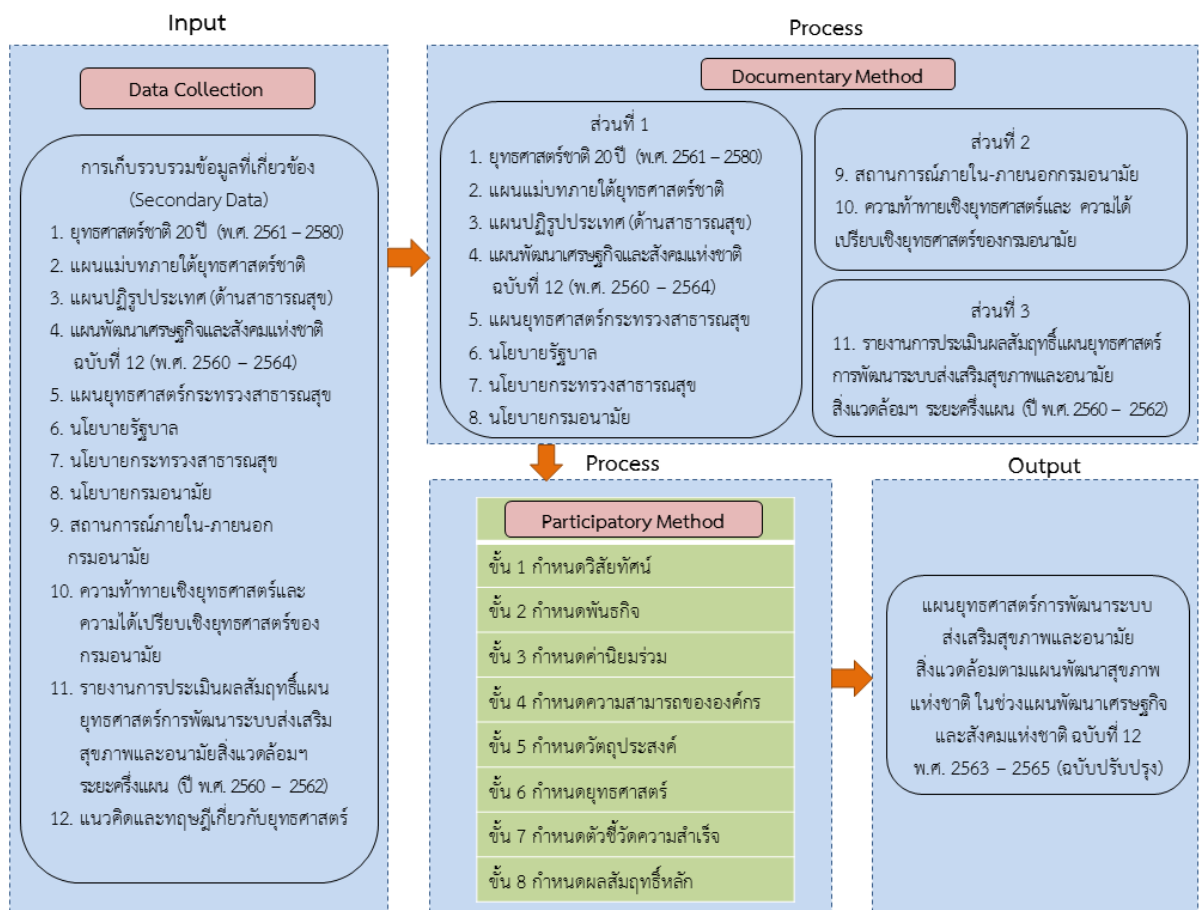
ช่วงที่ ๑ และใช้เป็นกรอบการขับเคลื่อนการพัฒนาาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลา
วาระแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ และใช้ชื่อว่า แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาาระบบส่งเสริมสุขภาพและ
อนามัยสิ่งแวดล้อม ตามแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่
๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ (ฉบับปรับปรุง)

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ กรมอนามัย
พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ (ฉบับปรับปรุง) ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องตามแผนระดับที่ ๑ แผนระดับที่ ๒
แผนระดับที่ ๓ ตามภารกิจกรมอนามัย และบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากการทบทวนวรรณกรรมต่างๆ ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

ภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษา

การทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมตามแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ (ฉบับปรับปรุง) มุ่งเน้น ๒ ส่วน ได้แก่

๑. การศึกษาข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องในการทบทวนแผนยุทธศาสตร์ฯ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ แผน (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) แผนปฏิรูปประเทศ (ด้านสาธารณสุข) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) แผนยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข นโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงสาธารณสุข นโยบายกรมอนามัย สถานการณ์ภายใน – ภายนอกกรมอนามัย ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์และความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ของกรมอนามัย และรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ ระยะครึ่งแผน (ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๒) โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Method) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

๒. การประชุมเพื่อทบทวนและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฯ โดยใช้วิธีการศึกษาแบบมีส่วนร่วม (Participatory Method) จัดกระบวนการประชุมทบทวนแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบบริหารและวิธีการทำงาน กรมอนามัย (คลังเตอร์) กลุ่มที่ ๑ – ๙ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทบทวนวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตรการ โดยใช้ข้อมูลนำเข้าที่ได้จากการวิเคราะห์ในข้อที่ ๑ เพื่อให้ที่ประชุมร่วมกันพิจารณา ร่วมคิด ร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสพการณ์ และจัดทำ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ฯ และนำเสนอผู้เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังความคิดเห็น พร้อมปรับแก้ไข เมื่อได้ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ฯ ที่สมบูรณ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงเสนอผู้บริหารกรมอนามัยเพื่อขออนุมัติประกาศใช้ ต่อไป

นิยามศัพท์การศึกษา

แผนระดับที่ ๑ หมายถึง ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)

แผนระดับที่ ๒ หมายถึง แนวทางการขับเคลื่อนประเทศในมิติต่างๆ ประกอบด้วย (๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ ประเด็น (๒) แผนการปฏิรูปประเทศ ๑๑ + ๒ ด้าน (๓) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ และ (๔) แผนว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ

แผนระดับ ๓ หมายถึง แผนในเชิงปฏิบัติที่มีความชัดเจนตามภารกิจของส่วนราชการที่สอดคล้องและสนับสนุนการดำเนินงานของแผนระดับที่ ๑ และระดับที่ ๒ ตามลำดับ

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบบริหารและวิธีการทำงาน กรมอนามัย (คลังเตอร์) กลุ่มที่ ๑ – ๙ หมายถึง คณะกรรมการที่ตั้งขึ้นตามคำสั่งกรมอนามัย ที่ ๑๐๔๐/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ประกอบด้วย กลุ่มที่ ๑ กลุ่มสตรีและเด็กปฐมวัย กลุ่มที่ ๒ กลุ่มวัยเรียนวัยรุ่น กลุ่มที่ ๓ กลุ่มวัยทำงาน กลุ่มที่ ๔ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มที่ ๕ กลุ่มอนามัยสิ่งแวดล้อม กลุ่ม ๖ กลุ่มการคลังและงบประมาณ กลุ่มที่ ๗ กลุ่มข้อมูลการจัดการความรู้และการเฝ้าระวัง กลุ่มที่ ๘ กลุ่มยุทธศาสตร์กำลังคน และกลุ่มที่ ๙ กลุ่มกฎหมาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. กรมอนามัยมีแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ (ฉบับปรับปรุง) เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องตามแผนระดับที่ ๑ ระดับที่ ๒ และระดับที่ ๓

๒. เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานในสังกัดกรมอนามัยในการทบทวนและกำหนด เป้าหมาย / มาตรการสำคัญ / ตัวชี้วัด / แผนงาน / โครงการสำคัญ ตลอดจนงบประมาณ สำหรับการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕

บทที่ ๒ ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาครั้งนี้ ได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ครอบคลุมสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ ดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)
๒. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ แผน (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕)
๓. แผนปฏิรูปประเทศ (ด้านสาธารณสุข)
๔. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)
๕. แผนยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข
๖. นโยบายรัฐบาล
๗. นโยบายกระทรวงสาธารณสุข
๘. นโยบายอธิบดีกรมอนามัย
๙. สถานการณ์ภายใน - ภายนอกกรมอนามัย
๑๐. ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์และความสำเร็จเปรียบเชิงยุทธศาสตร์ของกรมอนามัย
๑๑. รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ ระยะครึ่งแผน (ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๒)
๑๒. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ

๑. ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๕ กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ โดยกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อรับผิดชอบในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ กำหนดวิธีการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ การติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผล รวมทั้งกำหนดมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วนดำเนินการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านต่างๆ รวม ๖ คณะ ประกอบด้วย (๑) คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง (๒) คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (๓) คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (๔) คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (๕) คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ (๖) คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อรับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด ตลอดจนได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง เพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติตามที่

กฎหมายกำหนด และต่อมาได้มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ใช้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) และประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒ ก ประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ภายในช่วงเวลาที่กำหนด เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย (๑) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย (๒) ชีตความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้ (๓) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ (๔) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม (๕) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ (๖) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการพัฒนาประเทศตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น จึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ โดยการพัฒนาประเทศในช่วงเวลาของยุทธศาสตร์ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบ “ประชารัฐ” โดยประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

๑. ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกราชอธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือเทคโนโลยีและระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบและทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐรวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่นๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด

๒. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด ๓ ประการ ได้แก่ (๑) “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่เราทำทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่นๆ นำมาประยุกต์ ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ (๒) “ปรับปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่างๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ (๓) “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคู่มือใหม่ รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของ

ตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปรุงปัจจุบัน พร้อมทั้ง การส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐให้ประเทศสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทาง การค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้น กลางและลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศได้ในคราวเดียวกัน

๓. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการ พัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความ พร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ตีรอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะรับผิดชอบ ต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่สามและอนุรักษ์ภาษา ท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

๔. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมายการพัฒนา ที่สำคัญที่ให้ความสำคัญกับการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำเพื่อส่วนรวม การกระจาย อำนาจและความรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินผระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของ ชุมชนในการจัดการตนเอง และการเตรียมความพร้อมของประชากรไทยทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และ สังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

๕. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมธรรมาภิบาล และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันทั้งภายในและภายนอก ประเทศอย่างบูรณาการ ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงาน และการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ เข้ามามีส่วนร่วมในแบบทางตรงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยเป็นการดำเนินการบนพื้นฐานการเติบโต ร่วมกัน ไม่ว่าจะผ่านทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง ๓ ด้าน อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง

๖. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมาย การพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ ในการกำกับหรือในการให้บริการในระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน มีสมรรถนะสูง ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัว ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาด ใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความ ต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยม ความซื่อสัตย์สุจริต ความมัธยัสถ์ และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่าง ลึ้นเชิง นอกจากนี้ กฎหมายต้องมีความชัดเจน มีเพียงเท่าที่จำเป็น มีความทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเอื้อต่อการพัฒนา โดยกระบวนการยุติธรรมมีการบริหาร ที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และการอำนวยความสะดวกตามหลักนิติธรรม

สำหรับประเด็นย่อยภายใต้แต่ละยุทธศาสตร์ชาติ รายละเอียดแสดงดังตารางที่ ๑
 ตารางที่ ๑ ประเด็นย่อยภายใต้ ๖ ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ

๑. ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง	
๑.๑ การรักษาความสงบภายในประเทศ	
๑.๑.๑	การพัฒนาและเสริมสร้างคนในทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็ง มีความพร้อมตระหนักในเรื่องความมั่นคง และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา
๑.๑.๒	การพัฒนาและเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ
๑.๑.๓	การพัฒนาและเสริมสร้างการเมืองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีเสถียรภาพ และมีธรรมาภิบาล เห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตน
๑.๑.๔	การพัฒนาและเสริมสร้างกลไกที่สามารถป้องกันและจัดสาเหตุของประเด็นปัญหาความมั่นคงที่สำคัญ
๑.๒ การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง	
๑.๒.๑	การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในปัจจุบัน
๑.๒.๒	การติดตาม ฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่อาจอุบัติขึ้นใหม่
๑.๒.๓	การสร้างความปลอดภัยและความสันติสุขอย่างถาวรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
๑.๒.๔	การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล
๑.๓ การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ	
๑.๓.๑	พัฒนาระบบงานข่าวกรองแห่งชาติแบบบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ
๑.๓.๒	พัฒนาและฝึกพลกำลังอำนาจแห่งชาติ กองทัพและหน่วยงานความมั่นคง รวมทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ให้พร้อมป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ และเผชิญภัยคุกคามได้ทุกมิติ ทุกรูปแบบและทุกระดับ
๑.๓.๓	พัฒนาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติและการบริหารจัดการภัยคุกคามให้มีประสิทธิภาพ
๑.๔ การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มีใช้ภาครัฐ	
๑.๔.๑	เสริมสร้างและรักษาคุณภาพสถานะแวดล้อมระหว่างประเทศ
๑.๔.๒	เสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค
๑.๔.๓	การร่วมมือทางการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาค โลก รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มีใช้ภาครัฐ
๑.๕ การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม	
๑.๕.๑	พัฒนากลไกให้พร้อมสำหรับการติดตาม ฝ้าระวัง แจ้งเตือน ป้องกัน และแก้ไขปัญหาความมั่นคงแบบองค์รวมอย่างเป็นรูปธรรม
๑.๕.๒	การบริหารจัดการความมั่นคงให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศในมิติอื่นๆ
๑.๕.๓	พัฒนากลไกและองค์กรขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง
๒. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน	
๒.๑ การเกษตรสร้างมูลค่า	
๒.๑.๑	เกษตรอัตลักษ์ในพื้นที่
๒.๑.๒	เกษตรปลอดภัย
๒.๑.๓	เกษตรชีวภาพ
๒.๑.๔	เกษตรแปรรูป
๒.๑.๕	เกษตรอัจฉริยะ
๒.๒ อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต	
๒.๒.๑	อุตสาหกรรมชีวภาพ
๒.๒.๒	อุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร
๒.๒.๓	อุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์
๒.๒.๔	อุตสาหกรรมและบริการขนส่งและโลจิสติกส์
๒.๒.๕	อุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ

๒.๓ สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว	
	๒.๓.๑ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม
	๒.๓.๒ ท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ
	๒.๓.๓ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย
	๒.๓.๔ ท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ
	๒.๓.๕ ท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค
๒.๔ โครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก	
	๒.๔.๑ เชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมไร้รอยต่อ
	๒.๔.๒ สร้างและพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ
	๒.๔.๓ เพิ่มพื้นที่และเมืองเศรษฐกิจ
	๒.๔.๔ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสมัยใหม่
	๒.๔.๕ รักษาและเสริมสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมหภาค
๒.๕ พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่	
	๒.๕.๑ สร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะ
	๒.๕.๒ สร้างโอกาสเข้าถึงบริการทางการเงิน
	๒.๕.๓ สร้างโอกาสเข้าถึงตลาด
	๒.๕.๔ สร้างโอกาสเข้าถึงข้อมูล
	๒.๕.๕ ปรับบทบาทและโอกาสการเข้าถึงบริการภาครัฐ
๓. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	
๓.๑ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม	
	๓.๑.๑ การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดูในครอบครัว
	๓.๑.๒ การบูรณาการเรื่องความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
	๓.๑.๓ การสร้างความเข้มแข็งในสถาบันทางศาสนา
	๓.๑.๔ การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
	๓.๑.๕ การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ
	๓.๑.๖ การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม
	๓.๑.๗ การส่งเสริมให้คนไทยมีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
๓.๒ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต	
	๓.๒.๑ ช่วงการตั้งครุฑ/ปฐมวัย
	๓.๒.๒ ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น
	๓.๒.๓ ช่วงวัยแรงงาน
	๓.๒.๔ ช่วงวัยผู้สูงอายุ
๓.๓ ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑	
	๓.๓.๑ การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ ๒๑
	๓.๓.๒ การเปลี่ยนโฉมบทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่
	๓.๓.๓ การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกกระดับ ทุกประเภท
	๓.๓.๔ การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต
	๓.๓.๕ การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวางตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก
	๓.๓.๖ การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม
	๓.๓.๗ การสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ

๓.๔ การตระหนักถึงปัญหาของมนุษย์ที่หลากหลาย	
๓.๔.๑	การพัฒนาและส่งเสริมปัญหาผ่านครอบครัว ระบบสถานศึกษา สภาพแวดล้อม รวมทั้งสื่อ
๓.๔.๒	การสร้างเส้นทางอาชีพ สภาพแวดล้อมการทำงาน และระบบสนับสนุนที่เหมาะสมสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษผ่านกลไกต่างๆ
๓.๔.๓	การดึงดูดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่างชาติและคนไทยที่มีความสามารถในต่างประเทศ ให้มาสร้างและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้กับประเทศ
๓.๕ การสร้างเสริมให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี	
๓.๕.๑	การสร้างความรู้ด้านสุขภาวะ
๓.๕.๒	การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ
๓.๕.๓	การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี
๓.๕.๔	การพัฒนาบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี
๓.๕.๕	การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะที่ดีในทุกพื้นที่
๓.๖ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	
๓.๖.๑	การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย
๓.๖.๒	การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
๓.๖.๓	การปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน
๓.๖.๔	การพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
๓.๗ การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ	
๓.๗.๑	การส่งเสริมการออกกำลังกาย และกีฬาขั้นพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิต
๓.๗.๒	การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ
๓.๗.๓	การส่งเสริมการกีฬาเพื่อพัฒนาสู่ระดับอาชีพ
๓.๗.๔	การพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมกีฬา
๔. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	
๔.๑ การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ	
๔.๑.๑	ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานราก
๔.๑.๒	ปฏิรูประบบภาษีและการคุ้มครองผู้บริโภค
๔.๑.๓	กระจายการถือครองที่ดินและการเข้าถึงทรัพยากร
๔.๑.๔	เพิ่มผลิตภาพและคุ้มครองแรงงานไทย ให้เป็นแรงงานฝีมือที่มีคุณภาพและความริเริ่มสร้างสรรค์ มีความปลอดภัยในการทำงาน
๔.๑.๕	สร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย ทุกเพศภาวะและทุกกลุ่ม
๔.๑.๖	ลงทุนทางสังคมแบบมุ่งเป้าเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนและกลุ่มด้อยโอกาสโดยตรง
๔.๑.๗	สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขและการศึกษา โดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส
๔.๑.๘	สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างทั่วถึง
๔.๒ การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี	
๔.๒.๑	พัฒนาศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีในภูมิภาค
๔.๒.๒	กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละกลุ่มจังหวัดในมิติต่างๆ
๔.๒.๓	จัดระบบเมืองที่เอื้อต่อการสร้างชีวิตและสังคมที่มีคุณภาพและปลอดภัย ให้สามารถตอบสนองต่อสังคมสูงวัย และแนวโน้มของการขยายตัวของเมืองในอนาคต
๔.๒.๔	ปรับโครงสร้างและแก้ไขกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อวางระบบและกลไกการบริหารงานในระดับภาค กลุ่มจังหวัด

	๔.๒.๕ สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่บนฐานข้อมูลความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม
	๔.๒.๖ การพัฒนากำลังแรงงานในพื้นที่
	๔.๓ การเสริมสร้างพลังทางสังคม
	๔.๓.๑ สร้างสังคมเข้มแข็งที่แบ่งปัน ไม่ทอดทิ้งกัน และมีคุณธรรม
	๔.๓.๒ การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ
	๔.๓.๓ สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน
	๔.๓.๔ ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศและบทบาทของสตรีในการสร้างสรรค์สังคม
	๔.๓.๕ สนับสนุนการพัฒนาบนฐานทุนทางสังคมและวัฒนธรรม
	๔.๓.๖ สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสร้างสรรค์ เพื่อรองรับสังคมยุคดิจิทัล
	๔.๔ การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเอง
	๔.๔.๑ ส่งเสริมการปรับตัวภูมิทัศน์ในระดับครัวเรือน ให้มีขีดความสามารถในการจัดการวางแผนชีวิต สุขภาพ ครอบครัว การเงินและอาชีพ
	๔.๔.๒ เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการพึ่งตนเองและการพึ่งพากันเอง
	๔.๔.๓ สร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ เพื่อสร้างประชาธิปไตยชุมชน
	๔.๔.๔ สร้างภูมิคุ้มกันทางปัญญาให้กับชุมชน
	๕. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
	๕.๑ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว
	๕.๑.๑ เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
	๕.๑.๒ อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในและนอกถิ่นกำเนิด
	๕.๑.๓ อนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ
	๕.๑.๔ รักษาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
	๕.๑.๕ ส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน
	๕.๒ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล
	๕.๒.๑ เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพทางทะเล
	๕.๒.๒ ปรับปรุง ฟื้นฟู และสร้างใหม่ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ
	๕.๒.๓ ฟื้นฟูชายฝั่งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ชายฝั่งทะเลได้รับการป้องกันและแก้ไขทั้งระบบ และมีนโยบายการจัดการชายฝั่งแบบบูรณาการอย่างเป็นองค์รวม
	๕.๒.๔ พัฒนาและเพิ่มสัดส่วนกิจกรรมทางทะเลที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
	๕.๓ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ
	๕.๓.๑ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
	๕.๓.๒ มีการปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
	๕.๓.๓ มุ่งเป้าสู่การลงทุนที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐและภาคเอกชน
	๕.๓.๔ พัฒนาและสร้างระบบรับมือปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ
	๕.๔ พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง
	๕.๔.๑ จัดทำแผนผังภูมินิเวศเพื่อการพัฒนาเมือง ชนบท พื้นที่เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม รวมถึงพื้นที่อนุรักษ์ตามศักยภาพและความเหมาะสมทางภูมินิเวศอย่างเป็นเอกภาพ
	๕.๔.๒ พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ที่มีการบริหารจัดการตามแผนผังภูมินิเวศอย่างยั่งยืน
	๕.๔.๓ จัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบ ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและค่ามาตรฐานสากล

	๕.๔.๔ ส่งเสริมรักษา อนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นบนฐานวัฒนธรรมชาติ และฐานวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน
	๕.๔.๕ พัฒนาเครือข่ายองค์กรพัฒนาเมืองและชุมชน รวมทั้งกลุ่มอาสาสมัคร ด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในท้องถิ่น
	๕.๔.๖ เสริมสร้างระบบสาธารณสุขและอนามัยสิ่งแวดล้อม และยกระดับความสามารถในการป้องกันโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ
๕.๕ พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	
	๕.๕.๑ พัฒนาการจัดการเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบ เพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ
	๕.๕.๒ เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด คุ้มค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล
	๕.๕.๓ พัฒนาความมั่นคงทางพลังงานของประเทศ และส่งเสริมการใช้พลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
	๕.๕.๔ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานโดยลดความเข้มข้นของการใช้พลังงาน
	๕.๕.๕ พัฒนาความมั่นคงด้านการเกษตรและอาหารของประเทศและชุมชนในมิติปริมาณ คุณภาพ ราคาและการเข้าถึงอาหาร
๕.๖ ยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตของประเทศ	
	๕.๖.๑ ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย
	๕.๖.๒ พัฒนาเครื่องมือ กลไกและระบบยุติธรรม และระบบประชาธิปไตยสิ่งแวดล้อม
	๕.๖.๓ จัดโครงสร้างเชิงสถาบันเพื่อจัดการประเด็นร่วม ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อมที่สำคัญ
	๕.๖.๔ พัฒนาและดำเนินโครงการที่ยกระดับกระบวนการทัศน์ เพื่อกำหนดอนาคตประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม
๖. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ	
	๖.๑ ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการและให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส
	๖.๑.๑ การให้บริการสาธารณะของภาครัฐได้มาตรฐานสากลและเป็นระดับแนวหน้าของภูมิภาค
	๖.๑.๒ ภาครัฐมีความเชื่อมโยงในการให้บริการสาธารณะต่างๆ ผ่านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้
	๖.๒ ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายและเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่
	๖.๒.๑ ให้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ
	๖.๒.๒ ระบบการเงินการคลังประเทศสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ
	๖.๒.๓ ระบบติดตามประเมินผลที่สะท้อนการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติในทุกระดับ
	๖.๓ ภาครัฐมีขนาดเล็กกลมกลืนเหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ
	๖.๓.๑ ภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสม
	๖.๓.๒ ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ
	๖.๓.๓ ส่งเสริมการกระจายอำนาจและสนับสนุนบทบาทชุมชนท้องถิ่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีสมรรถนะสูง
	๖.๔ ภาครัฐมีความทันสมัย
	๖.๔.๑ องค์กรภาครัฐมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับบริบทการพัฒนาประเทศ
	๖.๔.๒ พัฒนาและปรับระบบวิธีการปฏิบัติราชการให้ทันสมัย
	๖.๕ บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่นและเป็นมืออาชีพ
	๖.๕.๑ ภาครัฐมีการบริหารกำลังคนที่มีความคล่องตัว ยึดระบบคุณธรรม
	๖.๕.๒ บุคลากรภาครัฐยึดค่านิยมในการทำงานเพื่อประชาชน มีคุณธรรมและมีการพัฒนาตามเส้นทางก้าวหน้าในอาชีพ

๖.๖ ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดภัยและประพฤติน่าเชื่อถือ	
๖.๖.๑	ประชาชนและภาคีต่างๆ ในสังคมร่วมมือกันในการป้องกันการทุจริตและประพฤติน่าเชื่อถือ
๖.๖.๒	บุคลากรภาครัฐยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต
๖.๖.๓	การปราบปรามการทุจริตประพฤติน่าเชื่อที่มีประสิทธิภาพ มีความเด็ดขาด เป็นธรรมและตรวจสอบได้
๖.๖.๔	การบริหารจัดการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างเป็นระบบแบบบูรณาการ
๖.๗ กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่างๆ และมีเท่าที่จำเป็น	
๖.๗.๑	ภาครัฐจัดให้มีกฎหมายที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลง
๖.๗.๒	มีกฎหมายเท่าที่จำเป็น
๖.๗.๓	การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ
๖.๘ กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค	
๖.๘.๑	บุคลากรและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเคารพและยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่พึงได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม
๖.๘.๒	ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีบทบาทเชิงรุกร่วมกันในทุกขั้นตอนของการค้นหาความจริง
๖.๘.๓	หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งทางแพ่ง อาญา และปกครองมีเป้าหมายและยุทธศาสตร์ร่วมกัน
๖.๘.๔	ส่งเสริมระบบยุติธรรมทางเลือก ระบบยุติธรรมชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม
๖.๘.๕	พัฒนามาตรการอื่นแทนโทษทางอาญา

๒. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ แผน (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕)

เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.๒๕๖๐ เมื่อมีพระบรมราชโองการประกาศใช้ยุทธศาสตร์ชาติแล้ว ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติแต่ละด้านจัดทำแผนแม่บทเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ เสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ พิจารณาให้ความเห็นชอบ และเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบและประกาศในราชกิจจานุเบกษา แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นแผนแม่บทเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติมีทั้งสิ้น ๒๓ แผนแม่บท ซึ่งจะมีผลผูกพันต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น รวมทั้งการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณต้องสอดคล้องกับแผนแม่บท ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ภายในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นส่วนสำคัญในการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ของยุทธศาสตร์ชาติลงสู่แผนระดับต่างๆ ต่อไป ซึ่งได้คำนึงถึงประเด็นร่วมหรือประเด็นตัดข้ามยุทธศาสตร์ และการประสานเชื่อมโยงเป้าหมายของแต่ละแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติให้มีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติจะประกอบด้วย สถานการณ์และแนวโน้มที่เกี่ยวข้องของแผนแม่บท เป้าหมายและตัวชี้วัดในการดำเนินการซึ่งแบ่งช่วงเวลาออกเป็น ๔ ช่วง ช่วงละ ๕ ปี รวมทั้งกำหนดแนวทางการพัฒนา และแผนงาน/โครงการที่สำคัญของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติว่า “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ มีจำนวนรวม ๒๓ ฉบับ ประกอบด้วย

๑. ความมั่นคง
๒. การต่างประเทศ
๓. การเกษตร
๔. อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต
๕. การท่องเที่ยว
๖. พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ
๗. โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์และดิจิทัล
๘. ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่
๙. เขตเศรษฐกิจพิเศษ
๑๐. การปรับเปลี่ยนค่านิยม และวัฒนธรรม
๑๑. ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต
๑๒. การพัฒนาการเรียนรู้
๑๓. การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี
๑๔. ศักยภาพการกีฬา
๑๕. พลังทางสังคม
๑๖. เศรษฐกิจฐานราก
๑๗. ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม
๑๘. การเติบโตอย่างยั่งยืน
๑๙. การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ
๒๐. การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ
๒๑. การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ
๒๒. กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม
๒๓. การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติจะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ในปี ๒๕๘๐ ซึ่งประเทศและประชาชนทุกกลุ่มวัยจะได้รับประโยชน์ดังนี้

วัยครุฑมารดาถึงปฐมวัย เด็กและมารดาทุกคนจะได้รับการดูแลตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ โภชนาการ และสมวัย ผ่านระบบบริการสาธารณสุขที่มีกระจายครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาคอย่างทั่วถึงด้วยบริการและเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ทันสมัย และมีคุณภาพ เด็กจะเกิดมาท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ปลอดภัย สงบสุข เติบโตในสภาพแวดล้อมธรรมชาติที่ดี มีทรัพยากรธรรมชาติที่จำเป็นต่อการเติบโต ได้รับการเลี้ยงดูจากทั้งพ่อและแม่ของเด็ก ที่จะมีเวลาให้กับลูกของตนมากขึ้น พร้อมทั้งมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเลี้ยงดูและศูนย์เด็กเล็กที่พ่อแม่ทุกคนสามารถเข้าถึง มีคุณภาพ และเอื้อต่อการเลี้ยงดูเด็กให้เติบโตได้อย่างดี มีทักษะ สุขภาพกายและสุขภาพใจที่ดีพร้อม มีพัฒนาสมวัย วัยประถมถึงมัธยมต้น ซึ่งเป็นช่วงการศึกษาภาคบังคับ จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะหลักที่จำเป็นต่อผู้เรียน มีดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้แห่งชาติที่สามารถขยายความรู้และวิธีการเรียนรู้ไปสู่โรงเรียน นักเรียน และครูที่ครอบคลุมทั่วประเทศ รวมทั้ง ผู้เรียนในพื้นที่ห่างไกลและขาดแคลนทุนทรัพย์จะได้รับการโอกาสศึกษาที่เท่าเทียมและทั่วถึงในทุก ๆ พื้นที่ เพื่อให้ นักเรียนได้รับการปูพื้นฐานความพร้อมทั้งกาย ใจ และปัญญาให้พร้อมรองรับการพัฒนาของช่วงวัยต่อไป

และได้รับการปลูกฝังวัฒนธรรมการใช้ชีวิตในสังคมที่ดี ให้เป็นคนดี มีจิตสาธารณะมีความมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีวินัย พร้อมเติบโตเป็นคนที่มีคุณภาพของประเทศต่อไป วัยรุ่น นักศึกษา จะได้รับการเรียนรู้ให้มีทักษะและองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ อย่างมีคุณภาพ ได้รับการพัฒนาวินัย คุณธรรม จริยธรรม ตระหนักถึงความสำคัญของการมีสุขภาวะที่ดี ได้รับความรู้และการพัฒนาสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการภาคการผลิตของประเทศ สร้างผู้ประกอบการ เพื่อพัฒนาประเทศไทยสู่ประเทศพัฒนาแล้วด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีแห่งอนาคตผ่านสถาบันศึกษายุคใหม่ทำหน้าที่ให้ความรู้ ส่งเสริมสนับสนุน ความรู้ในทางวิชาการที่สามารถใช้องค์ความรู้ทางวิชาการในการวิจัยและสร้างสรรค์นวัตกรรมในด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสรีระศาสตร์ วัฒนธรรมท้องถิ่น ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ความเป็นไทย ที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ สู่การสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่ทัดเทียมกับนานาประเทศทั่วโลก วัยทำงาน จะได้รับการพัฒนาศักยภาพที่จำเป็นต่อการทำงานและการใช้ชีวิตอย่างต่อเนื่อง ให้เป็นคนไทยที่มีทักษะสูง มีองค์ความรู้ฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานในทุกสายอาชีพ ทั้งในภาครัฐและเอกชน รวมทั้งจะได้รับการสนับสนุนให้มีช่องทางการหารายได้ที่หลากหลายขึ้น เพื่อสร้างความมั่นคงทางรายได้ อาทิ ธุรกิจสตาร์ทอัพที่กำลังมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะสามารถเป็นช่องทางธุรกิจที่ขยายวงกว้างไปยังต่างประเทศ มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคตขณะเดียวกันจะได้รับประโยชน์จากการกระจายความเจริญที่จะไปสู่ทุกภูมิภาคของประเทศในอนาคตส่งผลให้ประชากรวัยทำงานสามารถทำงานได้ในภูมิลำเนาของตนเอง มีโอกาสได้อยู่ใกล้ชิดกับครอบครัว ทำให้ครอบครัวมีความอยู่ดีมีสุขเพิ่มมากขึ้น โดยที่แต่ละพื้นที่/ภูมิภาคจะได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับศักยภาพทั้งในภาคอุตสาหกรรม บริการและท่องเที่ยว และภาคเกษตร มีโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องที่เอื้อและอำนวยความสะดวกต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน วัยสูงอายุจะได้รับการดูแลทั้งด้านสุขภาพ การดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัยของผู้สูงอายุทั้งผู้สูงอายุวัยต้นอายุ ผู้สูงอายุวัยกลางอายุ และผู้สูงอายุวัยปลาย มีอุปกรณ์ที่ได้รับการพัฒนาให้มีความทันสมัย มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ สามารถช่วยเหลือตนเองได้ได้รับการบริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพ อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรและเอื้ออำนวยต่อการดำเนินชีวิต ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีส่วนร่วมทางสังคม มีสุขภาพกายและใจที่ดี และเป็นแรงพลังในการช่วยขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง ๒๓ ฉบับ เป็นการกำหนดประเด็นในลักษณะที่มีความบูรณาการและเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติด้านที่เกี่ยวข้อง และประเด็นการพัฒนาจะมีความซ้ำซ้อนกันระหว่างแผนแม่บทฯ เพื่อให้ส่วนราชการสามารถนำแผนแม่บทฯ ไปใช้ในทางปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และป้องกันการเกิดความสับสน โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นแผนระดับที่ ๒ ที่มีความสำคัญในการเป็นแนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ และถ่ายทอดไปสู่แนวทางในการปฏิบัติในแผนระดับที่ ๓ ของหน่วยงาน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง ๒๓ ฉบับจึงมีการกำหนดองค์ประกอบของแผนตามหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุผลที่ต้องมีการระบุแนวทางการพัฒนาและการดำเนินแผนงาน/โครงการต่างๆ ที่ต้องสามารถสะท้อนผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านที่เกี่ยวข้องได้อย่างเป็นรูปธรรม โครงสร้างของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง ๒๓ ฉบับมีองค์ประกอบหลัก ๒ ส่วน ได้แก่ (๑) ประเด็นแผนแม่บทประกอบด้วย เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายในระดับประเด็น เพื่อใช้ติดตามประเมินผลการดำเนินงานในระดับผลลัพธ์ชั้นกลาง และ (๒) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ ประกอบด้วย เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายในระดับ เพื่อใช้ติดตามประเมินผลการดำเนินงานในระดับผลลัพธ์ขั้นต้น

๓. แผนปฏิรูปประเทศ (ด้านสาธารณสุข)

สืบเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๕ กำหนดให้รัฐจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเพื่อเป็นเป้าหมายระยะยาวในการพัฒนาประเทศ ประกอบกับมาตรา ๒๕๗ และมาตรา ๒๕๙ กำหนดให้ทำการปฏิรูปประเทศเพื่อวางรากฐานการพัฒนาไปสู่ประเทศที่มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุล ประชาชนในสังคมมีโอกาสทัดเทียมกัน และมีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญกำหนดให้เริ่มดำเนินการปฏิรูปในด้านต่าง โดยจะต้องดำเนินการปฏิรูปอย่างต่อเนื่องในช่วงห้าปีข้างหน้า เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปแต่ละด้าน

ในช่วงเดือนกันยายน ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติว่าด้วยแผนและขั้นตอนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ.๒๕๖๐ มีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการ และได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง โดยได้แต่งตั้งคณะกรรมการจำนวน ๑๑ คณะ ได้แก่

๑. คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
๒. คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
๓. คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย
๔. คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
๕. คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
๖. คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๗. คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
๘. คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ
๙. คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
๑๐. คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน

๑๑. คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศนั้น คณะกรรมการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้านได้นำร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) ซึ่งเป็นฉบับที่รัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา จัดทำขึ้น รวมทั้งรายงานผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งชาติ สถาบันขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติและการสร้างความสามัคคีปรองดอง มาประกอบการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศ

สำหรับแผนปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข ดำเนินการภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ในหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ มาตรา ๒๕๘ (ข ด้านอื่นๆ) ได้แก่ (๔) ปรับระบบหลักประกันสุขภาพให้ประชาชนได้รับสิทธิและประโยชน์จากการบริหารจัดการและการเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพและสะดวกทัดเทียมกัน และข้อ (๕) ให้มีระบบการแพทย์ปฐมภูมิที่มีแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวดูแลประชาชนในสัดส่วนที่เหมาะสม รวมถึงได้พิจารณาประเด็นอื่นที่นำไปสู่การออกแบบนโยบายและระบบที่สมบูรณ์ สนับสนุนให้การขับเคลื่อนประเด็นปฏิรูปด้านสาธารณสุขเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมมีโอกาสทัดเทียมกัน และประเทศมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงปัจจัยทั้งภายนอกและภายในที่จะส่งผลถึงการสาธารณสุขของประเทศ และความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศทั้งในระยะยาว และระยะกลาง

เป้าหมายการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข ได้แก่ “ประชาชนทุกภาคส่วนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ มีส่วนร่วมในการวางระบบในการดูแลสุขภาพ ได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่จำเป็น และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้ระบบสาธารณสุขที่เป็นเอกภาพและการอภิบาลระบบที่ดี” และมีประเด็นการปฏิรูปด้านสาธารณสุข ประเด็นปฏิรูปย่อย รายละเอียดแสดงดังตารางที่ ๒ (กรมอนามัยเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ ๗ และ ๘)

ตารางที่ ๒ ประเด็นการปฏิรูปด้านสาธารณสุขและประเด็นปฏิรูปย่อย

ประเด็นการปฏิรูปด้านสาธารณสุข	ประเด็นปฏิรูปย่อย
๑. ระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ	๑.๑ การจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายสุขภาพแห่งชาติ
	๑.๒ การกระจายอำนาจโดยการตั้งเขตสุขภาพและคณะกรรมการเขตสุขภาพ
	๑.๓ การปรับบทบาท โครงสร้างของกระทรวงสาธารณสุข
	๑.๔ ปฏิรูประบบบริหารสถานบริการของกระทรวงสาธารณสุข เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
๒. ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศสุขภาพ	๒.๑ การพัฒนาระบบบันทึกสุขภาพดิจิทัล Digital Health Record (DHR) และการสนับสนุน Digital transformation ของระบบบริการสุขภาพ
	๒.๒ ระบบและองค์กรหลักเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปและการบูรณาการสารสนเทศสุขภาพของชาติ
	๒.๓ การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากสารสนเทศสุขภาพ
๓. กำลังคนสุขภาพ	๓.๑ จัดตั้งกลไกระดับชาติในการพัฒนา และกำหนดนโยบาย
	๓.๒ พัฒนาระบบสารสนเทศทรัพยากรบุคคลด้านสุขภาพในระบบดิจิทัล
	๓.๓ การกระจายอำนาจและการสร้าง สมรรถนะการบริหารจัดการบุคลากร
๔. ระบบบริการปฐมภูมิ	๔.๑ การพัฒนาคุณภาพบริการและการวัดประเมินผลแนวใหม่ (Quality service & Evaluation)
	๔.๒ การพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี
	๔.๓ การพัฒนาด้านการเงินการคลัง
	๔.๔ พัฒนากำลังคนสุขภาพด้านปฐมภูมิ (HEALTH WORKFORCE)
	๔.๕ พัฒนากลไกอภิบาลระบบ (Governance)
๕. การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยเพื่อเศรษฐกิจ	๕.๑ อุตสาหกรรมสมุนไพรไทยเพื่อเศรษฐกิจ
	๕.๒ ระบบบริการการแพทย์แผนไทย
	๕.๓ ระบบการศึกษาการแพทย์แผนไทย
๖. ระบบการแพทย์ฉุกเฉิน	๖.๑ โครงสร้างบริหารจัดการระบบการแพทย์ฉุกเฉิน
	๖.๒ ระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน
	๖.๓ กำลังคนด้านการแพทย์ฉุกเฉิน
๗. การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค	๗.๑ การปรับปรุงโครงสร้างการทำงานด้านการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค
	๗.๒ ปรับปรุงระบบงบประมาณของงานด้านส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค
	๗.๓ ทบทวนและปรับปรุงกฎหมายกฎระเบียบ
	๗.๔ การพัฒนากำลังคนด้าน P&P
	๗.๕ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

ประเด็นการปฏิรูป ด้านสาธารณสุข	ประเด็นปฏิรูปย่อย
๘. ความรอบรู้ด้านสุขภาพ	๘.๑ การพัฒนาระบบสื่อสารสุขภาพ
	๘.๒ การพัฒนา ๓ ระบบใหญ่ ได้แก่ การพัฒนาระบบการสาธารณสุข การการพัฒนา ระบบการศึกษา และการพัฒนาวัฒนธรรมและความเชื่อ
	๘.๓ การศึกษาวิจัยเชิงประเมิณผล
	๘.๔ การพัฒนากำลังคนด้านการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพ
	๘.๕ พัฒนากลไกการขับเคลื่อนความรู้ด้านสุขภาพ
๙. การคุ้มครองผู้บริโภคด้าน สุขภาพ	๙.๑ ทบทวน ออกแบบ โครงสร้างกระบวนการและกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการ คุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ จัดทำข้อเสนอ แผนแม่บท แผนปฏิบัติการ แผนกำกับ ติดตาม ที่เหมาะสม
	๙.๒ จัดระบบการเยียวยาผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับผลกระทบจากการบริการด้านสุขภาพอย่าง มีประสิทธิภาพ เป็นธรรมเหมาะสม และทันที่
	๙.๓ ผู้รับบริการด้านสุขภาพมีความรู้เท่าทันเกี่ยวกับการคุ้มครองบริการ และผลิตภัณฑ์ สุขภาพด้านต่าง ๆ
๑๐. ระบบหลักประกันสุขภาพ	๑๐.๑ กำหนดชุดสิทธิประโยชน์หลักสำหรับคนไทยทุกคน
	๑๐.๒ การคุ้มครองด้านสุขภาพแก่บุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิรวมทั้งผู้ที่ไม่ใช่ ประชาชนไทยรวมถึงแหล่งเงิน
	๑๐.๓ พัฒนากลไกหลักในการบริหารจัดการทางการคลังสุขภาพระดับประเทศ
	๑๐.๔ จัดทำกฎหมายสำหรับการอภิบาลการคลังระบบหลักประกันสุขภาพ
	๑๐.๕ ระบบสารสนเทศทางการคลังระบบบริการสุขภาพและมาตรฐานสารสนเทศ ทางการคลัง
	๑๐.๖ การพัฒนาต้นแบบการจัดบริการ แบบเพิ่มความคุ้มค่าและได้รับการ ขดเชย อย่างเหมาะสม และการขยายผลไปสู่เรื่องอื่น
	๑๐.๗ การเพิ่มความรู้ด้านสุขภาพแก่ประชาชน
	๑๐.๘ การศึกษาและขับเคลื่อนเพื่อเพิ่มแหล่งเงินสำหรับบริการสุขภาพที่ภาครัฐมีส่วนร่วม

๔. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฯ ฉบับที่ ๑๒

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙-๑๑ เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงเกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการเชื่อมต่อกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีในลักษณะการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่การปฏิบัติ โดยในแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา พร้อมทั้งแผนงาน/โครงการสำคัญที่ต้องดำเนินการให้เห็นผลเป็นรูปธรรมในช่วง ๕ ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ขณะเดียวกัน ยังได้กำหนดแนวคิดและกลไกการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลที่ชัดเจนเพื่อกำกับให้

การพัฒนาเป็นไปอย่างมีทิศทางและเกิดประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทย การพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จึงเป็น ๕ ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยมีแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ เป็นเครื่องมือหรือกลไกสำคัญในการถ่ายทอดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี สู่การปฏิบัติขับเคลื่อนไปสู่การบรรลุเป้าหมายในระยะยาวได้ในที่สุด

จุดเปลี่ยนสำคัญในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ มีหลายประเด็น ได้แก่ (๑) การกำกับกรอบเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาหลักในระยะยาวด้วยยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยที่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ เป็นกลไกเชื่อมโยงสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาโดยกำหนดเป้าหมายที่จะต้องบรรลุและแนวทางพัฒนาที่ต้องดำเนินการในช่วง ๕ ปีแรก (๒) การปรับเปลี่ยนเรื่องการเชื่อมต่อการพัฒนาโดยกำหนดเป้าหมายที่จะต้องบรรลุและทิศทางในการกำกับที่ชัดเจนขึ้น กำหนดแนวทางที่จะเชื่อมต่อการปฏิบัติโดยได้กำหนดแผนงาน/โครงการกลุ่มสำคัญๆ ที่ต้องดำเนินการในช่วง ๕ ปีแรก (๓) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ กำหนดแนวทางการพัฒนาจังหวัด ภาค และเมืองที่กำหนดพื้นที่เป้าหมายและสาขาการผลิตและบริการเป้าหมายที่เป็นแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนลงไป เพื่อกำกับให้การขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ จังหวัด ภาค และเมืองเกิดผลสัมฤทธิ์ และ (๔) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้กำหนดประเด็นและแนวทางที่สนับสนุนการขับเคลื่อนประเด็นการปฏิรูปประเทศ โดยมุ่งเน้นในเรื่องที่มีความชัดเจนและต้องเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จในช่วง ๕ ปีต่อจากนี้ไป ซึ่งนับว่าเป็นช่วงเวลาสำคัญของการปฏิรูปประเทศและวางรากฐานเพื่อการพัฒนาในระยะยาวให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ประกอบด้วย ๑๐ ยุทธศาสตร์ โดยมี ๖ ยุทธศาสตร์แรกตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และอีก ๔ ยุทธศาสตร์เป็นยุทธศาสตร์สนับสนุน ได้แก่

๑. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์
 ๒. ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม
 ๓. ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน
 ๔. ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน
 ๕. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน
 ๖. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาล
- ในสังคมไทย
๗. ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์
 ๘. ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม
 ๙. ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ
 ๑๐. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

๕. แผนยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข

กระทรวงสาธารณสุขได้วิเคราะห์เหตุการณ์และแนวโน้มด้านสาธารณสุขในอนาคต (Future events and driving forces) และนำกรอบแนวคิดประเทศไทย ๔.๐ สร้างเศรษฐกิจใหม่ ก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลาง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals – SDGs by ๒๐๓๐) กรอบข้อตกลงอาเซียน ๒๕๕๘ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) ประเด็นแผนปฏิรูป ๑๑ ด้าน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) นโยบายรัฐบาล การปฏิรูปประเทศไทยด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มาใช้กำหนดนโยบายทิศทาง เป้าหมาย ยุทธศาสตร์และวางแผนระยะยาวด้านสาธารณสุข เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้สำหรับอนาคต โดยยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (ด้านสาธารณสุข) แบ่งออกเป็น ๔ ระยะ ช่วงละ ๕ ปี เพื่อให้

จัดลำดับความสำคัญในการทำงานและการจัดสรรทรัพยากร ช่วงที่ ๑ ปฏิรูประบบ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ช่วงที่ ๒ สร้างความเข้มแข็ง (พ.ศ. ๒๕๖๕ – ๒๕๖๙) ช่วงที่ ๓ สู้อย่างยั่งยืนของเอเชีย (พ.ศ. ๒๕๗๐ – ๒๕๗๔) และช่วงที่ ๔ เป็น ๑ ใน ๓ ของเอเชีย (พ.ศ. ๒๕๗๕ – ๒๕๗๙)

ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (ด้านสาธารณสุข) ประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

๑. ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรคและคุ้มครองผู้บริโภคเป็นเลิศ (Promotion Prevention & Protection Excellence)

๒. บริการเป็นเลิศ (Service Excellence)

๓. บุคลากรเป็นเลิศ (People Excellence)

๔. บริหารจัดการเป็นเลิศ (Governance Excellence)

และมอบหมายให้กรมอนามัยเป็นแกนกลางในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ ๑ พร้อมจัดทำและขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรคและคุ้มครองผู้บริโภคเป็นเลิศ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ เพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานด้านการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของประเทศไทย

ยุทธศาสตร์ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรคและคุ้มครองผู้บริโภคเป็นเลิศ (Promotion Prevention & Protection Excellence หรือ PP&P Excellence) ได้กำหนด

วิสัยทัศน์ (Vision) “ประชาชนมีสุขภาพดี มีอายุขัยเฉลี่ยไม่น้อยกว่า ๘๕ ปี และอายุขัยเฉลี่ยของการมีสุขภาพดีไม่น้อยกว่า ๗๕ ปี อยู่ในสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพและมีความสุข ภายในปี ๒๕๗๙”

พันธกิจ (Mission) ได้แก่ พัฒนาระบบบริหารจัดการที่เป็นเลิศในการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และคุ้มครองผู้บริโภคแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมเพื่อให้เกิดสุขภาวะ

เป้าประสงค์ (Goals) เพื่อให้ทุกครอบครัวดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทยได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อการมีสุขภาพผ่านกระบวนการสื่อสารสุขภาพ ประชาชนปราศจากโรคและภัยสุขภาพด้วยการจัดบริการในทุกกระดับ ได้รับการปกป้องสุขภาพด้วยการลดปัจจัยเสี่ยงและเพิ่มปัจจัยคุ้มครอง ด้วยมาตรการเชิงนโยบาย กฎหมาย สังคมและสวัสดิการ สภาพแวดล้อมทุกแห่งได้รับการพัฒนาให้เอื้อต่อการมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ และการมีสุขภาพดีของประชาชนทุกคน

ยุทธศาสตร์ฯ ประกอบด้วย ๔ แผนงาน และ ๑๒ โครงการ ได้แก่

แผนงานที่ ๑: พัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนทุกกลุ่มวัย

การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพของคนไทยทุกกลุ่มวัย มุ่งเน้นในการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต โดยให้ความสำคัญเชื่อมโยงกับกระทรวงหลักที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยโครงการย่อย ๕ โครงการดังนี้

๑. โครงการพัฒนาและสร้างเสริมสุขภาพกลุ่มสตรีและเด็กปฐมวัยโดยใช้หลักการสื่อสารและสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพ และองค์ความรู้ในการสร้างสุขภาพกลุ่มสตรีและเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กทุกคนที่อยู่ในประเทศไทยไม่ว่าจะมีสถานะต่างกันอย่างไรได้รับโอกาสในการพัฒนาไปถึงขีดสูงสุดของศักยภาพที่มีอยู่

๒. โครงการพัฒนาและสร้างเสริมสุขภาพกลุ่มวัยเรียนและวัยรุ่นโดยใช้หลักการสื่อสารและสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพ การพัฒนาโรงเรียนรอบรู้ด้านสุขภาพ ชุมชน และสังคมรอบรู้ด้านสุขภาพ และองค์ความรู้ในการสร้างเสริมสุขภาพ

๓. โครงการพัฒนาและสร้างเสริมสุขภาพกลุ่มวัยทำงานด้วยกระบวนการพัฒนาองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ

๔. โครงการพัฒนาและสร้างเสริมสุขภาพกลุ่มวัยผู้สูงอายุด้วยกระบวนการพัฒนาความรู้ด้านสุขภาพ และการสื่อสารสุขภาพที่เหมาะสมกับความสามารถของผู้สูงอายุ ผู้ดูแล และครอบครัว

๕. โครงการพัฒนาสุขภาพครอบครัวด้วยกระบวนการพัฒนาความรู้ด้านสุขภาพ และการสื่อสารสุขภาพที่เหมาะสมกับความสามารถของสมาชิก เศรษฐฐานะและความสามารถในการเรียนรู้ของสมาชิกครอบครัว ผู้ดูแล หรืออาสาสมัครครอบครัว

แผนงานที่ ๒: การป้องกันและควบคุมโรคและภัยสุขภาพ

๑. โครงการพัฒนาระบบเฝ้าระวังและป้องกันควบคุมโรคในภาวะฉุกเฉินและภัยสุขภาพ
๒. โครงการควบคุมโรคติดต่อ
๓. โครงการควบคุมโรคไม่ติดต่อและภัยสุขภาพ

แผนงานที่ ๓: การลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ เพิ่มปัจจัยคุ้มครองสุขภาพ ด้วยมาตรการทางกฎหมาย หรือมิติทางสังคม

๑. โครงการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ การจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพและสร้างปัจจัยคุ้มครองด้านสุขภาพ
๒. โครงการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ และบริการสุขภาพ รวมถึงการส่งเสริมความปลอดภัยด้านอาหาร

แผนงานที่ ๔: การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพ

๑. โครงการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม
๒. โครงการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และคุ้มครองผู้บริโภคในเขตเมือง

๖. นโยบายรัฐบาล

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินต่อรัฐสภา เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ดังนี้

นโยบายหลัก ๑๒ ด้าน ได้แก่

๑. การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์
๒. การสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศ และความสงบสุขของประเทศ
๓. การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม
๔. การสร้างบทบาทของไทยในเวทีโลก
๕. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย
๖. การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค
๗. การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก
๘. การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย
๙. การพัฒนาระบบสาธารณสุขและหลักประกันทางสังคม
๑๐. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน
๑๑. การปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐ
๑๒. การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และกระบวนการยุติธรรม

นโยบายเร่งด่วน ๑๒ เรื่อง ได้แก่

๑. การแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน
๒. การปรับปรุงระบบสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
๓. มาตรการเศรษฐกิจเพื่อรองรับความผันผวนของเศรษฐกิจโลก
๔. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม
๕. การยกระดับศักยภาพของแรงงาน
๖. การวางรากฐานระบบเศรษฐกิจของประเทศสู่อนาคต
๗. การเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ ๒๑
๘. การแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายราชการประจำ
๙. การแก้ไขปัญหาเสียดินแดนและสร้างความสงบสุขในพื้นที่ชายแดนภาคใต้
๑๐. การพัฒนาระบบการให้บริการประชาชน
๑๑. การจัดเตรียมมาตรการรองรับภัยแล้งและอุทกภัย
๑๒. การสนับสนุนให้มีการศึกษา การรับฟังความเห็นของประชาชน และการดำเนินการ

เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

๗. นโยบายกระทรวงสาธารณสุข

นโยบายกระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วย ๒ ส่วน ได้แก่ นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และนโยบายของปลัดกระทรวงสาธารณสุข โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ นายอนุทิน ชาญวีรกูล รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข มีนโยบายต้องการให้เกิดผลต่อประชาชนทุกคนในประเทศไทย “ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ร่างกายแข็งแรง ทำให้เศรษฐกิจประเทศแข็งแรง” ดังนี้

๑. การพัฒนางานสาธารณสุขตามแนวพระราชดำริและโครงการเฉลิมพระเกียรติ เพื่อสืบสาน รักษา ต่อยอด และพัฒนาการบริการด้านสาธารณสุขให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน
๒. การดูแลให้ประชาชนมีสุขภาพแข็งแรงทั้งทางกาย ทางใจ และมีความมั่นคงทางสุขภาพ
 - ๒.๑ สร้างเสริมให้ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพที่ถูกต้อง ส่งเสริมการออกกำลังกาย ให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะที่ดี
 - ๒.๒ พัฒนาเด็กไทยให้มีคุณภาพ ตั้งแต่ในครรภ์จนถึงเด็กวัยเรียนให้มีพัฒนาการสมวัย มีคุณภาพ เพื่อส่งต่อการพัฒนาในระยะถัดไป
 - ๒.๓ จัดการดูแลระยะยาวรองรับสังคมสูงวัยอย่างเป็นระบบ ให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพดี เข้าถึงบริการอย่างมีศักดิ์ศรี
 - ๒.๔ จัดการภัยคุกคามความมั่นคงทางสุขภาพอย่างครบวงจรและบูรณาการ โดยความร่วมมือกับเครือข่ายภาครัฐ ประชาชน เอกชนและท้องถิ่น โดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ
๓. การดูแลให้ประชาชนได้รับบริการที่มีคุณภาพ ปลอดภัย ลดเหลื่อมล้ำ ลดความแออัด ลดรอคอย และลดภาระค่าใช้จ่าย
 - ๓.๑ เพิ่มศักยภาพการให้บริการของหน่วยบริการทุกระดับ จัดระบบการแพทย์ปฐมภูมิที่มีแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวดูแลอย่างทั่วถึง พัฒนาห้องฉุกเฉินให้มีประสิทธิภาพและกำลังคนที่เพียงพอ

- ๓.๒ พัฒนาและยกระดับความรู้ด้านสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ให้เป็นหมอประจำบ้าน ในการดูแลสุขภาพประชาชนในชุมชน ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการ เข้าถึงข้อมูลและแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของประชาชนในการเดินทางไปพบแพทย์
- ๓.๓ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทางการแพทย์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการ ได้แก่ ระบบการแพทย์ทางไกล (Telemedicine) ระบบคิวระบบงานบริการของโรงพยาบาล ระบบส่งต่อ เชื่อมโยงเป็น Big Data
- ๔. ผลักดันการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการแพทย์และสาธารณสุข
 - ๔.๑ ให้ประชาชนเข้าถึงการใช้กัญชาและสมุนไพรทางการแพทย์ได้อย่างปลอดภัย เพื่อสร้างโอกาสทางการรักษา เศรษฐกิจและการสร้างรายได้ของประชาชน โดยกำหนดกลไกการดำเนินงานที่รัดกุมตามที่กฎหมายบัญญัติไว้
 - ๔.๒ ส่งเสริมนวัตกรรมและศูนย์ความเป็นเลิศทางการแพทย์ ทั้งด้านระบบบริการทางการแพทย์ การสร้างเสริมสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การศึกษาวิจัย การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพ
- ๕. การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
 - ๕.๑ ให้ทุกหน่วยงานยึดหลักธรรมาภิบาลและความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน กระจายอำนาจการบริหารจัดการระบบบริการและทรัพยากรสู่ระดับเขตสุขภาพ
 - ๕.๒ ผู้บริหารหน่วยงานทุกระดับต้องให้ความสำคัญในการสร้างขวัญกำลังใจบุคลากร

นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

“ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ร่างกายแข็งแรง ทำให้เศรษฐกิจประเทศแข็งแรง”

พัฒนางานสาธารณสุขตามแนวพระราชดำริ
และโครงการเฉลิมพระเกียรติ

ที่มา : กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ภาพที่ ๒ นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

และได้กำหนดให้เป็นนโยบายเร่งรัด ๑๐+๑ ประเด็น ได้แก่ (๑) ส่งเสริมสุขภาพทุกกลุ่มวัย (๒) การควบคุม ป้องกันโรค (๓) การจัดการภัยคุกคามความมั่นคงทางสุขภาพ (๔) พัฒนาระบบสุขภาพปฐมภูมิ (๕) ลดแออัด ลดรอคอยในโรงพยาบาล (๖) Fast Track (๗) การเข้าถึงกัญชาทางการแพทย์ (๘) นวัตกรรมทางการแพทย์ เพื่อเศรษฐกิจ (๙) องค์การคุณภาพ (๑๐) นวัตกรรมการบริหารจัดการของเขตสุขภาพ และประเด็น +๑ ได้แก่ โครงการพระราชดำริ

นโยบายเร่งรัดของผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

<p>1 สุขภาพทุกกลุ่มวัย</p> <ul style="list-style-type: none"> แม่และเด็ก ผู้สูงอายุ Health Literacy 	<p>4 พัฒนาระบบสุขภาพปฐมภูมิ</p> <ul style="list-style-type: none"> อสม. เป็นหมอครอบครัว ทีม PCC พชอ. รพ.สต. ติดดาว 	<p>โครงการพระราชดำริ</p>	
<p>2 การควบคุมป้องกันวัณโรค</p>	<p>5 ลดแอ็ด ลทรอคอยในโรงพยาบาล</p> <ul style="list-style-type: none"> จัดระบบบริการเพื่อลดความแอ็ด ห้องฉุกเฉินคุณภาพ 	<p>7 การเข้าถึงกัญชาทางการแพทย์</p>	<p>9 องค์กรคุณภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> HA PMQA องค์กรแห่งความสุข
<p>3 จัดการภัยคุกคามความมั่นคงทางสุขภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> การยุติการใช้สารเคมีทางการแพทย์อันตรายต่อสุขภาพ ใช้ยาอย่างสมเหตุผล/จัดการเชื้อดื้อยา(RDU & AMR) 	<p>6 Fast Track</p> <ul style="list-style-type: none"> Stroke STEMI 	<p>8 นวัตกรรมทางการแพทย์เพื่อเศรษฐกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> สมุนไพรรักษาโรคไทยและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเสริมเศรษฐกิจ 	<p>10 นวัตกรรมการบริหารจัดการของเขตสุขภาพ (Initiative Management)</p>

ที่มา : กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ภาพที่ ๓ นโยบายเร่งรัดของผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

สำหรับนโยบายปลัดกระทรวงสาธารณสุข นายแพทย์สุชุม กาญจนพิมาย ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ได้ให้ไว้เมื่อขึ้นดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงสาธารณสุข ณ วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ มี ๑๑ ประเด็น ได้แก่

๑. จิตอาสา ทำความดีด้วยหัวใจ
๒. พัฒนาระบบสุขภาพปฐมภูมิ
๓. เจ็บป่วย ถูกฉีดยา ได้รับการรักษาอย่างทันที่
๔. การดูแลผู้สูงอายุ
๕. ประชาชนได้รับความคุ้มครองจากสารพิษที่ทำลายสุขภาพ
๖. คนไทยเป็นเจ้าของโรงพยาบาล
๗. ผลักดันระบบหลักประกันของชาวต่างชาติในประเทศไทย
๘. ร่วมมือกับภาคประชาชนในการพัฒนาระบบหลักประกันสุขภาพ
๙. ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอและตำบล
๑๐. ใช้ยาอย่างสมเหตุผล ควบคุมป้องกันวัณโรค ฝ้าระวังโรคระบาด คุ้มครองผู้บริโภค ควบคุมมาตรฐานห้องปฏิบัติการ ส่งเสริมแพทย์แผนไทย ปฏิรูปกำลังคนและเทคโนโลยีด้านสุขภาพ
๑๑. สนับสนุน ส่งเสริม สร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากรในทุกกระดับ

นโยบายปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ พ.ศ.2562

ที่มา : กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ภาพที่ ๔ นโยบายปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

๘. นโยบายกรมอนามัย

นโยบายอธิบดีกรมอนามัย แพทย์หญิงพรรณพิมล วิปุลากร ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ ที่ได้ให้ไว้เมื่อขึ้นดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมอนามัย ณ วันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ มีทั้งหมด ๔ ประเด็น ได้แก่

(๑) ให้ความสำคัญสูงสุดโครงการตามแนวพระราชดำริ และโครงการเฉลิมพระเกียรติ ในพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ และยึดแนวทางการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (ด้านสาธารณสุข) ตามแนวนโยบายของรัฐบาลและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยกำหนดเข็มมุ่ง คือ “เส้นทางคุณภาพชีวิต” (Life Course Approach) ที่ใช้ยุทธศาสตร์ กฎหมาย และองค์ความรู้ขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งผลดีให้ประชาชนสุขภาพดี

(๒) ส่งเสริม สนับสนุน ให้เกิดการประสานงานกับภาคีเครือข่าย (Partnership) ทั้งภายใน และภายนอกกระทรวงสาธารณสุข เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ความตระหนัก ความร่วมมือในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เพื่อให้การอภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและระบบอนามัยสิ่งแวดล้อมมีความเข้มแข็งและยั่งยืน

(๓) หน่วยงานสังกัดกรมอนามัย (ส่วนกลาง) กำหนดและยกระดับการขับเคลื่อนนโยบาย ส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ระดับประเทศ ในนามกระทรวงสาธารณสุข ทั้งนี้ สำหรับหน่วยงาน ส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค (ศูนย์อนามัย) ให้เร่งรัดบูรณาการ การขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพและ อนามัยสิ่งแวดล้อมพร้อมกับเขตสุขภาพ ที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่

(๔) มุ่งเน้นการขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม โดยใช้แผนงานและ เทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย เป็นเครื่องมือหลักในการบริหารจัดการ ตลอดจนให้ความสำคัญกับการ ประเมินผลการปฏิบัติราชการ (Performance Agreement : PA) และการกำกับ ติดตาม ประเมินผล เชิงระบบตามภารกิจพื้นฐาน

๙. สถานการณ์ภายใน - ภายนอกกรมอนามัย

ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๙ กรมอนามัยได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริม สุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ตามแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) และใช้ SWOT (SWOT analysis technique) วิเคราะห์ให้ทราบถึง

จุดแข็ง (Strength) และจุดอ่อน (Weakness) ภายในองค์กร และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกในแง่โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ที่จะส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์กร โดยเป็นข้อเสนอจากผู้ทรงคุณวุฒิ อดีตผู้บริหารระดับสูง และผลจากการประชุมในกลุ่มงาน/สำนัก/กอง ของกรมอนามัยที่เกี่ยวข้อง ผลการวิเคราะห์ SWOT ของกรมอนามัย มีดังนี้

จุดแข็ง (Strengths)

S๑ : กรมอนามัยมีกฎหมายในความรับผิดชอบ ๓ ฉบับ เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนงาน และมีคณะกรรมการระดับชาติ ระดับเขตและจังหวัดเป็นกลไกสำคัญ

S๒ : กรมอนามัยมีหน่วยงานทั้งส่วนกลางและภูมิภาค ครอบคลุม ทั้งเชิงประเด็นและพื้นที่ที่เอื้อต่อการเป็นผู้นำด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับชาติ นานาชาติและระดับเขต (ส่วนกลาง มีสำนักวิชาการทั้งสายสิ่งแวดล้อมและสายส่งเสริม มีศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข สำนักความร่วมมือระหว่างประเทศ ส่วนภูมิภาคมีหน่วยงานอยู่ในทุกเขตสุขภาพ)

S๓ : กรมอนามัยได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ดูแล ปกป้อง ค้ำครอง ๒ ระบบ คือ ระบบส่งเสริมสุขภาพและระบบอนามัยสิ่งแวดล้อมทำให้เอื้อต่อการทำงานส่งเสริมสุขภาพตามกรอบแนวคิดของ WHO และกฎบัตร Ottawa

S๔ : บุคลากรกรมอนามัย มีความรู้ มีทักษะ มีความสามารถที่หลากหลาย มีสหวิชาชีพที่เอื้อต่อการทำงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมอย่างครบวงจร กระจายอยู่ทั้งส่วนกลาง/ภูมิภาค (แพทย์ ทันตแพทย์ นักวิทยาศาสตร์ พยาบาล นักวิชาการ นักโภชนาการ นักวิทยาศาสตร์สุขภาพ สุขาภิบาล สิ่งแวดล้อม ฯลฯ)

S๕ : มี HEALTH เป็นวัฒนธรรมองค์กรอย่างต่อเนื่อง

จุดอ่อน (Weaknesses)

W๑ : การพัฒนานโยบายสาธารณะยังมีน้อยทั้งสายส่งเสริมและสายสิ่งแวดล้อม การบังคับใช้กฎหมายผ่านภาคี เครือข่าย หุ้นส่วน ยังต้องพัฒนาและผลักดันให้ต่อเนื่องและครอบคลุม

W๒ : การทำงานยังบูรณาการไม่เต็มที่ ยังมีการทำงานแบบแยกส่วน (silo)

W๓ : ขาดการวิเคราะห์และพัฒนากำลังคนอย่างเป็นระบบที่สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและการปฏิรูประบบสุขภาพ

W๔ : ระบบกำกับ ติดตาม ประเมินผลยังไม่เข้มแข็ง ระบบการสื่อสาร การส่งต่อข้อมูล ยังต้องพัฒนา

W๕ : ผลการวิจัย ผลงานวิชาการและนวัตกรรมยังมีน้อย

โอกาส (Opportunities)

O๑ : แนวทางการบริหารราชการของรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เน้นประชารัฐและการบูรณาการเอื้อต่อการทำงาน สารสนเทศมีความทันสมัย เอื้อต่อการทำงาน ทำให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูล และช่องทางในการส่งเสริมสุขภาพง่ายขึ้น

O๒ : มีข้อตกลง พันธะสัญญาบัตร ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม เช่น SDGs , Global nutrition target etc. ทำให้เอื้อต่อการดำเนินงาน

O๓ : การก้าวสู่ประชาคมอาเซียนมีนโยบายในการร่วมพัฒนาการสาธารณสุขระหว่างกันเป็นโอกาสให้ประเทศไทยได้แสดงศักยภาพและมีบทบาทนำในระดับภูมิภาค

๐๔ : กระแสสังคมและประชาชนมีความตื่นตัวเรื่องสุขภาพทำให้ประชาชนเปิดรับข้อมูลและความรู้ / แนวทางการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมให้สุขภาพดี ต้องการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ

๐๕ : มีแหล่งความรู้และองค์กรทั้งในและต่างประเทศตลอดจนมีภาคี เครือข่ายหลากหลายระดับ ทั้งระดับนโยบาย และพื้นที่ระดับเขต จังหวัดและตำบลที่มีการสนับสนุนงานด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม

อุปสรรค (Threat)

T๑ : การทำงานด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศยังขาดเอกภาพ

T๒ : การแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติเรื่อง Health in all policy ยังไม่สำเร็จ

T๓ : ระบบงบประมาณ การเงิน การคลังของประเทศยังสนับสนุนงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมน้อยไม่พอเพียงต่อการขับเคลื่อนงาน

T๔ : สังคมไทยมีลักษณะโน้มแนวโน้มได้ง่ายประกอบกับการได้รับข่าวสารจากช่องทางการสื่อสารสาธารณะที่หลากหลาย ซึ่งขาดการวิเคราะห์ข้อมูลที่ถูกต้อง สำหรับใช้ในการตัดสินใจความรวดเร็วของ social media ทำให้ประชาชนมีพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่ถูกต้อง

T๕ : การเปลี่ยนแปลงสังคมโลก โครงสร้างประชากร ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาเรื่องสิทธิ

๑๐. ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์และความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์

กรมอนามัยได้วิเคราะห์ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์และความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ไว้ในเอกสารลักษณะสำคัญขององค์การ (Organization Profile) ดังนี้

ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์

- ด้านพันธกิจ

๑. ระบบสุขภาพเผชิญปัญหาผู้สูงอายุ (Aging Society) โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCD) ส่งผลให้ต้นทุนในส่วนของ การรักษาพยาบาลสูงขึ้น การเติบโตของเมือง (Urbanization) ส่งผลต่อทั้งด้านวิถีชีวิต (Lifestyle) และสิ่งแวดล้อม การปรับระบบบริการเพื่อสร้างน่าซ่อมสุขภาพ การเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) การพัฒนา Setting ต่างๆ ได้แก่ โรงพยาบาล โรงเรียน ชุมชน เมือง รวมถึงนโยบายของทุกภาคส่วนเพื่อสุขภาพ

๒. การปฏิรูประบบสาธารณสุข ซึ่งแบ่งบทบาทหน้าที่ในด้าน Regulators ให้ส่วนกลางทำหน้าที่ ส่วนด้านบริหาร (Providers) กระจายอำนาจให้เขตสุขภาพ และให้มีการบูรณาการด้านคุณภาพชีวิตในระดับอำเภอ โดยให้เป็นบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.)

๓. การปฏิรูประบบราชการ

- ด้านปฏิบัติการ

๑. วัฒนธรรมการทำงานองค์กรภาครัฐที่ทำตามบทบาทหน้าที่แบบแยกส่วนขาดการบูรณาการ

๒. Digital Technology เปลี่ยนรูปแบบผลิตภัณฑ์ และ Work Flow (จาก Pipe line เป็น Platform) ทำให้สามารถพัฒนา Digital Product ที่ส่งตรงไปยังแต่ละกลุ่มเป้าหมายจนถึง End users ได้

- ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

๑. การสร้างความเสมอภาคทางสุขภาพของประชาชน (Equity)

๒. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน (Sustainable resources utilization)

- ด้านบุคลากร

๑. การบริหารกำลังคนเพื่อให้มีปริมาณเพียงพอต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ (HR Allocation , Transformation and Re-Structure) จากการเกษียณอายุราชการในรอบ ๑๐ ปี (ปี ๒๕๖๐-๒๕๗๐) ในอัตราสูงและสัดส่วนบุคลากรที่อยู่ใน Gen X และ Y เพิ่มสูงขึ้น

๒. การพัฒนาสมรรถนะเพื่อให้สามารถทำบทบาทอภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและระบบอนามัยสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์

- ด้านพันธกิจ กรมอนามัยมีกฎหมายในความรับผิดชอบ ๓ ฉบับ ได้แก่ (๑) พรบ. การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (๒) พรบ.การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ และ (๓) พรบ.ควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็ก พ.ศ. ๒๕๖๐

การนำความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ด้านพันธกิจมาใช้ประโยชน์

๑. ปกป้องและคุ้มครองสิทธิด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ โดยให้ มีกลไก/หน่วยงานขับเคลื่อนการบังคับใช้กฎหมายในระดับพื้นที่ ได้แก่ คณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัด และ คณะกรรมการสาธารณสุขกรุงเทพมหานคร ทำหน้าที่ขับเคลื่อนการบังคับใช้กฎหมายในระดับพื้นที่ โดยคำนึงถึงหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน และกำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจประกาศพื้นที่ ควบคุมเหตุรำคาญเพื่อระงับและจัดการตามความจำเป็น กำหนดให้ผู้ขออนุญาตในกิจการบางประเภทหรือ บางขนาดต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศ กำหนดก่อนที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นพิจารณาออกใบอนุญาต นอกจากนี้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และกำหนดระยะเวลาการพิจารณาอุทธรณ์ให้รวดเร็ว มีบทกำหนดโทษและบทบัญญัติเกี่ยวกับการเปรียบเทียบปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์

๒. สร้างกลไกในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และดำเนินการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน และประชาสังคม เพื่อบูรณาการให้การป้องกันและแก้ไข ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นให้เป็นรูปธรรม มีความเป็นเอกภาพ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๓. ปกป้องสิทธิทารกและเด็กที่จะได้รับน้ำนมแม่ซึ่งเป็นอาหารที่มีคุณค่าและเหมาะสมที่สุด และข้อมูลด้านอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็กที่ต้องไม่บิดเบือน โดยใช้มาตรการควบคุมการส่งเสริม การตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็กที่เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล

- ด้านปฏิบัติการ กรมอนามัยมีหน่วยงานในส่วนกลางและหน่วยงานที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค ครอบคลุมทั้งเชิงนโยบาย ยุทธศาสตร์และพื้นที่ ทำให้เอื้อต่อการดำเนินงาน

การนำความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ด้านปฏิบัติการมาใช้ประโยชน์

๑. พัฒนากลไกประสานงานกับ National Health Board ในส่วนกลาง และ Regional Health Board ในส่วนภูมิภาค (เขต)

๒. พัฒนากลไกประสานงานกับ พชอ. โดยเฉพาะ สสอ. เพื่อบูรณาการกับภาคส่วนอื่นในการยกระดับคุณภาพชีวิตภายในอำเภอ

๑๑. รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ ระยะครึ่งแผน (ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๒)

กรมอนามัยได้ประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ หรือที่เรียกว่า แผนยุทธศาสตร์ ๔ ปี กรมอนามัย ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นช่วงที่อยู่ในระยะครึ่งแผน และกรมอนามัยมีนโยบายให้ดำเนินการประเมินแผนยุทธศาสตร์ฯ ระยะครึ่งแผน เพื่อประเมินความสำเร็จของการดำเนินงานตามกรอบที่วางไว้ และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อนำไปใช้ในการทบทวนเป้าประสงค์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตรการ ในช่วงครึ่งหลังของแผน (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๔) และปรับแผนยุทธศาสตร์ฯ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐)

การประเมินผลสัมฤทธิ์แผนยุทธศาสตร์ฯ ระยะครึ่งแผน ใช้ระเบียบวิธีการประเมินแบบผสมผสาน (Mixed Method) ระหว่าง (๑) การประเมินเชิงปริมาณ (Quantitative Assessment) เพื่อประเมินการบรรลุค่าเป้าหมายรายตัวชี้วัด โดยพิจารณาจากผลการดำเนินงานระยะครึ่งแผนตามตัวชี้วัดแผนยุทธศาสตร์ ๒๑ ตัวชี้วัด เปรียบเทียบกับค่าเป้าหมายของปีงบประมาณ ๒๕๖๑, ๒๕๖๒ และ ๒๕๖๔ สะท้อนความก้าวหน้าและระยะทางที่จะต้องก้าวต่อจากสถานการณ์ปัจจุบัน และ (๒) วิธีการประเมินเชิงคุณภาพ (Qualitative Evaluation) ใช้รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจ (Decision - Oriented Evaluation Model) เพื่อเสนอให้ผู้บริหารตัดสินใจเชิงนโยบาย โดยใช้แนวคิด CIPP ของสตีเฟิลบีม ให้คะแนนผลการดำเนินงานตามมาตรการรายตัวชี้วัด เพื่อสะท้อนประสิทธิภาพของการดำเนินงานว่าอยู่ในระดับใด (ต่ำ/ปานกลาง/สูง) ตลอดจนประเมินความสอดคล้องระหว่างมาตรการและการบรรลุค่าเป้าหมาย เพื่อสะท้อนระดับประสิทธิผล (ไม่มี/ต่ำ/ปานกลาง/สูง) การเก็บข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจะใช้แบบประเมินเพื่อวัดประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ได้แก่ แบบประเมินผลลัพธ์ของตัวชี้วัดแบบประเมิน CIPP รายการมาตรการ และแบบทบทวนข้อมูลเพื่อปรับ/เปลี่ยน/ยกเลิก/เพิ่มเติมในส่วนของตัวชี้วัดค่าเป้าหมาย กลยุทธ์และมาตรการ

ผลการประเมินพบว่า มี ๒ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ยังไม่บรรลุค่าเป้าหมายครบทุกตัวชี้วัด ได้แก่ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมสุขภาพ ๔ กลุ่มวัย และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ ปฏิรูประบบงานสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงและมีธรรมาภิบาล เมื่อพิจารณาความก้าวหน้ารายยุทธศาสตร์พบว่าทั้ง ๒ ประเด็นยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีความก้าวหน้าปานกลาง ขณะที่ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างความเข้มแข็งระบบอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพ และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ อภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม มีความก้าวหน้าสูง โดยภาพรวมของแผนยุทธศาสตร์ฯ พบว่า มีความก้าวหน้าระดับปานกลาง การวิเคราะห์บริบทของทุกประเด็นยุทธศาสตร์มีความเหมาะสมสูง กล่าวได้ว่าการกำหนดเป้าประสงค์สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ขององค์กรและคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อย่างไรก็ตาม ในมิติกระบวนการและผลผลิต กลับพบว่าเหมาะสมปานกลาง กล่าวคือ กิจกรรม เวลา ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง และผลผลิตจากมาตรการต่าง ๆ บรรลุผลในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาค่าคะแนน CIPP พบว่า ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ ปฏิรูประบบงานสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงและมีธรรมาภิบาล และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมสุขภาพ ๔ กลุ่มวัย มีการออกแบบ วางแผน และดำเนินงานอย่างเหมาะสมระดับสูง ส่วนประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างความเข้มแข็งระบบอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพ และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ อภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการประเมินความสอดคล้องของระหว่างมาตรการและการบรรลุค่าเป้าหมาย พบว่า เป้าประสงค์ที่มีมาตรการไม่สอดคล้องถึงสอดคล้องต่ำกับการบรรลุค่าเป้าหมาย มีดังนี้ (๑) เด็กวัยเรียน

เจริญเติบโตเต็มศักยภาพและมีทักษะสุขภาพส่งเสริมพฤติกรรมอนามัยการเจริญพันธุ์ที่เหมาะสม (๒) ชุมชนมีความเข้มแข็งในการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของชุมชน (๓) ภาคีเครือข่ายภาครัฐร่วมดำเนินการสามารถนำสินค้าและบริการ (Product Champion) ของกรมอนามัยไปดำเนินการและพัฒนาเพื่อใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม (๔) วิทยุชุมชนมีทักษะชีวิตและพฤติกรรมอนามัยการเจริญพันธุ์ (๕) วิทยุทำงานหุ่นดี สุขภาพดี และ (๖) องค์กรที่มีสมรรถนะสูง (HPO) สำหรับมาตรการที่มีคะแนน CIPP ระดับต่ำ ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนนโยบายระดับชาติและการสนับสนุนภาคีเครือข่ายให้สามารถดำเนินงานในพื้นที่หรือประเด็นที่รับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า การประเมินผลของแผนยุทธศาสตร์ฯ ระยะครึ่งแผน มีความก้าวหน้าปานกลาง กล่าวคือ มีตัวชี้วัด ๘ ตัว จากจำนวนตัวชี้วัดทั้งหมด ๒๑ ตัวชี้วัด (ร้อยละ ๓๘) ที่ไม่บรรลุค่าเป้าหมาย (ปีงบประมาณ ๒๕๖๑) ขณะที่ผลการประเมินประสิทธิภาพรายมิติของ CIPP พบว่า การวิเคราะห์บริบทของทุกประเด็นยุทธศาสตร์มีความเหมาะสมสูง อย่างไรก็ตาม ในมิติกระบวนการและผลผลิตกลับพบว่าเหมาะสมปานกลาง ส่วนประสิทธิผลของแผนยุทธศาสตร์ฯ พบว่า ๘ ตัวชี้วัดมีประสิทธิผลต่ำหรือคิดเป็นร้อยละ ๓๘ ของจำนวนตัวชี้วัดทั้งหมด ในจำนวนนี้พบว่า ๔ ตัวชี้วัดมีระดับการบรรลุผลที่สูงกว่าค่าเป้าหมาย ปรากฏการณ์นี้สะท้อนให้เห็นว่า อาจมีปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือจากชุดมาตรการที่ดำเนินการในแผนยุทธศาสตร์ฯ นี้ ที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายของตัวชี้วัดดังกล่าว จากผลการประเมินข้างต้น

๑๒. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ (Strategy) เป็นเทคนิคที่ใช้อยู่ในกิจการทหารมีหลักฐานอยู่ในตำราพิชัยสงคราม “ซุนวู” ของจีนได้รวบรวมหลักการวางแผนยุทธศาสตร์ทางการทหารไว้ โดยภาคเอกชนมีการประยุกต์แนวคิดและวิธีการของแผนยุทธศาสตร์มาใช้ในการแข่งขันทางธุรกิจโดยคำนึงถึงการแข่งขันให้อยู่รอด การมุ่งหวังผลกำไรเป็นหลัก ต่อมาภาครัฐได้นำแนวทางของภาคเอกชนมาประยุกต์ใช้ต่อเพื่อให้การบริหารงานภาครัฐสามารถปรับกลไกได้ทันยุคสมัยโดยคำนึงถึงการสนองความต้องการของประชาชนเป็นหลัก (ทิวากร นุกิจ, ๒๕๕๕: ๓๘)

ยุทธศาสตร์ (Strategy) เป็นแผนการดำเนินงานที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบซึ่งมีองค์ประกอบต่างๆ สัมพันธ์สอดคล้องกัน เป็นแผนที่มีวิสัยทัศน์หรือภาพฝันที่วาดไว้ เป็นการร่วมใจมีเป้าประสงค์อันแสดงถึงเจตจำนงร่วมของทุกฝ่าย ผนึกพลังใจของทุกฝ่ายเพื่อกระทำพันธกิจอันถือเป็นหน้าที่รับผิดชอบให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ให้เกิดผลกระทบและได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ แผนยุทธศาสตร์ที่ดีมาจากการวิเคราะห์อดีต รู้ปัจจุบัน เพื่อไล่ให้ทันอนาคต วิเคราะห์สถานการณ์ที่ผ่านมา วิเคราะห์ทรัพยากร ทุนต่างๆ อันเป็นศักยภาพหรือความสามารถที่ยังไม่ได้พัฒนาหรือยังไม่ได้พัฒนาเต็มที่ หรือที่ยังซ่อนเร้นอยู่ แผนยุทธศาสตร์ที่ดีเป็นผลที่เกิดจากกระบวนการวางแผนที่ดี การบริหารจัดการแผนอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดเป็นประสิทธิผลที่ปรากฏจริง เป็นแผนที่มีเป้าประสงค์ ก่อให้เกิดการร่วมใจ มีหลักการดี ก่อให้เกิดการร่วมคิด มีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องก่อให้เกิดการร่วมทำ และมีการแบ่งบทบาทหน้าที่จัดการดีก่อให้เกิดการร่วมแรง ในภาษาไทยมีวลีว่า “ร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำ” (เสรี พงศ์พิศ, ๒๕๔๘: ๑๒๐)

ยุทธศาสตร์ (Strategy) ไม่ใช่พันธกิจ (Mission) แต่ยุทธศาสตร์ คือแผน (Plan) ที่จะนำองค์การให้บรรลุพันธกิจที่กำหนด หากองค์การต้องการชัยชนะ องค์การต้องเตรียมพร้อมสำหรับอนาคตและกำหนดยุทธศาสตร์ที่จะนำองค์การไปสู่อนาคตที่เตรียมพร้อมไว้ (Jonas. ๒๐๐๐: ๖๕)

๑๒.๑ ความหมายของยุทธศาสตร์

คำว่า “ยุทธศาสตร์” (Strategy) มีผู้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลายและน่าสนใจดังต่อไปนี้ เซอร์เกย์ (Sergay, ๒๐๑๒: ๕๙) อธิบายคำว่า “ยุทธศาสตร์ (Strategy)” หมายถึงกลไกหรือเครื่องมือที่จะทำให้องค์กรมีหรือเพิ่มความสามารถในการแข่งขันที่ต้องการ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต และแนวทางหรือวิธีการที่จะช่วยให้ได้มาซึ่งความสามารถในการแข่งขันดังกล่าวนี้

ฮิล และ โจนส์ (Hill & Jones, ๒๐๐๙: ๒) อธิบายคำว่า “ยุทธศาสตร์ (Strategy)” คือ ชุดของการปฏิบัติการซึ่งผู้บริหารเลือกนำมาใช้เพื่อเพิ่มสมรรถนะขององค์กรของตนเมื่อเทียบกับคู่แข่ง หากผลของการใช้ยุทธศาสตร์ทำให้องค์กรมีสมรรถนะที่เหนือกว่าสิ่งนี้หมายถึงการมีความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ (Strategy) คือ กระบวนการซึ่งบุคคลหรือองค์กรตัดสินใจเลือกเกี่ยวกับทรัพยากร ซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด เพื่อสนองความต้องการบนช่วงเวลาเฉพาะ ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่ไม่มีความแน่นอน (KelvinnHinde, n.d.)

ยุทธศาสตร์ (Strategy) คือ รูปแบบของวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ กิจกรรมการตัดสินใจ หรือการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นปัจจัยกำหนดว่าองค์กรคือใครทำอะไร และทำไปทำไม ยุทธศาสตร์แตกต่างกันตามระดับของหน่วยงานและช่วงเวลา (Bryson, ๑๙๙๕: ๓๒)

ยุทธศาสตร์ (Strategy) คือ ทิศทางและขอบเขตขององค์กรในระยะยาวเพื่อให้บรรลุประโยชน์แก่องค์กรโดยผ่านการจัดสรรทรัพยากรภายใต้สภาวะแวดล้อมแห่งการเปลี่ยนแปลง เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดและความคาดหวังของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Johnson and Scholes, ๑๙๙๙: ๑๐)

๑๒.๒ องค์ประกอบของยุทธศาสตร์

องค์ประกอบของยุทธศาสตร์ประกอบด้วยพื้นฐาน ๕ ประการ คือ ๑. การกำหนดทิศทาง (Direction Setting) ๒. การประเมินองค์กรและสภาพแวดล้อม (Environment Scanning) ๓. การจัดทำยุทธศาสตร์ (Strategy Formulation) ๔. การนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation) และ ๕. การประเมินผลและการควบคุม (Evaluation and Control) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑. การกำหนดทิศทาง ในการกำหนดทิศทางขององค์กรประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) และการกำหนดภารกิจ (Mission) หรือกรอบในการดำเนินงานที่ชัดเจนจะช่วยให้้องค์กรสามารถกำหนดทิศทางในระยะยาวในภารกิจ (Mission) ของกระบวนการบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์นั้น ชั้นแรก องค์กรจะต้องระบุภารกิจและเป้าหมายหลักที่สำคัญขององค์กร ซึ่งภารกิจ หมายถึงประกาศหรือข้อความขององค์กรที่พยายามกำหนดว่าจะทำอะไรในปัจจุบัน และกำลังจะทำอะไรในอนาคตและองค์กรเป็นองค์กรแบบใด และจะก้าวไปสู่การเป็นองค์กรแบบใด ทั้งนี้เพื่อบรรลุสู่ความเป็นเลิศเหนือคู่แข่ง ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วข้อความเรื่องภารกิจขององค์กรจะประกอบไปด้วย ข้อความที่บ่งบอกถึงคุณค่าทางปรัชญาสำคัญที่ผู้บริหารตัดสินใจกระทำ ซึ่งแสดงถึงพันธะที่มีต่อเป้าหมายและสอดคล้องกับคุณค่าของผู้บริหาร นอกจากนี้แล้วภารกิจยังจะสร้างสภาพแวดล้อมในการกำหนดกลยุทธ์ และเป้าหมายคือการบอกถึงสิ่งที่องค์กรปรารถนาให้เกิดขึ้นในอนาคต และพยายามบรรลุ โดยมีการกำหนดให้ชัดเจน กระชับ ตรงจุด และสามารถวัดได้ ทั้งนี้การกำหนดเป้าหมายจะมีการกำหนดให้ชัดเจนขึ้นกว่าการกำหนดภารกิจว่าจะต้องทำอะไร

๒. การประเมินองค์กรและสภาพแวดล้อม (Environment Scanning) ในการประเมินสภาพแวดล้อมขององค์กรนั้นประกอบไปด้วยการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก และการประเมินสภาพแวดล้อมภายใน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ทราบถึง จุดแข็งจุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค หรือโดยทั่วไปจะเรียกว่าการวิเคราะห์ตามตัวแบบสว็อท (SWOT Analysis) เป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์ ซึ่งช่วยผู้บริหารกำหนดจุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายในโอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก

ตลอดจนผลกระทบที่มีศักยภาพจากปัจจัยเหล่านี้ต่อการทำงานขององค์กร SWOT มาจากด้วยภาษาอังกฤษ ๔ ตัว ได้แก่

S มาจาก Strengths หมายถึง จุดเด่นหรือจุดแข็ง ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายใน เป็นข้อดีที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายใน เช่น จุดแข็งด้านส่วนประสม จุดแข็งด้านการเงิน จุดแข็งด้านการผลิต จุดแข็งด้านทรัพยากรบุคคล องค์กรจะต้องใช้ประโยชน์จากจุดแข็งในการกำหนดกลยุทธ์การตลาด เป็นต้น

W มาจาก Weaknesses หมายถึง จุดด้อยหรือจุดอ่อนซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายในเป็นปัญหาหรือข้อบกพร่องที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในต่างๆ ขององค์กรซึ่งองค์กรจะต้องหาวิธีในการแก้ปัญหา

O มาจาก Opportunities หมายถึง โอกาสซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอกเป็นผลจากการที่สภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กรเอื้อประโยชน์หรือส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กร โอกาสแตกต่างจากจุดแข็งตรงที่โอกาสนั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายนอกแต่จุดแข็งนั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายใน นักการตลาดที่ดีจะต้องเสาะแสวงหาโอกาสอยู่เสมอและใช้ประโยชน์จากโอกาสนั้น

T มาจาก Threats หมายถึง อุปสรรคซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอก เป็นข้อจำกัดที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอกซึ่งธุรกิจจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์การตลาดให้สอดคล้องและพยายามขจัดอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น

๓. การจัดทำยุทธศาสตร์ (Strategy Formulation) การกำหนดยุทธศาสตร์เป็นการพัฒนาแผนระยะยาวบนรากฐานของโอกาสและอุปสรรคที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก และการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน โดยองค์กรจะต้องกำหนดและเลือกยุทธศาสตร์ที่ดีที่สุดที่เหมาะสมกับองค์การที่สุด ผู้บริหารต้องพยายามตอบคำถามว่า ทำอย่างไรองค์การจึงจะไปถึงเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ได้โดยใช้ความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์การกำหนดเป็นยุทธศาสตร์

๔. การนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation) การนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติคือ กระบวนการที่ผู้บริหารแปลงยุทธศาสตร์และนโยบาย ไปสู่แผนการดำเนินงานกำหนดรายละเอียดด้านต่างๆ เช่น ด้านงบประมาณหรือวิธีการดำเนินงานซึ่งกระบวนการนี้ อาจเกี่ยวข้องกับเปลี่ยนแปลงภายในด้านวัฒนธรรมโครงสร้าง หรือระบบการบริหาร เพื่อให้สามารถดำเนินการตามยุทธศาสตร์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

๕. การประเมินผลและการควบคุม (Evaluation and Control) การควบคุมกลยุทธ์เป็นหน้าที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลยุทธศาสตร์ที่นำไปปฏิบัติ ทั้งนี้ในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัตินั้นมักจะเกิดข้อผิดพลาดที่ต้องการการปรับปรุง เพื่อให้แน่ใจว่ายุทธศาสตร์นั้นจะก่อให้เกิดผลการปฏิบัติงานที่ตรงตามแผนที่ได้ตั้งไว้

๑๒.๓ ลักษณะของแผนยุทธศาสตร์

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ได้รับความนิยมมากเมื่อมีการปฏิรูปภาครัฐตามแนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ หรือ NPM (New Public Management) ซึ่งเป็นผลมาจากกระแสการปฏิรูปการบริหารภาครัฐที่เน้นความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมีการนำเครื่องมือการบริหารภาครัฐกิจเอกชนมาประยุกต์ใช้ การวางแผนในภาครัฐก็เปลี่ยนไปจากการวางแผนตามภารกิจแบบค่อยเป็นค่อยไป (Incremental) ซึ่งมีลักษณะการพัฒนาแบบต่อยอดขึ้นไปจากฐานของผลงานในปีที่ผ่านมา มาไปเป็นการวางแผนที่มุ่งเน้นผลงานและตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมที่มีความรวดเร็ว รุนแรง และกว้างขวาง ให้มีผลที่ยั่งยืน จะเห็นได้ว่าประเทศต่างๆ ได้มีการใช้ตัวแบบใหม่ๆ ในการปฏิรูปการจัดการภาครัฐและการบริหารกิจการบ้านเมือง (Public Administration and Public Governance) (Peters B. , ๑๙๙๖, pp. ๓๒-๖๘ อ้างถึงใน ตำรงค์ วัฒนา,ม.ป.ป.: ๕)

การวางแผนตามพันธกิจจะมุ่งเน้นภารกิจหลัก (Mission) และอาณัติ (Mandate) ตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมาย โดยยึดผลงานในอดีตหรือปัจจุบันเป็นฐานสำหรับการตั้งต้นในการวางแผนในปีถัดไป ข้อดีที่สำคัญของการวางแผนแบบนี้ก็คือ การวางแผนจะมีความชัดเจนในการนำพันธกิจไป

ปฏิบัติในกรอบของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง แต่ก็มีข้อเสียที่สำคัญก็คือ ไม่มีการนำปัจจัยการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมมาพิจารณา และทำให้ขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการตอบสนองความต้องการของประชาชน และการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม การวางแผนยุทธศาสตร์สามารถแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดี เนื่องจากมีการศึกษาสภาพแวดล้อมขององค์กร แล้วกำหนดวิสัยทัศน์ที่พึงประสงค์ในอนาคตระยะยาว แล้วกำหนดผลงานที่ตอบสนองวิสัยทัศน์ในอนาคตไล่ลงมาถึงปัจจุบัน ทำให้มีทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจน และเป็น การกำหนดอนาคตขององค์กรที่ชัดเจนถึงสภาพที่ต้องการในอนาคตระยะยาว แต่อย่างไรก็ตาม การวางแผนยุทธศาสตร์ก็มีข้อเสีย ก็คือ จะต้องใช้ทรัพยากรต่างๆ ขององค์กรมากขึ้นในการกำหนดองค์ประกอบที่สำคัญของแผนยุทธศาสตร์ และการคาดการณ์อนาคตต้องอาศัยความเชี่ยวชาญและมีความเสี่ยงสูงที่ผลการวิเคราะห์อนาคตจะผิดพลาดไปจากผลการวิเคราะห์ อย่างไรก็ตาม ไม่มีใครที่สามารถพยากรณ์อนาคตได้ถูกต้องทั้งหมด องค์กรจึงจำเป็นต้องกำหนดอนาคตที่ต้องการตามศักยภาพและผลกระทบจากปัจจัยภายนอกองค์กร (ดำรงค์ วัฒนา, ม.ป.ป.: ๕)

๑๒.๓.๑ แผนยุทธศาสตร์มีลักษณะ มีดังต่อไปนี้

๑. แผนยุทธศาสตร์ช่วยให้ได้แนวทาง และทิศทางที่พัฒนามาจากสิ่งทีวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเล็งเห็นอนาคต ไม่ใช่การตัดสินอนาคต เพราะไม่มีใครสามารถล่วงรู้และทำนายอนาคตอย่างแม่นยำได้
๒. แผนยุทธศาสตร์เป็นกระบวนการพลวัตที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลง ไม่ใช่พิมพ์เขียวสำหรับอนาคต เนื่องจากในอนาคตจะมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมายและรุนแรง ซึ่งจะมีโอกาส อุปสรรค และปัญหาต่างๆ ใหม่ๆ เกิดขึ้นในอนาคต
๓. แผนยุทธศาสตร์เป็นการตอบโจทย์ระยะยาวเป็นหลักสำคัญ การแก้ปัญหาวิกฤติเฉพาะหน้าควรมีแผนจัดการความเสี่ยง หรือ แผนการบริหารกิจการต่อเนื่อง (Business Continuity Management) ไว้รองรับ
๔. แผนยุทธศาสตร์ที่ดีควรมีความยืดหยุ่น และไม่ปิดกั้นความคิดสร้างสรรค์ของสมาชิกองค์กร
๕. แผนยุทธศาสตร์อาศัยประเด็นสำคัญที่มีผลกระทบสูงต่อองค์กร ไม่จำเป็นต้องวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ทั้งหมด (ดำรงค์ วัฒนา, ม.ป.ป.: ๗)

๑๒.๓.๒ ลักษณะยุทธศาสตร์ที่ดี มีดังนี้

๑. การกำหนดยุทธศาสตร์ต้องเป็นกระบวนการที่มีส่วนร่วมจากทั้งผู้บริหาร บุคลากรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากองค์กรโดยมุ่งหวังให้เกิดการยอมรับในทุกฝ่ายในองค์กร เพื่อให้ทราบถึงความสำคัญและวัตถุประสงค์ของการจัดทำยุทธศาสตร์
๒. ยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นมาประกอบไปด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจขององค์กร ค่านิยมร่วม ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ตามประเด็นยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย แผนงาน/โครงการงบประมาณและผู้รับผิดชอบแผนงาน/โครงการ ต้องครอบคลุมทุกพันธกิจขององค์กรและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ
๓. ยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นมาต้องมีความชัดเจน โดยในแผนยุทธศาสตร์อาจจำเป็นต้องมีคำอธิบายประกอบ เพื่อให้หน่วยงานสามารถนำไปปฏิบัติได้ถูกต้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งการอธิบายวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด
๔. ทุกหัวข้อหรือประเด็นในยุทธศาสตร์ต้องสอดคล้องเชื่อมโยงกัน เพื่อให้ท้ายที่สุดขององค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ขององค์กร กล่าวคือหากจะมองจากล่างขึ้นบนพื้นฐานทุกโครงการจะต้องเป็นโครงการเชิงกลยุทธ์และสามารถสนับสนุนให้กลยุทธ์ประสบความสำเร็จซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จของยุทธศาสตร์

๑๒.๔ ประโยชน์ของยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ดีมีประโยชน์ดังนี้

๑. ช่วยทำให้ผู้บริหารของแต่ละหน่วยงานหันมาให้ความสนใจอย่างแท้จริงในเรื่องขององค์การมากขึ้น

๒. กระตุ้นให้ผู้บริหารทราบถึงปัญหา อุปสรรคตลอดจนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น และเตรียมหามาตรการรองรับไว้ล่วงหน้าเป็นการลดความเสี่ยงและความเสียหาย

๓. ช่วยทำให้ผู้บริหารเข้าใจในธรรมชาติของการดำเนินงานอย่างชัดเจนขึ้นและมองเห็นภาพของการพัฒนา

๔. ช่วยให้การกำหนดวัตถุประสงค์ แผนงาน โครงการและการใช้ทรัพยากรขององค์การ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๕. ช่วยสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องระหว่างสมาชิกขององค์การและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับทิศทางการดำเนินงาน ตลอดจนความคาดหวังต่างๆ

๖. ช่วยก่อให้เกิดการประสานงานและบูรณาการทางความคิดการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นการผนึกกำลังภายในขององค์การ

ดำรงค์ วัฒนา (ม.ป.ป.: ๖) กล่าวว่าประโยชน์ของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ มีดังต่อไปนี้

๑. กำหนดอนาคตที่มุ่งหวัง เป็นอนาคตขององค์การร่วมกัน

๒. สื่อสารเป้าประสงค์ถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

๓. สร้างความผูกพันต่อทิศทางขององค์การ

๔. ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพที่จัดตามลำดับความสำคัญ

๕. การติดตามความก้าวหน้า

๖. สร้างฉันทามติของทิศทางขององค์การ

๗. มีจุดมุ่ง (Focus) ชัดสู่ความสัมพันธ์ของประสิทธิผล

๘. เชื่อมประสานผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ

๙. สร้างทีมที่เข้มแข็งในการขจัดปัญหา

๑๐. สร้างการยึดโยงขององค์การเข้าด้วยกัน

กล่าวโดยสรุป การวางแผนยุทธศาสตร์เป็นการแบ่งสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลเป็นเครื่องมือสำคัญในการปรับเปลี่ยนองค์การให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง

๑๒.๕ ขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์

วัฒนา พัฒนพงษ์ (๒๕๔๖ : ๓๐-๓๒) กล่าวว่า ขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ มีขั้นตอนวิธีการดำเนินงานพอสรุปได้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การกำหนดวิสัยทัศน์เป็นขั้นตอนของการกำหนดจุดมุ่งหมายที่ยาวไกลที่สุดขององค์กรโดยทั่วไปนิยมใช้เป็นจุดมุ่งหมายหลักขององค์กร ไม่ควรเปลี่ยนแปลง ความจริงวิสัยทัศน์เป็นจุดมุ่งหมายที่มีอยู่แล้วในแผนแม่บทขององค์กร นำมาใช้หรือปรับปรุงอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ กล่าวอีกนัยหนึ่ง การกำหนดวิสัยทัศน์ คือการหาคำตอบให้กับคำถามที่ว่า “ความต้องการจะเป็นอะไร” (What Do We Want to Be)

ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดพันธกิจเป็นขั้นตอนของการกำหนดวิธีการดำเนินงานเบื้องต้นเพื่อเป็นหลักประกันว่าสิ่งที่ต้องการจะเป็นนั้น มีโอกาสที่จะบรรลุถึงได้ กล่าวอีกนัยหนึ่ง พันธกิจคือ การหาคำตอบให้กับคำถามที่ว่า “ทำไมเราจึงต้องจัดตั้งองค์กรของเราขึ้นมา” (Why Do We Exist) คำตอบคือเราตั้งองค์กรขึ้นมาเพื่อต้องการจะเป็นอย่างที่เราคาดหวังไว้

ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดค่านิยมร่วมเป็นขั้นตอนของการกำหนดค่านิยมหลักขององค์กรที่จะสามารถทำหน้าที่เป็นเป้าหมายพฤติกรรมและความเชื่อของบุคคลขององค์กรให้เป็นในทิศทางเดียวกันกล่าวอีกนัยหนึ่ง การกำหนดค่านิยมร่วม ก็คือ การหาคำตอบให้กับคำถามที่ว่า “อะไรคือสิ่งที่เราเชื่อ” (What Do We Believe in)

ขั้นตอนที่ ๔ การกำหนดความสามารถหลักเป็นขั้นตอนของการกำหนดความสามารถหลักขององค์กรที่จะสามารถทำหน้าที่เป็นเป้าหมายพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรขององค์กรให้มีทักษะและความสามารถพิเศษในทิศทางที่องค์กรต้องการ กล่าวอีกนัยหนึ่งการกำหนดความสามารถหลัก ก็คือ การหาคำตอบให้กับคำถามที่ว่า “อะไรคือความสามารถหลักที่บุคลากรของเราควรมี” (What Kind of Core Competency Should We Have)

ขั้นตอนที่ ๕ การกำหนดวัตถุประสงค์หลักเป็นขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์ระยะยาวขององค์กรหรือวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจหรือตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิในการจัดตั้งบริษัทสำหรับภาคเอกชน

ขั้นตอนที่ ๖ การกำหนดจุดมุ่งหมายเชิงกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ ขั้นตอนการกำหนดจุดมุ่งหมายระดับกลยุทธ์ในรอบ ๓ ปี หรือ ๕ ปีขององค์กร ตามปกติองค์กรต้องกำหนดจุดมุ่งหมาย หรือ เป้าหมายเชิงกลยุทธ์ ในรอบ ๓ ปี หรือ ๕ ปี ขององค์กรแต่ละด้าน

ขั้นตอนที่ ๗ การกำหนดดัชนีวัดความสำเร็จแบบสมดุล ขั้นตอนนี้คือ ขั้นตอนการพิจารณาว่า จากจุดมุ่งหมายเชิงกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้นั้นสามารถนำมากำหนดเป็นดัชนีวัดความสำเร็จแบบสมดุลได้กี่ด้าน หรือกี่มิติ ตามทฤษฎีของเคปแลน และ นอร์ตัน (Kaplan and Norton) (อ้างถึงใน วัฒนาพัฒน์พงษ์, ๒๕๔๖: ๓๒) ได้กำหนดมิติของ Balance Score Card : BSC (ชื่อภาษาไทยมีการใช้ที่แตกต่างกัน อาทิ การประเมินผลเชิงดุลยภาพ การประเมินองค์กรแบบสมดุล การวัดผลแบบสมดุล ลิขิตสมดุล ลิขิตดัชนี ดุลดัชนี หรือ สมดุลกระดานคะแนน) ไว้ ๔ ด้าน คือ (๑) มิติด้านการเงิน (๒) มิติด้านกระบวนการภายใน (๓) มิติด้านการเรียนรู้และการเติบโต (๔) มิติด้านลูกค้า

ขั้นตอนที่ ๘ การกำหนดกลุ่มผลสัมฤทธิ์หลัก เป็นขั้นตอนของการกำหนดกลุ่มผลสัมฤทธิ์หลักขององค์กรซึ่งจะต้องกำหนดว่าอะไรคือผลสัมฤทธิ์หลักที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ ๙ การแปลงกลยุทธ์สู่การปฏิบัติด้วยการกำหนดรายชื่อแผนงานและโครงการ ขั้นตอนนี้ คือ ขั้นตอนที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างแผนกลยุทธ์และการนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติ กล่าวอีกนัยหนึ่งเป็นการกำหนดคำตอบให้กับคำถามที่ว่า “เราต้องการจะทำอะไรบ้าง” ในทางปฏิบัติ กิจกรรมในขั้นตอนนี้จะมีอยู่ ๒ ขั้นตอนหลักคือ

๑. ขั้นกำหนดรายชื่อแผนงาน วิธีการกำหนดรายชื่อแผนงาน นิยมกำหนดโดยการระดมสมองเพื่อค้นหาปัญหาหลักขององค์กรว่าในรอบ ๓ ปี หรือในรอบ ๕ ปี องค์กรนี้มีปัญหาหลักอะไรบ้าง คำตอบที่ได้คือรายชื่อแผนงาน

๒. ขั้นตอนกำหนดรายชื่อโครงการโดยวิธีการกำหนดรายชื่อโครงการ นิยมกำหนดโดยการค้นหาสาเหตุของปัญหาหลักภายใต้แต่ละแผนงานว่ามีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง สาเหตุแต่ละสาเหตุก็คือรายชื่อโครงการแต่ละโครงการ

ดำรงค์ วัฒนา (ม.ป.ป.: ๑๔-๑๕) อธิบายขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ในการวางแผนยุทธศาสตร์ตามตัวแบบข้างต้น มีขั้นตอนกระบวนการ และวิธีการ ดังนี้

๑. ขั้นตอนการเตรียมจัดทำแผน

๑.๑ การจัดทำยุทธศาสตร์เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ทุกภาคส่วน การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ที่ได้ผลสัมฤทธิ์ อาศัยตัวแบบ ABCDE โดยเริ่มจากการแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย บุคลากรระดับรองหัวหน้าหน่วยงานเป็นหัวหน้าคณะทำงาน มีผู้นำภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นคณะทำงาน และสมควรมีที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการวางแผนยุทธศาสตร์ร่วมด้วย เพื่อพิจารณากรอบยุทธศาสตร์ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ โดยการเชื่อมโยงไปสู่แผนปฏิบัติการ และนำเสนอต่อที่ประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ของหน่วยงาน เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

๑.๒ การรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูล เพื่อประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่ ข้อมูลด้านสังคม การเมือง การบริหารและการปกครองเศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ และข้อมูลขององค์การ

๒. ขั้นตอนการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานการณ์ในปัจจุบันขององค์การ

เมื่อมีการเตรียมความพร้อมตามแนวทางข้างต้นแล้ว ก็สามารถเริ่มกระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์ตามตัวแบบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น โดยเริ่มจากการประเมินสถานการณ์ (Assessing the Situation) ที่อาศัยการศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ ได้แก่ ศึกษาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เช่น รายงานผลการดำเนินงานขององค์การ รายงานผลการตรวจประเมินผลองค์กร เป็นต้น เพื่อวิเคราะห์หาประเด็นเชิงยุทธศาสตร์สี่ด้าน คือ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยอุปสรรค หรือ SWOT นอกจากนี้ ควรมีการจัดเก็บข้อมูลปฐมภูมิ เช่น การสัมภาษณ์เพื่อหาประเด็น SWOT การสำรวจด้วยแบบสอบถามเพื่อหาหน้าหนักประเด็น SWOT และการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐเอกชน และประชาชน ในกรณีของแผนยุทธศาสตร์จังหวัด ควรประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการ หัวหน้าหน่วยงาน-รัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารสถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรภาคเอกชนและประชาชน เพื่อระดมความคิดเห็นและวิเคราะห์ข้อมูลจากฐานข้อมูลปัญหา ความต้องการ ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่แสดงถึงโอกาส ข้อจำกัด จุดอ่อน จุดแข็ง ในการพัฒนาจังหวัด โดยใช้หลักการ SWOT สำหรับกรณีของหน่วยงานทั่วไป ควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการโดยมีผู้เกี่ยวข้องที่สำคัญเข้าร่วมประชุม และครั้งสุดท้ายควรเชิญผู้แทนภาคประชาสังคมและเอกชนเข้าร่วมประชุม

๓. ขั้นตอนการจัดทำวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) เป้าประสงค์ (Goals) ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issue/ Theme) ยุทธศาสตร์ (Strategies) แผนแม่บท/แผนปฏิบัติการ (Operations) กลยุทธ์ (Tactic) และแผนปฏิบัติการ (Action Plan) คณะทำงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฯ ร่วมกับผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) นำผลจากการวิเคราะห์ SWOT ยกร่างวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์และกำหนดกลยุทธ์หลักของยุทธศาสตร์ คณะทำงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฯ นำเสนอร่างวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์และยุทธศาสตร์ให้คณะผู้บริหาร คณะทำงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฯ จัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ๔ ปี และแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ประจำปีที่สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์หลัก

บทที่ ๓ วิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ กรมอนามัย ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ ในครั้งนี้ แบ่งการศึกษาออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

๑. การศึกษาข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องในการทบทวนแผนยุทธศาสตร์ฯ โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Method)

๒. การศึกษาแบบมีส่วนร่วม (Participatory Method) โดยจัดกระบวนการประชุมทบทวนแบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ ๑ การศึกษาข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องในการทบทวนแผนยุทธศาสตร์ฯ โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Method)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการศึกษานี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ จากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ๓ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑

๑. ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)
๒. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ แผน (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕)
๓. แผนปฏิรูปประเทศ (ด้านสาธารณสุข)
๔. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)
๕. แผนยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข
๖. นโยบายรัฐบาล
๗. นโยบายกระทรวงสาธารณสุข
๘. นโยบายกรมอนามัย

ส่วนที่ ๒

๙. สถานการณ์ภายใน - ภายนอกกรมอนามัย
๑๐. ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์และความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ของกรมอนามัย

ส่วนที่ ๓

๑๑. รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ ระยะครึ่งแผน (ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๒)

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ส่วนที่ ๒ การศึกษาแบบมีส่วนร่วม (Participatory Method) โดยจัดกระบวนการประชุมทบทวนแบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการศึกษานี้ใช้กระบวนการจัดประชุมทบทวนแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบบริหารและวิธีการทำงาน กรมอนามัย (คลัสเตอร์) กลุ่มที่ ๑ – ๔ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามขั้นตอนของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เพื่อทบทวนวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตรการ โดยใช้ข้อมูลนำเข้าที่ได้จากการวิเคราะห์ในส่วนที่ ๑ ให้ที่ประชุมร่วมกันพิจารณา ร่วมคิด ร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูล

ประสบการณ์ และจัดทำ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ฯ และนำเสนอผู้เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังความคิดเห็น พร้อมปรับแก้ไข เมื่อได้ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ฯ ที่สมบูรณ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงเสนอผู้บริหารกรมอนามัยเพื่อขออนุมัติ ประกาศใช้ ต่อไป การประชุมจัดขึ้น ๔ ครั้ง ได้แก่

๑. การประชุมทบทวนและจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพ และอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ ครั้งที่ ๑ วันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๒ วัตถุประสงค์เพื่อทบทวนวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ และตัวชี้วัด โดยพิจารณาความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ (ด้านสาธารณสุข) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) แผนยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข นโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงสาธารณสุข นโยบายอธิบดีกรมอนามัย และให้ข้อเสนอพร้อมเหตุผลเพื่อให้ที่ประชุมพิจารณาร่วมกัน พร้อมลงมติที่ประชุม และนำผลการประชุมครั้งที่ ๑ นี้ เสนอในการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนภารกิจหลัก กรมอนามัย โดยมีอธิบดีกรมอนามัยเป็นประธาน ในวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๒ เพื่อให้ที่ประชุมพิจารณา และให้ความเห็นชอบต่อ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ฯ

๒. การประชุมทบทวนและจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพ และอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ ครั้งที่ ๒ วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๒ วัตถุประสงค์เพื่อเสนอ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ฯ ที่ผ่านความเห็นชอบจากผู้บริหารกรมอนามัยแล้ว และเพื่อพิจารณาทบทวนค่าเป้าหมายตามตัวชี้วัด กลยุทธ์ และมาตรการ โดยที่ประชุมได้นำข้อมูลสถานการณ์ภายใน – ภายนอกกรมอนามัย ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์และความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ของกรมอนามัย และข้อมูลข้อเสนอจากรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ ระยะครึ่งแผน (ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๒) เป็นข้อมูลนำเข้าเพื่อประกอบการพิจารณาทบทวนค่าเป้าหมายตามตัวชี้วัด กลยุทธ์ และ มาตรการ

๓. การประชุมทบทวนและจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพ และอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ ครั้งที่ ๓ วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ วัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลการทบทวน (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ฯ ทั้ง ๗ ประเด็น ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัดและ ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ ในระยะ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕) ฉบับปรับปรุงนี้ เพื่อให้ที่ประชุมได้ พิจารณาร่วมกันก่อนนำเสนอผู้บริหารกรมอนามัยในขั้นตอนต่อไป

๔. การประชุมทบทวนและจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพ และอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ ครั้งที่ ๔ วันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๒ วัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ฯ ต่อนักวิชาการกรมอนามัยผู้เกี่ยวข้องในวงกว้าง และรับฟังความคิดเห็นเพื่อปรับแก้ไข ก่อนนำเสนอในที่ ประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนภารกิจหลัก กรมอนามัย (อธิบดีกรมอนามัยเป็นประธาน) อีกครั้ง เพื่อให้ที่ ประชุมพิจารณาและให้ความเห็นชอบต่อ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ฯ และเสนออธิบดีกรมอนามัยเพื่ออนุมัติ ประกาศใช้ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ระยะเวลาดำเนินงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

บทที่ ๔ ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ กรมอนามัย ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ในครั้งนี้ ผลการศึกษาแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

๑. ผลการศึกษาข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องในการทบทวนแผนยุทธศาสตร์ฯ โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Method)

๒. ผลการศึกษาการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Method) ที่ได้จากกระบวนการประชุมทบทวนแบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องตามขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์

ส่วนที่ ๑ ผลการศึกษาข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องในการทบทวนแผนยุทธศาสตร์ฯ โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Method)

จากการทบทวนวรรณกรรม เอกสารต่างๆ ที่กล่าวไว้ในบทที่ ๒ นั้น ผลการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Method) แบ่งเป็น ๓ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (๑) ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) (๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ แผน (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) (๓) แผนปฏิรูปประเทศ (ด้านสาธารณสุข) (๔) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) (๕) แผนยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข (๖) นโยบายรัฐบาล (๗) นโยบายกระทรวงสาธารณสุข และ (๘) นโยบายอธิบดีกรมอนามัย

๑. ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) สำหรับประเด็นยุทธศาสตร์ชาติที่กรมอนามัย มีส่วนในการสนับสนุนเพื่อบรรลุเป้าหมายนั้น ได้วิเคราะห์แล้วแสดงดังตารางที่ ๓

ตารางที่ ๓ ยุทธศาสตร์ชาติที่กรมอนามัยมีส่วนในการสนับสนุนเพื่อบรรลุเป้าหมาย

ยุทธศาสตร์ชาติ	กรมอนามัยมีส่วนในการสนับสนุนเพื่อบรรลุเป้าหมาย
๑. ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง	
๑.๔ การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์การภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ	
๑.๔.๓ การร่วมมือทางการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาคโลก รวมถึงองค์การภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ	การผลักดัน ส่งเสริมให้เกิดการดำเนินงานและความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นไปตามหลักการปฏิบัติสากล กฎหมาย และความตกลงระหว่างประเทศ
๒. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน	
๒.๓ สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว	
๒.๓.๑ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม	การส่งเสริมด้านสุขอนามัยและด้านสุขาภิบาลของสถานประกอบกิจการในสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขภาพให้กับนักท่องเที่ยว ส่งผลให้ก้าวสู่เมืองที่ได้รับการยอมรับในเวทีสากล อันจะนำไปสู่การสร้างภาพลักษณ์เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น รวมถึงประเด็นสุขภาพและอนามัย (Health and Hygiene) เป็นองค์ประกอบหนึ่งจากปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยในการ

ยุทธศาสตร์ชาติ		กรมอนามัยมีส่วนในการสนับสนุน เพื่อบรรลุเป้าหมาย
		พิจารณาการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน Travel & Tourism Competitiveness Index (TTCI) ด้วย
๓. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์		
๓.๒ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต		
	๓.๒.๑ ช่วงการตั้งครรภ์/ปฐมวัย	การเตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่ก่อนการ ตั้งครรภ์ ส่งเสริมอนามัยแม่และเด็กตั้งแต่เริ่ม ตั้งครรภ์ ส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพสนับสนุน การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ส่งเสริมการให้สารอาหารที่ จำเป็นต่อสมองเด็ก การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มี พัฒนาการที่สมวัยในทุกด้าน และ สูงดีสมส่วน
	๓.๒.๒ ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น	การส่งเสริมพัฒนาทักษะความสามารถในการ เรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ โดยเฉพาะทักษะในการดูแลสุขภาพด้วยตนเอง
	๓.๒.๓ ช่วงวัยแรงงาน	การสร้างเสริมสุขภาวะเพื่อให้กลุ่มวัยแรงงานมี พฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ พร้อมจัดให้มี สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพทั้งในชุมชน สถานที่ ทำงาน ส่งผลให้วัยแรงงานมีสมรรถนะร่างกายที่ มีศักยภาพในการทำงาน สามารถเพิ่มผลผลิตมากขึ้น
	๓.๒.๔ ช่วงวัยผู้สูงอายุ	การจัดระบบการส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุใน ชุมชน สนับสนุนการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ พร้อมจัด สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพของผู้สูงอายุ ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพดี มีสมรรถนะร่างกาย และสมองที่แข็งแรง สามารถพึ่งตนเองได้ และ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๓.๕ การสร้างเสริมให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี		
	๓.๕.๑ การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ	การพัฒนาองค์ความรู้และการสื่อสารด้าน สุขภาพที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ให้แก่ประชาชน พร้อมทั้งเฝ้าระวังและจัดการกับความรู้ด้าน สุขภาพที่ไม่ถูกต้อง จนเกิดเป็นทักษะทาง ปัญญา มีศักยภาพในการจัดการสุขภาพตนเอง ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของตนเองให้มี ความเหมาะสม และการมีกิจกรรมทางกายที่ เพียงพอในการดำรงชีวิต
	๓.๕.๒ การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาพ	การผลักดันการสร้างเสริมสุขภาพ โดยการ สร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ เพื่อให้ประชาชนมี ทักษะและศักยภาพในการป้องกันและควบคุม ปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพได้ด้วยตนเอง
	๓.๕.๓ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี	การส่งเสริมให้มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็น มิตรต่อสุขภาพและเอื้อต่อการมีกิจกรรมสำหรับ

ยุทธศาสตร์ชาติ		กรมอนามัยมีส่วนในการสนับสนุน เพื่อบรรลุเป้าหมาย
		การยกระดับสุขภาวะของสังคม การประเมินผล กระทบด้านสุขภาพก่อนการดำเนินโครงการที่ อาจกระทบต่อระดับสุขภาวะ
	๓.๕.๔ การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการ สร้าง สุขภาวะที่ดี	การจัดให้มีระบบการเก็บข้อมูลสุขภาพของ ประชาชนตลอดช่วงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ การผลักดันให้เกิดนโยบายระบบการเก็บภาษี และรายจ่ายเพื่อให้บริการด้านสุขภาพ
	๓.๕.๕ การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะที่ดีในทุก พื้นที่	การสนับสนุนให้ชุมชนเป็นแหล่งบ่มเพาะ จิตสำนึกการมีสุขภาพดีของประชาชนผ่านการ จัดการความรู้ด้านสุขภาพที่เป็นประโยชน์ สนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้าง สุขภาวะที่พึงประสงค์ระหว่างแต่ละพื้นที่ ด้วยกัน เพื่อให้ชุมชนเป็นพื้นที่สำคัญในการ จัดการสุขภาวะของแต่ละพื้นที่
๓.๖ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์		
	๓.๖.๑ การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย	การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้าง ครอบครัวอบอุ่นเข้มแข็ง คนทุกวัยในครอบครัว เกี่ยวเนื่องในการดูแลสุขภาพของครอบครัว การ ส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพ เติบโตอย่างมี พัฒนาการสมวัย พัฒนากิจกรรมชีวิตและการ เรียนรู้ การทำงานและการดำรงชีวิตอย่างมี คุณภาพ การส่งเสริมสนับสนุนภาคเอกชน บทบาทชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว
	๓.๖.๔ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	การจัดทำฐานข้อมูลรายบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ ด้านสุขภาพ เพื่อเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูล ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ไทยที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และใช้ ประโยชน์จากข้อมูลในการประเมินจุดอ่อน จุด แข็ง และศักยภาพบุคคลของประเทศ นำไปสู่ การพัฒนาคนไทยอย่างมีทิศทางและเป้าหมาย
๓.๗ การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและ พัฒนาประเทศ		
	๓.๗.๑ การส่งเสริมการออกกำลังกาย และกีฬาขั้นพื้นฐานให้ กลายเป็นวิถีชีวิต	การส่งเสริมการมีกิจกรรมทางกายในทุกกลุ่มวัย เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะของประชาชน โดย สนับสนุนในสถานศึกษา สถานประกอบการ และชุมชน

ยุทธศาสตร์ชาติ		กรมอนามัยมีส่วนในการสนับสนุน เพื่อบรรลุเป้าหมาย
๔. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม		
๔.๓ การเสริมสร้างพลังทางสังคม		
	๔.๓.๒ การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ	การขับเคลื่อนการส่งเสริมสุขภาพและการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดีของกลุ่มวัยทำงาน โดยกำหนดเป้าประสงค์ให้ประชาชนกลุ่มวัยทำงาน (อายุ ๒๕-๕๙ ปี) ได้รับการส่งเสริมสุขภาพเพื่อให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์และเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ พร้อมจัดให้มีสิ่งแวดลอมที่เอื้อต่อสุขภาพทั้งในสถานที่ทำงาน สถานประกอบกิจการและชุมชน
๔.๔ การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเอง		
	๔.๔.๑ ส่งเสริมการปรับพฤติกรรมในระดับครัวเรือน ให้มีขีดความสามารถในการจัดการวางแผนชีวิต สุขภาพ ครอบครัวยุติธรรมและอาชีพ	การส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพของคนทุกช่วงวัยด้วยช่องทางเทคโนโลยีดิจิทัลและช่องทางอื่นๆ ที่เกิดผลกระทบในวงกว้าง เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงความรู้ด้านสุขภาพ เข้าใจและเกิดการปรับเปลี่ยนไปสู่พฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ รวมถึงเกิดทักษะที่สามารถดูแลสุขภาพของตนเองและคนในครอบครัวได้
๕. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม		
๕.๔ พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง		
	๕.๔.๓ จัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบ ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและค่ามาตรฐานสากล	การขับเคลื่อนการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและภาคีเครือข่ายในการเฝ้าระวังและป้องกันการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศในพื้นที่ เพื่อป้องกันและลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มแข็ง การพัฒนาและใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีของระบบเฝ้าระวังมลพิษที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ รวมถึงการจัดทำข้อมูลที่เป็นประโยชน์สื่อสารให้ประชาชนได้มีความรู้และเฝ้าระวังตนเองจากปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ
	๕.๔.๖ เสริมสร้างระบบสาธารณสุขและอนามัยสิ่งแวดล้อม และยกระดับความสามารถในการป้องกันโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ	การศึกษาวิจัยสร้างองค์ความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพในประชากรทุกกลุ่มวัย โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง และเพิ่มขีดความสามารถในการติดตาม วิเคราะห์และประเมินแนวโน้มสถานการณ์ปัญหาโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ

ยุทธศาสตร์ชาติ		กรมอนามัยมีส่วนในการสนับสนุน เพื่อบรรลุเป้าหมาย
๕.๕ พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม		
๕.๕.๑	พัฒนาการจัดการเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบ เพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ	การพัฒนาคุณภาพน้ำอุปโภคบริโภคในชุมชนชนบท ให้สะอาดปลอดภัยตามมาตรฐานที่กำหนด
๕.๖ ยกย่องระดับกระบวนทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตของประเทศ		
๕.๖.๑	ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย	การสร้างความรู้ความเข้าใจ การตระหนักรู้ และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ส่งเสริมให้เกิดความรอบรู้เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๖. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ		
๖.๒ ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายและเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่		
๖.๒.๑	ให้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ	การทบทวน ปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ กรมอนามัย โดยเชื่อมโยงเป้าหมายจากยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติผ่านแผนระดับต่างๆ สู่แผนยุทธศาสตร์ของกรมอนามัย และแผนปฏิบัติการของหน่วยงานในสังกัดกรมอนามัย
๖.๒.๓	ระบบติดตามประเมินผลที่สะท้อนการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติในทุกระดับ	การดำเนินการในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ Electronic Monitoring and Evaluation System of National Strategy and Country Reform (eMENSCR) รวมถึงการมีระบบติดตามประเมินผลระดับยุทธศาสตร์ กรมอนามัย ระดับแผนงาน/โครงการ ที่ถ่ายระดับเป้าหมายจากยุทธศาสตร์ชาติ
๖.๔ ภาครัฐมีความทันสมัย		
๖.๔.๑	องค์กรภาครัฐมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับบริบทการพัฒนาประเทศ	กรมอนามัยเป็นองค์กรที่มีการดำเนินงานที่มีความยืดหยุ่น คล่องตัว สามารถยุบเพิ่ม ปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กร กฎ ระเบียบ ได้ตามสถานการณ์
๖.๔.๒	พัฒนาและปรับระบบวิธีการปฏิบัติราชการให้ทันสมัย	การพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานการให้บริการแก่ประชาชนในการสร้างความรอบรู้เพื่อสุขภาพ โดยใช้ระบบดิจิทัลที่เหมาะสมกับสถานการณ์และเข้าถึงทุกกลุ่มวัย

ยุทธศาสตร์ชาติ	กรมอนามัยมีส่วนในการสนับสนุน เพื่อบรรลุเป้าหมาย
๖.๕ บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่นและเป็นมืออาชีพ	
๖.๕.๑ ภาครัฐมีการบริหารกำลังคนที่มีความคล่องตัว ยึดระบบคุณธรรม	กรมอนามัยกำหนดเป้าหมายสำคัญในการปฏิรูประบบงานสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงและมีธรรมาภิบาล โดยมุ่งเน้นการขับเคลื่อนองค์กรเป็น High Performance Organization (HPO) ที่มีสมรรถนะสูงเทียบเท่าสากล และมีความคล่องตัว เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริการประชาชน
๖.๕.๒ บุคลากรภาครัฐยึดค่านิยมในการทำงานเพื่อประชาชน มีคุณธรรมและมีการพัฒนาตามเส้นทางก้าวหน้าในอาชีพ	กรมอนามัยเป็นหน่วยงานภาครัฐที่ให้ความสำคัญต่อค่านิยมภาครัฐในการทำงานเพื่อประชาชน ยึดหลักเป็นองค์กรที่มีธรรมาภิบาล และสนับสนุนการปฏิบัติงานของบุคลากรที่มีความเป็นมืออาชีพ และมีความผูกพันต่อองค์กร ในการสร้างความสำเร็จและความก้าวหน้าไปพร้อมกับองค์กร
๖.๖ ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ	
๖.๖.๒ บุคลากรภาครัฐยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต	กรมอนามัยกำหนดเป้าหมายในการปฏิรูประบบงานสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงและมีธรรมาภิบาล โดยมุ่งเน้นการขับเคลื่อนองค์กรและส่งเสริมให้บุคลากรมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่และเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ ทั้งนี้ยังมีการประเมิน ITA ตามระบบการประเมินหน่วยงานภาครัฐที่จะตอบความสำเร็จ ITA ของประเทศ
๖.๖.๓ การปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบมีประสิทธิภาพ มีความเด็ดขาด เป็นธรรมและตรวจสอบได้	กรมอนามัย โดยกองการเจ้าหน้าที่ มีกลุ่มกฎหมายและวินัย ดำเนินการตามกระบวนการ ได้แก่ (๑) การดำเนินการทางวินัยร้ายแรง/ไม่ร้ายแรง (๒) กระบวนการงานนิติกรรมสัญญา (๓) กระบวนการความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ (๔) กระบวนการการอุทธรณ์ (๕) กระบวนการการร้องทุกข์ (๖) กระบวนการการตอบข้อหารือทางกฎหมาย และ (๗) กระบวนการคดีแพ่ง/คดีปกครอง
๖.๖.๔ การบริหารจัดการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างเป็นระบบแบบบูรณาการ	กรมอนามัยดำเนินการจัดทำแผนป้องกันการทุจริต และเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม โดยกำหนดยุทธศาสตร์ เป้าหมาย กลยุทธ์ โครงการ/กิจกรรม เพื่อดำเนินการป้องกันการทุจริตอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างจิตสำนึกด้านการป้องกันการทุจริตแก่บุคลากร

๒. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ แผน (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) สำหรับประเด็น แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่กรมอนามัยมีส่วนในการสนับสนุนผลักดันเพื่อบรรลุเป้าหมาย ภายใต้แผนย่อยและเป้าหมายของแผนย่อย นั้น ได้วิเคราะห์แล้วแสดงดังตารางที่ ๔

ตารางที่ ๔ แผนแม่บทฯ ที่กรมอนามัยมีส่วนสนับสนุนผลักดันเพื่อบรรลุเป้าหมาย

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ			กรมนามัยมีส่วนสนับสนุนผลักดันเพื่อบรรลุเป้าหมาย
แผนแม่บทฯ	แผนย่อย	เป้าหมาย	
(๕) การท่องเที่ยว	การพัฒนา ระบบนิเวศการท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยวมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้น	กรมนามัยมีบทบาทในการส่งเสริมด้านสุขอนามัยและด้านสุขาภิบาลของสถานประกอบการในสถานที่ท่องเที่ยวเป็นการยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขภาพให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการตอบสนองสัมฤทธิ์ในตัวชี้วัดของแผนแม่บทฯย่อย และยังมีผลต่อการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน Travel & Tourism Competitiveness Index (TTCI) ในประเด็นสุขภาพและอนามัย (Health and Hygiene) ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งจากปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยในการพิจารณาจัดอันดับด้วย
(๙) เขตเศรษฐกิจพิเศษ	การพัฒนาเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้	เมืองในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่มากขึ้น	กรมนามัยมีบทบาทหลักในการอภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคีเครือข่าย เพื่อลดและป้องกันปัจจัยเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ นำไปสู่การเป็นเมืองน่าอยู่ที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดีของประชาชนทุกกลุ่มวัย
	การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน	เมืองในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่มากขึ้น	กรมนามัยมีบทบาทหลักในการอภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคีเครือข่าย เพื่อลดและป้องกันปัจจัยเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ นำไปสู่การเป็นเมืองน่าอยู่ที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดีของประชาชนทุกกลุ่มวัย
(๑๑) ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต	การพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัย	เด็กเกิดอย่างมีคุณภาพ มีพัฒนาการสมวัย สามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพมากขึ้น	กรมนามัยมีบทบาทและภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพมารดาและเด็กปฐมวัย โดยมีเป้าหมายสำคัญให้เด็กปฐมวัย (อายุ ๐ – ๕ ปี) มีพัฒนาการสมวัยและสูงดีสมส่วน สอดคล้องกับเป้าหมายของแผนแม่บทฯย่อย นอกจากนี้ยังได้กำหนดตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับแผนแม่บทฯย่อย คือ ร้อยละของเด็กอายุ ๐ - ๕ ปี มีพัฒนาการสมวัย ซึ่งสามารถตอบสนองสัมฤทธิ์ของตัวชี้วัดแผนแม่บทฯย่อยฯ
	การพัฒนาช่วงวัยเรียนและวัยรุ่น	วัยเรียน / วัยรุ่นมีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ครบถ้วน รู้จักคิดวิเคราะห์ รักการเรียนรู้ มีสานึกพลเมือง มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความสามารถในการแก้ปัญหาปรับตัว สื่อสาร	กรมนามัยขับเคลื่อนการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัยเรียนและวัยรุ่น โดยกำหนดเป้าประสงค์ กลยุทธ์ในการส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยเรียนและวัยรุ่นทั้งในสถานศึกษาและในพื้นที่ เพื่อให้เด็กวัยเรียนวัยรุ่นมีทักษะในการดูแลสุขภาพด้วยตนเอง และปรับตัวต่อการดำรงชีวิตให้ทันในศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันให้บรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯย่อย

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ			กรมอนามัยมีส่วนสนับสนุนผลักดันเพื่อบรรลุเป้าหมาย
แผนแม่บทฯ	แผนย่อย	เป้าหมาย	
		และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลตลอดชีวิตดีขึ้น	
	การพัฒนาและยกระดับศักยภาพวัยแรงงาน	แรงงานมีศักยภาพในการเพิ่มผลผลิต มีทักษะอาชีพสูง ตระหนักใน ความสำคัญที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ สามารถปรับตัว และเรียนรู้สิ่งใหม่ ตามพลวัตของ โครงสร้างอาชีพ และความต้องการของตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น	กรมอนามัยขับเคลื่อนการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัยทำงาน โดยผลักดันและขับเคลื่อนนโยบายและสร้างเสริมสุขภาพเพื่อให้มีวัยทำงานมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ พร้อมจัดให้มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพของประชาชนวัยทำงานที่เหมาะสมและเพียงพอ ทั้งในชุมชน สถานที่ทำงาน ส่งผลให้วัยแรงงานมีทักษะในการดูแลสุขภาพได้ด้วยตนเองมีสุขภาพที่ดี และทำให้มีสมรรถนะทางร่างกายที่มีศักยภาพในการทำงานสามารถเพิ่มผลผลิตมากขึ้น จึงเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันให้บรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯย่อย
	การส่งเสริมศักยภาพวัยผู้สูงอายุ	ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในชีวิต มีทักษะการดำรงชีวิต เรียนรู้พัฒนาตลอดชีวิตมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สังคมเพิ่มขึ้น	กรมอนามัยขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ โดยกำหนดเป้าประสงค์ กลยุทธ์ในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ สนับสนุนการจัดระบบการส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุในชุมชน สนับสนุนการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ ทักษะในการ เฝ้าระวังและดูแลสุขภาพตนเองของประชาชน ครอบครัว ชุมชน โดยให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาพที่ดี และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชน ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพดี มีสมรรถนะทางร่างกายและสมองที่แข็งแรงสามารถพึ่งตนเองได้และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันให้บรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯย่อย
(๑๓) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี	การสร้างความรู้ด้านสุขภาพและการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาพ	ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ สามารถดูแลสุขภาพ มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ และสามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถป้องกันได้ เกิดเป็นสังคมบ่มเพาะ จิตสำนึกการมีสุขภาพดีสูงขึ้น	กรมอนามัยมีบทบาทและภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนการสร้างความรู้ด้านสุขภาพ เพื่อการส่งเสริมสุขภาพและอนามัย ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายให้ประชาชนไทยมีความรอบรู้ด้านสุขภาพเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับเป้าหมายของแผนแม่บทฯย่อย

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ			กรมอนามัยมีส่วนสนับสนุนผลักดันเพื่อบรรลุเป้าหมาย
แผนแม่บทฯ	แผนย่อย	เป้าหมาย	
	การพัฒนาและสร้างระบบรับมือและปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	ประชาชนมีความรู้สุขภาพ เรื่องโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากขึ้น	กรมอนามัยได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านผลกระทบต่อสุขภาพจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สาขาสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๗๓ (อยู่ระหว่างจัดทำ) เพื่อเป็นกรอบแนวทางการขับเคลื่อนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
(๑๔) ศักยภาพการกีฬา	การส่งเสริมการออกกำลังกายและกีฬาขั้นพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิต และการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออกกำลังกายและกีฬานันทนาการ	คนไทยออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการอย่างสม่ำเสมอเพิ่มขึ้น	กรมอนามัยมีบทบาทในการส่งเสริมการมีกิจกรรมทางกายทุกกลุ่มวัย สนับสนุนในสถานศึกษา สถานบริการสาธารณสุข สถานประกอบการ และชุมชน (กิจกรรมทางกายประกอบด้วย การทำงาน การเดินทาง การออกกำลังกายและนันทนาการ) ดังนั้นการส่งเสริมกิจกรรมทางกาย จึงเป็นการส่งเสริมและกระตุ้นให้คนไทยได้ออกกำลังกายและนันทนาการเพิ่มขึ้นตามเป้าหมายของแผนแม่บทฯย่อย
(๑๕) พลังทางสังคม	การเสริมสร้างทุนทางสังคม	ภาคีการพัฒนา มีบทบาทในการพัฒนาสังคมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง	กรมอนามัยมีการขับเคลื่อนและสนับสนุนการดำเนินงานสังคมและชุมชน โดยสร้างการมีส่วนร่วมในสังคมส่งเสริมสุขภาพทุกกลุ่มวัยและอนามัยสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะผู้สูงอายุ มีการสนับสนุนกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ขับเคลื่อนการดูแลระยะยาวในผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง โดยบุคลากรสาธารณสุข ทีมสหสาขาวิชาชีพ/ทีมครอบครัวและภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในชุมชนท้องถิ่น ทำให้เกิดพลังแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำของผู้สูงอายุติดบ้านติดเตียงได้รับการบริการส่งเสริมสุขภาพและดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับเป้าหมายของแผนแม่บทฯย่อย
	การรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก	ประชากรไทยมีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุเพื่อให้สูงวัยอย่างมีคุณภาพเพิ่มขึ้น	กรมอนามัยขับเคลื่อนการส่งเสริมสุขภาพและการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเอื้อต่อการมีสุขภาพดีของวัยทำงาน โดยกำหนดเป้าประสงค์ให้ประชาชนในกลุ่มวัยทำงาน (อายุ ๒๕- ๕๙ ปี) ได้รับการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ของวัยทำงาน และเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ผู้สูงอายุ พร้อมจัดให้มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพของประชาชนวัยทำงานที่เหมาะสมและเพียงพอ ทั้งในชุมชน สถานที่ทำงาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันให้บรรลุเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนแม่บทฯย่อย
(๑๘) การเติบโตอย่างยั่งยืน	การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อ	การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยลดลง	กรมอนามัยส่งเสริมการขับเคลื่อนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้านสาธารณสุข โดยส่งเสริมบทบาทภาคสาธารณสุข ในการร่วมลดภาวะโลกร้อนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยส่งเสริมการดำเนินงานเพื่อให้เกิดโรงพยาบาลคาร์บอนต่ำ และ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ			กรมอนามัยมีส่วนสนับสนุนผลักดันเพื่อบรรลุเป้าหมาย
แผนแม่บทฯ	แผนย่อย	เป้าหมาย	
	สภาพภูมิอากาศ		เท่าทันการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Low carbon and Climate Resilience Healthcare) เพื่อให้โรงพยาบาลมีขีดความสามารถและความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งพัฒนาต่อยอดจากโรงพยาบาลพัฒนาตามมาตรฐาน GREEN&CLEAN Hospital
	การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล	คุณภาพอากาศเสถียร และความเสี่ยงด้านสุขภาพต่อสิ่งแวดล้อมในระดับมาตรฐานของประเทศไทย	กรมอนามัยได้ขับเคลื่อนการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและภาคีเครือข่ายในการเฝ้าระวังและป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศในพื้นที่ เพื่อป้องกันและลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน และสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มแข็ง เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศที่จะผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ซึ่งจะช่วยให้แผนแม่บทฯ ย่อยนี้บรรลุเป้าหมาย
	การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล	การจัดการขยะมูลฝอย มลพิษติดเชื้อ ของเสียอันตราย สารเคมี ในภาคการเกษตร และการอุตสาหกรรม มีประสิทธิภาพมากขึ้น	กรมอนามัยเป็นเจ้าภาพหลักในการดำเนินการด้านการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ โดยมีบทบาทในการกำหนดกฎระเบียบ พัฒนาและปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย รวมถึงการออกแบบระบบกำจัดติดตามการจัดการมูลฝอยติดเชื้อในภาพรวมของประเทศตั้งแต่ต้นทางจนถึงจุดกำจัดที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เทคโนโลยีแบบออนไลน์ที่สะดวก รวดเร็ว เพื่อควบคุมมาตรฐานการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลลดการปนเปื้อนของมูลฝอยติดเชื้อ และมูลฝอยอันตรายจากภาคการสาธารณสุขลงสู่สิ่งแวดล้อม ลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน โดย ดำเนินการภายใต้ พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ.๒๕๓๕ รวมทั้งการสนับสนุนให้สถานบริการการสาธารณสุขของกระทรวงสาธารณสุข มีการจัดการมูลฝอยและของเสียทางการแพทย์ และอนามัยสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามมาตรฐาน GREEN&CLEAN Hospital ซึ่งสอดคล้องตามเป้าหมายที่ระบุไว้ในแผนแม่บทฯ
(๑๙) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ	การพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบ เพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ	ระดับความมั่นคงด้านน้ำอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้นจากระดับ ๓ ให้เป็นระดับ ๔ (สูงสุดที่ระดับ ๕)	กรมอนามัยมีบทบาทภารกิจในการพัฒนาคุณภาพน้ำอุปโภคบริโภคในชุมชนชนบทให้สะอาดปลอดภัยตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ตัวชี้วัดของแผนแม่บทฯ ย่อย เนื่องจากในการวัดความมั่นคงด้านน้ำอุปโภคบริโภคมี ๒ องค์ประกอบ คือ ปริมาณน้ำที่เพียงพอและความสะอาดของน้ำ
(๒๐) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ	การพัฒนาบริการประชาชน	งานบริการภาครัฐที่ปรับเปลี่ยนเป็นดิจิทัลเพิ่มขึ้น	กรมอนามัยเป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีภารกิจในการปรับปรุงการดำเนินงานการให้บริการแก่ประชาชนในการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพโดยใช้ระบบดิจิทัลที่เหมาะสมกับสถานการณ์และเข้าถึงทุกกลุ่มวัย ซึ่งจะมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานสู่แพลตฟอร์มดิจิทัลเพิ่มขึ้นตามนโยบายภาครัฐและยุทธศาสตร์ชาติ
	การบริหารจัดการการเงินการคลัง	หน่วยงานภาครัฐบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ	กรมอนามัยขับเคลื่อนการดำเนินงานในการตอบสนองต่อเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งได้จัดทำงบประมาณและการบริหารแผนปฏิบัติการที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ โดยจัดทำแผนงาน/โครงการ และการใช้จ่ายงบประมาณที่ส่งผลต่อการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของแผนแม่บทฯ และยุทธศาสตร์ชาติ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ			กรมนามัยมีส่วนสนับสนุนผลักดันเพื่อบรรลุเป้าหมาย
แผนแม่บทฯ	แผนย่อย	เป้าหมาย	
	การพัฒนา ระบบ บริหารงาน ภาครัฐ	ภาครัฐมีขีด สมรรถนะสูง เทียบเท่า มาตรฐานสากล และมีความ คล่องตัว	กรมนามัยกำหนดเป้าหมายสำคัญในการปฏิรูประบบงานสู่องค์กรที่มี สมรรถนะสูงและมีธรรมาภิบาล โดยมุ่งเน้นการขับเคลื่อนองค์กรเป็น HPO ที่มีสมรรถนะสูงเทียบเท่าสากล และมีความคล่องตัว เป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการให้บริการประชาชน
	การสร้างและ พัฒนาบุคลากร ภาครัฐ	บุคลากรภาครัฐยึด ค่านิยมในการ ทำงานเพื่อประชาชน ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็น มืออาชีพ	กรมนามัยเป็นหน่วยงานภาครัฐที่ให้ความสำคัญต่อค่านิยมภาครัฐ ในการทำงานเพื่อประชาชนที่ยึดหลักเป็นองค์กรที่มีธรรมาภิบาล และ สนับสนุนการปฏิบัติงานของบุคลากรที่มีความเป็นมืออาชีพ และมีความ ผูกพันต่อองค์กร ในการสร้างความสำเร็จและความก้าวหน้าไปพร้อมกับ องค์กร
(๒๑) การ ต่อต้านการ ทุจริตและ ประพฤติมิ ชอบ	การป้องกันการ ทุจริตและ ประพฤติมิชอบ	ประชาชนมี วัฒนธรรมและ พฤติกรรมซื่อสัตย์ สุจริต	กรมนามัยกำหนดเป้าหมายสำคัญในการปฏิรูประบบงานสู่องค์กรที่มี สมรรถนะสูงและมีธรรมาภิบาล โดยมุ่งเน้นการขับเคลื่อนองค์กรที่มี ธรรมาภิบาลและส่งเสริมให้บุคลากรมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์ สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่และเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ ทั้งนี้ยังมี การประเมิน ITA ตามระบบการประเมินหน่วยงานภาครัฐที่จะตอบ ความสำเร็จ ITA ของประเทศ
(๒๒) กฎหมายและ กระบวนการ ยุติธรรม	การพัฒนา กฎหมาย	กฎหมายไม่เป็น อุปสรรคต่อการ พัฒนาภาครัฐและ ภาคเอกชน อยู่ ภายใต้กรอบ กฎหมายที่มุ่งให้ ประชาชนในวง กว้างได้รับ ประโยชน์จากการ พัฒนาประเทศโดย ทั่วถึง	กรมนามัยมีบทบาทสำคัญในการอภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและ อนามัยสิ่งแวดล้อมของประเทศ โดยมีเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อน การดำเนินงานภายใต้กฎหมาย ๓ ฉบับ ในความรับผิดชอบของกรมน ามัย คือ (๑) พรบ. การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และแก้ไขเพิ่มเติม (๒) พรบ. การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครกในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ และ (๓) พรบ. ควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับทารกและ เด็ก พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมีการพัฒนาและปรับปรุงให้ทันต่อสถานการณ์และ การบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ
(๒๓) การ วิจัยและ พัฒนา นวัตกรรม	การวิจัยและ พัฒนา นวัตกรรม ด้าน สังคม	คุณภาพชีวิต ศักยภาพทรัพยากร มนุษย์ และความ เสมอภาคทางสังคม ได้รับการยกระดับ เพิ่มขึ้นจาก ผลการวิจัยและ พัฒนานวัตกรรม เชิงสังคม	กรมนามัยได้กำหนดเป้าหมายให้หน่วยงานในสังกัดเป็นองค์กรแห่งการ เรียนรู้ โดยกำหนดตัวชี้วัดจำนวนงานวิจัย หรือ ผลงานวิชาการ หรือ นวัตกรรมที่ดำเนินการได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริม สุขภาพและการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของประชาชน ทุกกลุ่มวัย นอกจากนี้ยังสร้างนวัตกรรม ในการให้บริการแก่ประชาชนให้มีความ ทันสมัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการตอบเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ในตัวชี้วัดของ แผนแม่บทฯย่อย

๓. แผนปฏิรูปประเทศ (ด้านสาธารณสุข) สำหรับแผนปฏิรูปประเทศจะมีความแตกต่างไปจากแผนแม่บทฯ คือ เป็นแผนที่แสดงประเด็นปฏิรูปย่อย รายละเอียดของกิจกรรม เป้าหมายกิจกรรม และระบุผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน สำหรับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรมอนามัยนั้น ได้วิเคราะห์แล้วแสดงดังตารางที่ ๕

ตารางที่ ๕ ประเด็นการปฏิรูปด้านสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องของกรมอนามัย

ประเด็นการปฏิรูปด้านสาธารณสุข	ประเด็นปฏิรูปย่อย	กิจกรรม และเป้าหมายกิจกรรม
๗. การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค	๗.๑ การปรับปรุงโครงสร้างการทำงานด้านการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค	กิจกรรมสำคัญ ๑. กำหนดและพัฒนานโยบาย กฎหมาย มาตรการ และคุณภาพ มาตรฐาน ด้าน ส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ๒. วิจัย พัฒนาการองค์ความรู้ นวัตกรรม ด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม เป้าหมายกิจกรรม ประชาชนไทยมี ๑. อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด (LE) ไม่น้อยกว่า ๘๕ ๒. อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (HALE) ไม่น้อยกว่า ๗๕ ปี ภายใน ปี พ.ศ. ๒๕๘๐
	๗.๒ ปรับปรุงระบบงบประมาณของงานด้านส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค	
	๗.๓ ทบทวนและปรับปรุงกฎหมายกฎระเบียบ	
	๗.๔ การพัฒนากำลังคนด้าน P&P	
	๗.๕ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	
๘. ความรอบรู้ด้านสุขภาพ	๘.๑ การพัฒนาระบบสื่อสารสุขภาพ	กิจกรรมสำคัญ ๑. มีระบบการคุ้มครองด้านการสื่อสารโดยมีหน่วยงานกลาง ๒. พัฒนาการให้ป็นองค์กรที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ ๓. สสำรวจความรอบรู้ด้านสุขภาพของประชาชนไทย ๔. พัฒนาชุดสมรรถนะหลักและรูปแบบหลักสูตร การฝึกอบรมสำหรับบุคลากรสาธารณสุขทุกระดับ เป้าหมายกิจกรรม ประชาชนไทยมีความรอบรู้ด้านสุขภาพมากขึ้น
	๘.๒ การพัฒนา ๓ ระบบใหญ่ ได้แก่ การพัฒนาระบบการสาธารณสุข การพัฒนาระบบการศึกษา และการพัฒนาวัฒนธรรมและความเชื่อ	
	๘.๓ การศึกษาวิจัยเชิงประเมินผล	
	๘.๔ การพัฒนากำลังคนด้านการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพ	
	๘.๕ พัฒนากลไกการขับเคลื่อนความรอบรู้ด้านสุขภาพ	

๔. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) สำหรับยุทธศาสตร์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด แนวทาง และแผนงานโครงการสำคัญ ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ที่เกี่ยวข้องกับการกิจของกรมอนามัย ได้วิเคราะห์แล้วแสดงดังตารางที่ ๖

ตารางที่ ๖ ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ที่เกี่ยวข้องของกรมอนามัย

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แนวทาง	แผนงานโครงการสำคัญ
๑. การเสริมสร้างและพัฒนา ศักยภาพ ทนมนุษย์	๑. คนไทยในสังคมไทย ทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้และ	๑. เด็กมีพัฒนาการ สมวัยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕	๑. พัฒนาศักยภาพคนให้ มีทักษะความรู้ และความสามารถในการดำรงชีวิต	๑. แผนงานการ ลงทุนพัฒนาเพิ่ม ศักยภาพเด็กปฐมวัย

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แนวทาง	แผนงานโครงการสำคัญ
	ความสามารถเพิ่มขึ้น ๒. คนไทยมีสุขภาวะที่ดีขึ้น	๒. ประชากรอายุ ๑๕-๗๙ ปี มีภาวะน้ำหนักเกินลดลง ๓. ประชาชนเล่นกีฬาและเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพิ่มขึ้น ๔. การคลอดในผู้หญิงกลุ่มอายุ ๑๕-๑๙ ลดลง ๕. ผู้สูงอายุที่อาศัยในบ้านที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ร้อยละ ๒๐	อย่างมีคุณค่า อาทิ ส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีการพัฒนาทักษะทางสมองและทางสังคมที่เหมาะสม เด็กวัยเรียนและวัยรุ่น มีทักษะการคิดวิเคราะห์ อย่างเป็นระบบ ฯลฯ ๒. ลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพและให้ทุกภาคส่วนคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพ อาทิ พัฒนาคนให้มีความรู้ในการดูแลสุขภาพด้วยตนเอง ส่งเสริม กิจกรรมทางกาย และโภชนาการที่เหมาะสม ผลักดันกลไกการประเมิน ผลกระทบสุขภาพทุกระดับเพื่อให้สภาพแวดล้อมดี ๓. พัฒนาระบบการดูแลและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับสังคมสูงวัย เช่นการสร้างนวัตกรรมสำหรับผู้สูงอายุ การพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรและเอื้อต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ	๒. แผนงานการลดพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม
๒. การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม	เพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการพื้นฐานทางสังคมของภาครัฐ	ความแตกต่างของสัดส่วนบุคลากรทางการแพทย์ต่อประชากรระหว่างพื้นที่ลดลง	๑. เพิ่มโอกาสให้กับกลุ่มเป้าหมายประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำสุด ให้สามารถ เข้าถึงบริการที่มี คุณภาพของรัฐ และมีอาชีพ อาทิจัดบริการด้านสุขภาพให้กับ ประชากรกลุ่มเป้าหมายฯ ที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ฯลฯ ๒. กระจายการให้บริการภาครัฐทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข และสวัสดิการที่มีคุณภาพให้	-

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แนวทาง	แผนงานโครงการสำคัญ
			ครอบคลุมและทั่วถึง อาทิบริหารจัดการการ ให้บริการสาธารณสุขที่มี คุณภาพให้ครอบคลุมทุก พื้นที่ ฯลฯ	
๓. การสร้างความ เข้มแข็งทาง เศรษฐกิจ และ แข่งขันได้ อย่างยั่งยืน	ประเทศไทยมีรายได้ จากการท่องเที่ยว เพิ่มขึ้นและมีขีดความ สามารถในการแข่งขัน ด้านการท่องเที่ยวสูงขึ้น	อันดับความสามารถใน การแข่งขันด้านการ ท่องเที่ยว (The Travel & Tourism Competitiveness Index: TTCI) ไม่ต่ำกว่าอันดับที่ ๓๐	เสริมสร้างขีดความ สามารถการแข่งขันในเชิง ธุรกิจของภาคบริการที่มี ศักยภาพ ทั้งฐานบริการ เดิมและฐานบริการใหม่ เพื่อส่งเสริมให้เศรษฐกิจ ของประเทศเติบโตได้อย่าง เข้มแข็ง อาทิ พัฒนาระบบ รับรองมาตรฐานและ กำหนดให้มีมาตรฐาน ยกระดับคุณภาพให้ สนองต่อความ ต้องการของตลาด ฯลฯ	๑. แผนงานส่งเสริม และสนับสนุนธุรกิจ บริการที่มีศักยภาพ ๒. แผนงานส่งเสริม การท่องเที่ยว รายสาขา
๔. การเติบโตที่เป็น มิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ ยั่งยืน	๑. สร้างความมั่นคง ด้านน้ำและบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำทั้ง น้ำผิวดินและน้ำใต้ดินให้ มีประสิทธิภาพ	๑. มีระบบประปา หมู่บ้านครบทุก หมู่บ้าน	เพิ่มประสิทธิภาพการ บริหารจัดการทรัพยากร น้ำเพื่อให้เกิดความมั่นคง สมดุล และยั่งยืน ทั้งใน มิติเชิงปริมาณและ คุณภาพ อาทิ เพิ่ม ประสิทธิภาพการเก็บกัก น้ำของแหล่งน้ำต้นทุน และระบบกระจายน้ำให้ดี ขึ้น ฯลฯ	๑. แผนงานและ โครงการ ตาม Roadmap การ จัดการขยะมูลฝอย และของเสีย อันตราย และแผน แม่บทการบริหาร จัดการขยะมูลฝอย ของประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔
	๒. สร้างคุณภาพ สิ่งแวดล้อมที่ดี ลด มลพิษ และลด ผล กระทบต่อสุขภาพของ ประชาชนและระบบ นิเวศ ๓. เพิ่มประสิทธิภาพ การลดก๊าซเรือนกระจก และขีดความสามารถใน การปรับตัวต่อการ เปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ	๒. สัดส่วนของขยะมูล ฝอยชุมชนได้รับการ จัดการอย่างถูกต้อง และนำไปใช้ประโยชน์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕ สัดส่วนของเสีย อันตรายชุมชนที่ได้รับ การกำจัดอย่างถูกต้อง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ และกากอุตสาหกรรม อันตรายทั้งหมดเข้าสู่ ระบบการจัดการที่ ถูกต้อง	แก้ไขปัญหาวิกฤต สิ่งแวดล้อม เร่งรัดแก้ไข ปัญหาการจัดการขยะ ตกค้างสะสมในพื้นที่ วิกฤต ผลักดันกฎหมาย และกลไกเพื่อการคัดแยก ขยะ ใช้มาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ เพื่อให้เกิด การลดปริมาณขยะ รวมทั้งสร้างวินัยคนใน ชาติเพื่อการจัดการขยะ อย่างยั่งยืน แก้ไขปัญหา	๒. แผนงานด้านการ ลดก๊าซเรือนกระจก ที่เหมาะสมของ ประเทศ (NAMA Roadmap) และ แผนงานด้านการ ปรับตัวเพื่อรองรับ การเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ

ยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แนวทาง	แผนงานโครงการสำคัญ
		ต้นทุนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่อหน่วย (บาทต่อตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า) มีแนวโน้มลดลง	วิกฤตหมอกควันไฟป่าในเขตภาคเหนือและภาคใต้ สนับสนุนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อาทิ จัดทำและปรับปรุงกฎหมาย พัฒนากลไกสนับสนุนการลดก๊าซเรือนกระจกในทุกภาคส่วน	
๘. การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม	เพิ่มความสามารถในการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อยกระดับความสามารถการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการและคุณภาพชีวิตของประชาชน	นวัตกรรมทางสังคมและนวัตกรรมสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการที่ผลิตได้เองภายในประเทศ มีจำนวนเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๑ เท่าตัว	๑. เร่งส่งเสริมการลงทุนวิจัยและพัฒนาและผลักดันสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และเชิงสังคม ๒. พัฒนาสภาวะแวดล้อม ของการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม อาทิ พัฒนาศักยภาพนักวิจัย ปรับโครงสร้างบทบาทหน้าที่หน่วยงาน บริหารงบประมาณ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฯลฯ	โครงการส่งเสริมการจัดทำมาตรฐานนวัตกรรม และสิ่งประดิษฐ์ไทย เพื่อนำขึ้นบัญชีนวัตกรรม และสิ่งประดิษฐ์
๙. การพัฒนาภาคเมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ	เพิ่มมูลค่าการลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ บริเวณชายแดน	มูลค่าการลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดน เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐	๑. บริหารจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดน ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วม ๒. บริหารจัดการด้านสาธารณสุข แรงงาน และความมั่นคง	โครงการปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมเมือง

๕. แผนยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุขกำหนดทิศทาง เป้าหมาย ยุทธศาสตร์และวางแผนในระยะยาวด้านสาธารณสุข ตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (ด้านสาธารณสุข) ซึ่งประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์ตามที่ได้กล่าวไว้แล้ว สำหรับยุทธศาสตร์ที่กรมอนามัยเป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนด ได้แก่ ยุทธศาสตร์ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรคและคุ้มครองผู้บริโภค

เป็นเลิศ (Promotion Prevention & Protection Excellence Strategic Plan) ได้วิเคราะห์แล้ว มีแผนงาน และโครงการที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แผนงานที่ ๑: พัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนทุกกลุ่มวัย

๑. โครงการพัฒนาและสร้างเสริมสุขภาพกลุ่มสตรีและเด็กปฐมวัยโดยใช้หลักการสื่อสารและสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพ และองค์ความรู้ในการสร้างสุขภาพกลุ่มสตรีและเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กทุกคนที่อยู่ในประเทศไทยไม่ว่าจะมีสถานะต่างกันอย่างไรได้รับโอกาสในการพัฒนาไปถึงขีดสูงสุดของศักยภาพที่มีอยู่

๒. โครงการพัฒนาและสร้างเสริมสุขภาพกลุ่มวัยเรียนและวัยรุ่นโดยใช้หลักการสื่อสารและสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพ การพัฒนาโรงเรียนรอบรู้ด้านสุขภาพ ชุมชน และสังคมรอบรู้ด้านสุขภาพ และองค์ความรู้ในการสร้างเสริมสุขภาพ

๓. โครงการพัฒนาและสร้างเสริมสุขภาพกลุ่มวัยทำงานด้วยกระบวนการพัฒนาองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ

๔. โครงการพัฒนาและสร้างเสริมสุขภาพกลุ่มวัยผู้สูงอายุด้วยกระบวนการพัฒนาความรู้รอบรู้ด้านสุขภาพ และการสื่อสารสุขภาพที่เหมาะสมกับความสามารถของผู้สูงอายุ ผู้ดูแล และครอบครัว

๕. โครงการพัฒนาสุขภาพครอบครัวด้วยกระบวนการพัฒนาความรู้ด้านสุขภาพ และการสื่อสารสุขภาพที่เหมาะสมกับความสามารถของสมาชิก เศรษฐฐานะและความสามารถในการเรียนรู้ของสมาชิกครอบครัว ผู้ดูแล หรืออาสาสมัครครอบครัว

แผนงานที่ ๓: การลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ เพิ่มปัจจัยคุ้มครองสุขภาพ ด้วยมาตรการทางกฎหมาย หรือมติทางสังคม

๑. โครงการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ การจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพและสร้างปัจจัยคุ้มครองด้านสุขภาพ

๒. โครงการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ และบริการสุขภาพ รวมถึงการส่งเสริมความปลอดภัยด้านอาหาร

แผนงานที่ ๔: การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพ

๑. โครงการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

๒. โครงการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และคุ้มครองผู้บริโภคในเขตเมือง

๖. นโยบายรัฐบาล สำหรับนโยบายหลักของรัฐบาล มีประเด็นที่กรมอนามัยเกี่ยวข้องและต้องเร่งขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อตอบสนองนโยบายรัฐบาล (แสดงรายละเอียดในภาคผนวก)

๗. นโยบายกระทรวงสาธารณสุข ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ นายอนุทิน ชาญวีรกูล รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข มีนโยบายต้องการให้เกิดผลต่อประชาชนทุกคนในประเทศไทย “ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ร่างกายแข็งแรง ทำให้เศรษฐกิจประเทศแข็งแรง” ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วสำหรับนโยบายที่กรมอนามัยเป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ได้แก่

๑. การดูแลให้ประชาชนมีสุขภาพแข็งแรงทั้งทางกาย ทางใจ และมีความมั่นคงทางสุขภาพ

๑.๑ สร้างเสริมให้ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพที่ถูกต้อง ส่งเสริมการออกกำลังกาย ให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาพที่ดี

๑.๒ พัฒนาเด็กไทยให้มีคุณภาพ ตั้งแต่ในครรภ์จนถึงเด็กวัยเรียนให้มีพัฒนาการสมวัย มีคุณภาพ เพื่อส่งต่อการพัฒนาในระยะถัดไป

๑.๓ จัดการดูแลระยะยาวรองรับสังคมสูงวัยอย่างเป็นระบบ ให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพดี เข้าถึงบริการอย่างมีศักดิ์ศรี

๑.๔ จัดการภัยคุกคามความมั่นคงทางสุขภาพอย่างครบวงจรและบูรณาการ โดยความร่วมมือกับเครือข่ายภาครัฐ ประชาชน เอกชนและท้องถิ่น โดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ

สำหรับนโยบายเร่งรัด ๑๐+๑ ประเด็น ที่ได้กล่าวไว้แล้วนั้น กรมอนามัยเป็นเจ้าภาพในการขับเคลื่อนประเด็นที่ ๑ ได้แก่ ส่งเสริมสุขภาพทุกกลุ่มวัย โดยมุ่งเน้นในกลุ่มสตรีและเด็กปฐมวัย และผู้สูงอายุ รวมไปถึงการสร้างความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) ด้วย

ด้านนโยบายปลัดกระทรวงสาธารณสุข นายแพทย์สุชม กาญจนพิมาย ที่ได้ให้ไว้เมื่อขึ้นดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงสาธารณสุข ณ วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ มี ๑๑ ประเด็น นั้น ประเด็นที่กรมอนามัยเป็นเจ้าภาพในการขับเคลื่อน ได้แก่ ประเด็นที่ ๔ การดูแลผู้สูงอายุ และประเด็นที่ ๙ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอและตำบล

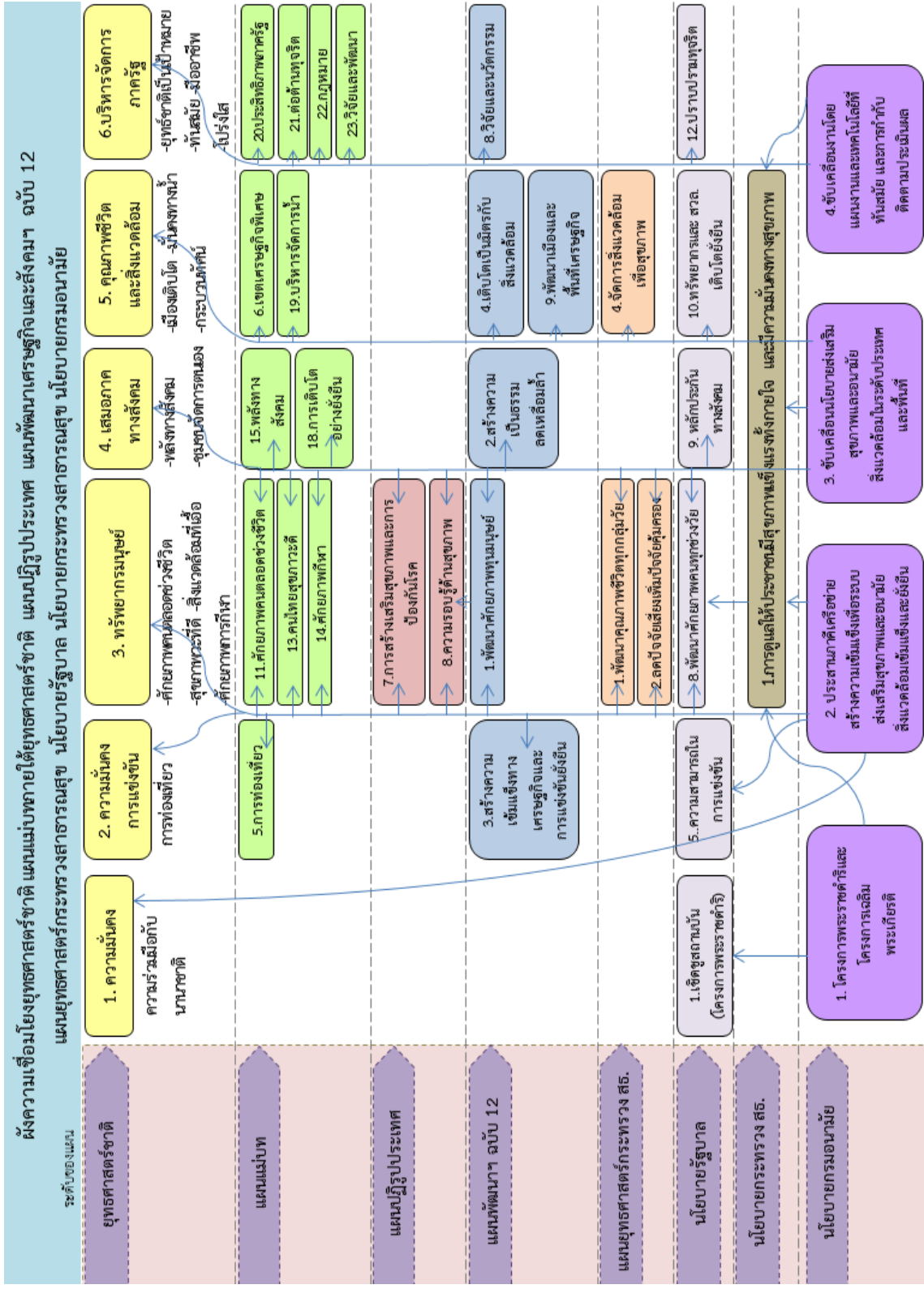
๘. นโยบายกรมอนามัย แพทย์หญิงพรรณพิมล วิปุลากร อธิบดีกรมอนามัย ได้มอบนโยบายปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ เมื่อขึ้นดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมอนามัย ณ วันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ มีทั้งหมด ๔ ประเด็น ได้แก่

(๑) ให้ความสำคัญสูงสุดโครงการตามแนวพระราชดำริ และโครงการเฉลิมพระเกียรติในพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ และยึดแนวทางการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (ด้านสาธารณสุข) ตามแนวนโยบายของรัฐบาลและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยกำหนดเข็มมุ่ง คือ “เส้นทางคุณภาพชีวิต” (Life Course Approach) ที่ใช้ยุทธศาสตร์ กฎหมาย และองค์ความรู้ขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งผลดีให้ประชาชนสุขภาพดี

(๒) ส่งเสริม สนับสนุน ให้เกิดการประสานงานกับภาคีเครือข่าย (Partnership) ทั้งภายในและภายนอกกระทรวงสาธารณสุข เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ความตระหนัก ความร่วมมือในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เพื่อให้การอภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและระบบอนามัยสิ่งแวดล้อมมีความเข้มแข็งและยั่งยืน

(๓) หน่วยงานสังกัดกรมอนามัย (ส่วนกลาง) กำหนดและยกระดับการขับเคลื่อนนโยบายส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ระดับประเทศ ในนามกระทรวงสาธารณสุข ทั้งนี้ สำหรับหน่วยงานส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค (ศูนย์อนามัย) ให้เร่งรัดบูรณาการ การขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมพร้อมกับเขตสุขภาพ ที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่

(๔) มุ่งเน้นการขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม โดยใช้แผนงานและเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย เป็นเครื่องมือหลักในการบริหารจัดการ ตลอดจนให้ความสำคัญกับการประเมินผลการปฏิบัติราชการ (Performance Agreement : PA) และการกำกับ ติดตาม ประเมินผล เชิงระบบตามภารกิจพื้นฐาน

ภาพที่ ๕ ผังความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฯ ฉบับ ๑๒ แผนยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข นโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงสาธารณสุข และนโยบายกรมอนามัย

ส่วนที่ ๒ การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (๑) สถานการณ์ภายใน – ภายนอก กรมอนามัย และ (๒) ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์และความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ของกรมอนามัย

๑. สถานการณ์ภายใน – ภายนอกกรมอนามัย ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๙ กรมอนามัย ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ตามแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) และใช้ SWOT (SWOT analysis technique) วิเคราะห์ให้ทราบถึงจุดแข็ง (Strength) และจุดอ่อน (Weakness) ภายในองค์กร และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกในแง่โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ที่จะส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์กร โดยเป็นข้อเสนอจากผู้ทรงคุณวุฒิ อดีตผู้บริหารระดับสูง และผลจากการประชุมในกลุ่มงาน/สำนัก/กอง ของกรมอนามัยที่เกี่ยวข้อง จากการทบทวนวรรณกรรมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้จากการ SWOT (SWOT analysis technique) เป็นข้อมูลนำเข้าไป กระบวนการประชุมทบทวนเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฯ ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths)

S๑ : กรมอนามัยมีกฎหมายในความรับผิดชอบ ๓ ฉบับ เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนงาน และมีคณะกรรมการระดับชาติ ระดับเขตและจังหวัดเป็นกลไกสำคัญ

S๒ : กรมอนามัยมีหน่วยงานทั้งส่วนกลางและภูมิภาค ครอบคลุม ทั้งเชิงประเด็นและพื้นที่ ที่เอื้อต่อการเป็นผู้นำด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับชาติ นานาชาติและระดับเขต (ส่วนกลาง มีสำนักวิชาการทั้งสายสิ่งแวดล้อมและสายส่งเสริมสุขภาพ มีศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข สำนักความร่วมมือระหว่างประเทศ ส่วนภูมิภาคมีหน่วยงานอยู่ในทุกเขตสุขภาพ)

S๓ : กรมอนามัยได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ดูแล ปกป้อง คัดกรอง ๒ ระบบ คือ ระบบส่งเสริมสุขภาพและระบบอนามัยสิ่งแวดล้อมทำให้เอื้อต่อการทำงานส่งเสริมสุขภาพตามกรอบแนวคิดของ WHO และกฎบัตร Ottawa

S๔ : บุคลากรกรมอนามัย มีความรู้ มีทักษะ มีความสามารถที่หลากหลาย มีสหวิชาชีพที่เอื้อต่อการทำงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมอย่างครบวงจร กระจายอยู่ทั้งส่วนกลาง/ภูมิภาค (แพทย์ ทันตแพทย์ นักวิทยาศาสตร์ พยาบาล นักวิชาการ นักโภชนาการ นักวิทยาศาสตร์สุขภาพ สุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม ฯลฯ)

S๕ : มี HEALTH เป็นวัฒนธรรมองค์กรอย่างต่อเนื่อง

จุดอ่อน (Weaknesses)

W๑ : การพัฒนานโยบายสาธารณะยังมีน้อยทั้งสายส่งเสริมและสายสิ่งแวดล้อม การบังคับใช้กฎหมายผ่านภาคี เครือข่าย หุ้นส่วน ยังต้องพัฒนาและผลักดันให้ต่อเนื่องและครอบคลุม

W๒ : การทำงานยังบูรณาการไม่เต็มที่ ยังมีการทำงานแบบแยกส่วน (silo)

W๓ : ขาดการวิเคราะห์และพัฒนากำลังคนอย่างเป็นระบบที่สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและการปฏิรูประบบสุขภาพ

W๔ : ระบบกำกับ ติดตาม ประเมินผลยังไม่เข้มแข็ง ระบบการสื่อสาร การส่งต่อข้อมูล ยังต้องพัฒนา

W๕ : ผลการวิจัย ผลงานวิชาการและนวัตกรรมยังมีน้อย

โอกาส (Opportunities)

O๑ : แนวทางการบริหารราชการของรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เน้นประชารัฐและการบูรณาการเอื้อต่อการทำงาน สารสนเทศมีความทันสมัย เอื้อต่อการทำงาน ทำให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลและช่องทางในการส่งเสริมสุขภาพง่ายขึ้น

O๒ : มีข้อตกลง พันธะสัญญาบัตร ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม เช่น SDGs , Global nutrition target etc. ทำให้เอื้อต่อการดำเนินงาน

O๓ : การก้าวสู่ประชาคมอาเซียนมีนโยบายในการร่วมพัฒนาการสาธารณสุขระหว่างกัน เป็นโอกาสให้ประเทศไทยได้แสดงศักยภาพและมีบทบาทในระดับภูมิภาค

O๔ : กระแสสังคมและประชาชนมีความตื่นตัวเรื่องสุขภาพทำให้ประชาชนเปิดรับข้อมูลและความรู้ /แนวทางการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมให้สุขภาพดี ต้องการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ

O๕ : มีแหล่งความรู้และองค์กรทั้งในและต่างประเทศตลอดจนมีภาคี เครือข่ายหลากหลายระดับ ทั้งระดับนโยบาย และพื้นที่ระดับเขต จังหวัดและตำบลที่มีการสนับสนุนงานด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม

อุปสรรค (Threat)

T๑ : การทำงานด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศยังขาดเอกภาพ

T๒ : การแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติเรื่อง Health in all policy ยังไม่สำเร็จ

T๓ : ระบบงบประมาณ การเงิน การคลังของประเทศยังสนับสนุนงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมน้อยไม่พอเพียงต่อการขับเคลื่อนงาน

T๔ : สังคมไทยมีลักษณะโน้มแนวโน้มง่ายประจบกับการได้รับข่าวสารจากช่องทางการสื่อสารสาธารณะที่หลากหลาย ซึ่งขาดการวิเคราะห์ข้อมูลที่ถูกต้อง สำหรับใช้ในการตัดสินใจความรวดเร็วของ social media ทำให้ประชาชนมีพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่ถูกต้อง

T๕ : การเปลี่ยนแปลงสังคมโลก โครงสร้างประชากร ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาเรื่องสิทธิ

๒. ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์และความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ของกรมอนามัย จาก การทบทวนวรรณกรรมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์และความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ของกรมอนามัย เป็นข้อมูลนำเข้าไปในกระบวนการประชุมทบทวนเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฯ ดังนี้

ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์

- ด้านพันธกิจ

๑. ระบบสุขภาพเผชิญปัญหาผู้สูงอายุ (Aging Society) โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCD) ส่งผลให้ต้นทุนในส่วนของ การรักษาพยาบาลสูงขึ้น การเติบโตของเมือง (Urbanization) ส่งผลต่อทั้งด้านวิถีชีวิต (Lifestyle) และสิ่งแวดล้อม การปรับระบบบริการเพื่อสร้างนำซ่อมสุขภาพ การเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) การพัฒนา Setting ต่างๆ ได้แก่ โรงพยาบาล โรงเรียน ชุมชน เมือง รวมถึงนโยบายของทุกภาคส่วนเพื่อสุขภาพ

๒. การปฏิรูประบบสาธารณสุข ซึ่งแบ่งบทบาทหน้าที่ในด้าน Regulators ให้ส่วนกลางทำหน้าที่ ส่วนด้านบริหาร (Providers) กระจายอำนาจให้เขตสุขภาพ และให้มีการบูรณาการด้านคุณภาพชีวิตในระดับอำเภอ โดยให้เป็นบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.)

๓. การปฏิรูประบบราชการ

- ด้านปฏิบัติการ

๑. วัฒนธรรมการทำงานองค์กรภาครัฐที่ทำตามบทบาทหน้าที่แบบแยกส่วนขาดการบูรณาการ

๒. Digital Technology เปลี่ยนรูปแบบผลิตภัณฑ์ และ Work Flow (จาก Pipe line เป็น Platform) ทำให้สามารถพัฒนา Digital Product ที่ส่งตรงไปยังแต่ละกลุ่มเป้าหมายจนถึง End users ได้

- ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

๑. การสร้างความเสมอภาคทางสุขภาพของประชาชน (Equity)

๒. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน (Sustainable resources utilization)

- ด้านบุคลากร

๑. การบริหารกำลังคนเพื่อให้มีปริมาณเพียงพอต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ (HR Allocation , Transformation and Re-Structure) จากการเกษียณอายุราชการในรอบ ๑๐ ปี (ปี ๒๕๖๐-๒๕๗๐) ในอัตราสูงและสัดส่วนบุคลากรที่อยู่ใน Gen X และ Y เพิ่มสูงขึ้น

๒. การพัฒนาสมรรถนะเพื่อให้สามารถทำบทบาทอภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและระบบอนามัยสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์

- ด้านพันธกิจ กรมอนามัยมีกฎหมายในความรับผิดชอบ ๓ ฉบับ ได้แก่ (๑) พรบ.การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (๒) พรบ.การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ และ (๓) พรบ.ควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็ก พ.ศ. ๒๕๖๐

การนำความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ด้านพันธกิจมาใช้ประโยชน์

๑. ปกป้องและคุ้มครองสิทธิด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ โดยให้มีกลไก/หน่วยงานขับเคลื่อนการบังคับใช้กฎหมายในระดับพื้นที่ ได้แก่ คณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัด และคณะกรรมการสาธารณสุขกรุงเทพมหานคร ทำหน้าที่ขับเคลื่อนการบังคับใช้กฎหมายในระดับพื้นที่ โดยคำนึงถึงหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน และกำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจประกาศพื้นที่ควบคุมเหตุร้ายกาจเพื่อระงับและจัดการตามความจำเป็น กำหนดให้ผู้ขออนุญาตในกิจการบางประเภทหรือบางขนาดต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด ก่อนที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นพิจารณาออกใบอนุญาต นอกจากนี้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และกำหนดระยะเวลาการพิจารณาอุทธรณ์ให้รวดเร็ว มีบทกำหนดโทษและบทบัญญัติเกี่ยวกับการเปรียบเทียบปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์

๒. สร้างกลไกในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และดำเนินการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน และประชาสังคม เพื่อบูรณาการให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นให้เป็นรูปธรรม มีความเป็นเอกภาพ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๓. ปกป้องสิทธิทารกและเด็กที่จะได้รับน้ำนมแม่ซึ่งเป็นอาหารที่มีคุณค่าและเหมาะสมที่สุด และข้อมูลด้านอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็กที่ถูกต้องไม่บิดเบือน โดยใช้มาตรการควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็กที่เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล

- ด้านปฏิบัติการ กรมอนามัยมีหน่วยงานในส่วนกลางและหน่วยงานที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค
ครอบคลุมทั้งเชิงนโยบาย ยุทธศาสตร์และพื้นที่ ทำให้เอื้อต่อการดำเนินงาน

การนำความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ด้านปฏิบัติการมาใช้ประโยชน์

๑. พัฒนากลไกประสานงานกับ National Health Board ในส่วนกลาง และ Regional Health Board ในส่วนภูมิภาค (เขต)

๒. พัฒนากลไกประสานงานกับ พชอ. โดยเฉพาะ สสอ. เพื่อบูรณาการกับภาคส่วนอื่นในการยกระดับคุณภาพชีวิตภายในอำเภอ

ส่วนที่ ๓ ได้แก่ รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ ระยะครึ่งแผน (ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๒) จากการทบทวนวรรณกรรมเอกสารที่เกี่ยวข้องผู้ศึกษาได้นำข้อมูลจากรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์แผนยุทธศาสตร์ฯ ได้แก่ ข้อเสนอต่อเป้าประสงค์ ข้อเสนอต่อตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ข้อเสนอต่อกลยุทธ์และมาตรการ และข้อเสนอเชิงนโยบายเป็นข้อมูลนำเข้าในกระบวนการประชุมทบทวนเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฯ ดังนี้

๑. ข้อเสนอต่อเป้าประสงค์ จากเป้าประสงค์ทั้งหมด ๑๒ เป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ฯ มี ๒ เป้าประสงค์ที่เสนอให้มีการปรับคือ เป้าประสงค์ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑.๔ ส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพวัยทำงานที่พึงประสงค์ จากเดิมกำหนดให้ “ประชากรวัยทำงานหุ่นดี สุขภาพดี” เสนอปรับเป็น “วัยทำงานสุขภาพดี” โดยมีเป้าประสงค์รอง คือ “ฉลาดรอบรู้ มุ่งสู่แข็งแรง เปลี่ยนแปลงอย่างภาคภูมิใจ” และเป้าประสงค์ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ ปฏิรูปงานสูงวัยที่มีสมรรถนะสูงและมีธรรมชาติจากเดิมมุ่งสู่ “เป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง (HPO)” ปรับเป็น “องค์กรที่มีสมรรถนะสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากลและมีความคล่องตัว”

๒. ข้อเสนอต่อตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย จากตัวชี้วัดทั้งหมด ๒๑ ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ฯ มีข้อเสนอในการปรับตัวชี้วัด ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมสุขภาพ ๕ กลุ่มวัย

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑.๑ ส่งเสริมการเกิดและเติบโตคุณภาพ

๑) ร้อยละของเด็กอายุ ๐ - ๕ ปี มีพัฒนาการสมวัย ค่าเป้าหมายปี ๒๕๖๒, ๒๕๖๓, ๒๕๖๔ ตามแผนยุทธศาสตร์ฯ คือ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐, ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕ และไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕ ตามลำดับ ขอปรับค่าเป้าหมายเป็น ร้อยละ ๘๕ ทั้งสามปี เนื่องจากการดำเนินงานบูรณาการความร่วมมือการดำเนินงานด้านพัฒนาการเด็กปฐมวัย ๔ กระทรวง (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย และ กระทรวงสาธารณสุข) ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดกรอบการบูรณาการโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลางและกำหนดตัวชี้วัดเป็นร้อยละของเด็กอายุ ๐-๕ ปี มีพัฒนาการสมวัย ค่าเป้าหมายที่ร้อยละ ๘๕ ดังนั้นในแผนยุทธศาสตร์ของกรมอนามัย จึงควรปรับค่าเป้าหมายให้ตรงกัน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑.๒ ส่งเสริมเด็กวัยเรียนให้แข็งแรงและฉลาด

๒) ร้อยละของเด็กวัยเรียน (๖-๑๔ ปี) สูงดีสมส่วน ฟันไม่ผุ (caries free) และเด็กอายุ ๑๒ ปี มีส่วนสูงเฉลี่ยตามเกณฑ์ ค่าเป้าหมายปี ๒๕๖๒, ๒๕๖๓, ๒๕๖๔ ตามแผนยุทธศาสตร์ฯ คือ ร้อยละ ๗๐, ร้อยละ ๗๒ และร้อยละ ๗๔ (ส่วนสูงเฉลี่ยเด็กอายุ ๑๒ ปี ชาย ๑๕๔ ซม. และหญิง ๑๕๕ ซม.) ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าการวัด ๓ ประเด็นในตัวชี้วัดเดียว คือ สูงดีสมส่วน ฟันไม่ผุ และส่วนสูงเฉลี่ย จึงเสนอให้แบ่งเป็น ๓ ตัวชี้วัดให้ชัดเจนและกำหนดค่าเป้าหมาย ดังนี้

๒.๑) ร้อยละของเด็กวัยเรียน (๖-๑๔ ปี) สูงดีสมส่วน กำหนดค่าเป้าหมาย ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔ เท่ากันทุกปีคือร้อยละ ๖๘ สืบเนื่องจากระบบรายงาน HDC ตัวชี้วัดร้อยละของเด็กวัยเรียนสูงดีสมส่วน อายุ ๖ - ๑๔ ปี อยู่ที่ร้อยละ ๖๔ ในปี ๒๕๕๙ ในกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฯ จึงกำหนดค่าเป้าหมายแบบท้าทาย (challenge) เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒ ต่อปี ซึ่งผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในปี ๒๕๖๐ และ ๒๕๖๑ พบเด็กวัยเรียนสูงดีสมส่วน เพียงร้อยละ ๖๕.๒ และ ๖๕.๕ ตามลำดับ ยังไม่บรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนด ดังนั้น จึงขอคงค่าเป้าหมายในปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔ เป็นร้อยละ ๖๘ (เดิมร้อยละ ๗๐)

๒.๒) เด็กอายุ ๑๒ ปี ฟันไม่ผุ (caries free) เดิมไม่ได้กำหนดค่าเป้าหมายไว้ในแผนยุทธศาสตร์ฯ จึงกำหนดค่าเป้าหมายให้ชัดเจนในปี ๒๕๖๒, ๒๕๖๓, ๒๕๖๔ เป็นร้อยละ ๕๒, ร้อยละ ๕๓ และร้อยละ ๕๔ ตามลำดับ

๒.๓) เด็กอายุ ๑๒ ปี มีส่วนสูงเฉลี่ยตามเกณฑ์ ยังคงค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ฯ โดยวัดในปี ๒๕๖๔ คือเด็กชายมีส่วนสูงเฉลี่ย ๑๕๔ เซนติเมตร และเด็กหญิงมีส่วนสูงเฉลี่ย ๑๕๕ เซนติเมตร

๓) ร้อยละของเด็กวัยเรียนมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ด้านการบริโภคอาหาร กิจกรรมทางกายและทันตสุขภาพ จากผลการสำรวจระดับกิจกรรมทางกายในเด็กวัยเรียนและวัยรุ่น (อายุ ๖ - ๑๗ ปี) ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ในระยะ ๕ ปีที่ผ่านมา โดยใช้เกณฑ์เด็กมีกิจกรรมทางกายที่เพียงพอ อย่างน้อย ๖๐ นาทีต่อวัน พบว่า มีกิจกรรมทางกายเพียงพอ ประมาณร้อยละ ๒๗ ส่วนระยะเวลาการมีพฤติกรรมเนือยนิ่งในแต่ละวันของคนไทย และในช่วง ๓ ปีที่ผ่านมา พบว่ามีพฤติกรรมเนือยนิ่งสูงถึง ๑๔ ชั่วโมงต่อวัน และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งผลการสำรวจพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเด็กกลุ่มอายุ ๑๒ ปี ปี ๒๕๖๐ ของกรมอนามัย พบว่าเด็กวัยเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์แต่ละด้าน ได้แก่ ด้านบริโภคอาหาร ด้านกิจกรรมทางกาย ด้านทันตสุขภาพ ด้านสุขอนามัยส่วนบุคคล และด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ร้อยละ ๓.๓, ๑๘.๕, ๒๑.๒, ๗๒.๓ และ ๗.๓ ตามลำดับ พฤติกรรมด้านการบริโภคอาหาร พบว่าบริโภคอาหารครบ ๓ มื้อทุกวันร้อยละ ๓๓.๗ รับประทานผักมื้อกลางวัน ๔ ซ่อนกินข้าวขึ้นไป และเนื้อสัตว์ ๒-๓ ซ่อนกินข้าว ร้อยละ ๓๓.๗ และ ๔๐ ตามลำดับ พฤติกรรมด้านกิจกรรมทางกาย พบว่ามีกิจกรรมทางกาย ๖-๗ วันร้อยละ ๒๕.๓ และ ทำกิจกรรมทางกายมากกว่าวันละ ๖๐ นาที เพียงร้อยละ ๒๙ ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ ๑๒ ปี ด้านการบริโภคอาหาร กิจกรรมทางกาย และทันตสุขภาพ อยู่ค่อนข้างต่ำ เพียงร้อยละ ๐.๓ เท่านั้น จึงขอปรับค่าเป้าหมาย ปี ๒๕๖๒, ๒๕๖๓, ๒๕๖๔ จาก ร้อยละ ๕๐, ร้อยละ ๖๐ และร้อยละ ๖๕ ตามลำดับ เป็น ร้อยละ ๓๐ เท่ากันทั้งสามปี โดยแยกรายประเด็น คือ ด้านการบริโภคอาหาร ร้อยละ ๓๐, ด้านกิจกรรมทางกาย ร้อยละ ๓๐ และด้านทันตสุขภาพ ร้อยละ ๓๐

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑.๓ ส่งเสริมพฤติกรรมอนามัยการเจริญพันธุ์ที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่น

๔) ร้อยละการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี เนื่องจากใน พ.ศ. ๒๕๕๙ การตั้งค่าเป้าหมายร้อยละการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ นั้น ข้อมูลในระบบ HDC ยังไม่สมบูรณ์ และยังไม่มีการตั้งการตั้งครรภ์ซ้ำครบถ้วนในทุกเขตสุขภาพ เจ้าภาพตัวชี้วัดจึงได้กำหนดค่าเป้าหมายของตัวชี้วัดนี้โดยใช้ข้อมูลจากร้อยละการคลอดซ้ำที่ได้จากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดค่าเป้าหมาย ซึ่งร้อยละการคลอดซ้ำจากฐานทะเบียนราษฎรใน พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๘ เท่ากับ ๑๒.๒, ๑๒.๔ และ ๑๒.๒ ตามลำดับ ทำให้กำหนดค่าเป้าหมายการดำเนินงานเพื่อลดการตั้งครรภ์ซ้ำเท่ากับร้อยละ ๑๐ ใน พ.ศ. ๒๕๖๐ แต่จากการติดตามผลการดำเนินงานในปัจจุบันนั้น เป็นการติดตามข้อมูลตัวชี้วัดจากจำนวนการคลอดซ้ำและการแท้งซ้ำในกลุ่มหญิงอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี จากฐานข้อมูลในระบบ HDC ซึ่งการตั้งครรภ์ซ้ำอยู่ในระดับสูง เท่ากับ ร้อยละ ๑๖.๗ และ

๑๖.๑ ใน พ.ศ. ๒๕๖๐ และ ๒๕๖๑ ตามลำดับ ดังนั้นการกำหนดค่าเป้าหมายไม่เกินร้อยละ ๑๐ ใน พ.ศ. ๒๕๖๐ และลดลงร้อยละ ๐.๕ ต่อปีในปีต่อ ๆ ไป จึงเป็นค่าเป้าหมายที่มีความท้าทายมากเกินไป ไม่สะท้อนกับสถานการณ์ที่เป็นจริง และไม่สามารถบรรลุค่าเป้าหมายได้ ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าทุกเขตสุขภาพไม่ผ่านเกณฑ์ อันเป็นผลมาจากการกำหนดค่าเป้าหมายสูงเกินจริง ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากสถานการณ์ และแนวโน้มการดำเนินงานในระดับประเทศและระดับพื้นที่ จึงขอปรับค่าเป้าหมายตัวชี้วัดร้อยละการตั้งครุภัณฑ์ฯ ในหญิงอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ จากร้อยละ ๙.๐ เป็น ร้อยละ ๑๔.๕ และกำหนดให้ลดลงในอัตรา ร้อยละ ๐.๕ ต่อปี โดยค่าเป้าหมายปี ๒๕๖๓ จากร้อยละ ๘.๕ เป็น ร้อยละ ๑๔.๐ และค่าเป้าหมายปี ๒๕๖๔ จาก ร้อยละ ๘.๐ เป็นร้อยละ ๑๓.๕ เพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่แท้จริงและเพื่อให้การประเมินผลการดำเนินงานเป็นไปด้วยความเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น

๕) ร้อยละของวัยรุ่น ๑๕-๑๘ ปี สูงดีสมส่วน และอายุ ๑๙ ปี มีส่วนสูงเฉลี่ยตามเกณฑ์ กำหนดค่าเป้าหมายในแผนยุทธศาสตร์ฯ ปี ๒๕๖๒ สูงดีสมส่วนไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๖๐ ส่วนสูงเฉลี่ยที่อายุ ๑๙ ปี ชาย ๑๗๓ เซนติเมตร หญิง ๑๖๐ เซนติเมตร และปี ๒๕๖๔ สูงดีสมส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๕ ส่วนสูงเฉลี่ยที่อายุ ๑๙ ปี ชาย ๑๗๕ เซนติเมตร หญิง ๑๖๒ เซนติเมตร แต่จากรายงานข้อมูลวัยรุ่น ๑๕-๑๘ ปี สูงดีสมส่วน ในระบบ HDC ของกระทรวงสาธารณสุข พบว่าร้อยละของวัยรุ่น ๑๕-๑๘ ปีสูงดีสมส่วน ตั้งแต่ปี ๒๕๕๘-๒๕๖๑ เท่ากับ ๖๗.๒, ๖๖.๕, ๖๖.๘ และ ๖๕.๗ ตามลำดับ (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๒) จะเห็นได้ว่าสถานการณ์สูงดีสมส่วนไม่ได้มีการเพิ่มขึ้น และการรายงานข้อมูลในระบบดังกล่าวยังขาดความครอบคลุมของประชากร โดยมีข้อมูลของวัยรุ่น ๑๕-๑๘ ปีที่อยู่ในระบบ HDC เพียง ๔๖๑,๗๒๕ คน จากทั้งหมด ๓,๒๑๔,๗๙๓ คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ เดือนธันวาคม ๒๕๖๑) คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๔ เท่านั้น และเป็นข้อมูลเฉพาะวัยรุ่นที่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาในสังกัด สพฐ. ยังขาดข้อมูลของวัยรุ่นที่อยู่ในสังกัดอื่น เช่น สถาบันอาชีวศึกษา และการศึกษานอกระบบ เป็นต้น ดังนั้น เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน จึงขอกำหนดเฉพาะตัวชี้วัด ร้อยละของวัยรุ่น ๑๕-๑๘ ปี สูงดีสมส่วน โดยค่าเป้าหมายปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔ เป็น ร้อยละ ๖๘ เท่ากันทั้งสามปี

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑.๔ ส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพวัยทำงานที่พึงประสงค์

๖) ร้อยละของวัยทำงาน อายุ ๓๐-๔๔ ปี มีดัชนีมวลกายปกติ ค่าเป้าหมายปี ๒๕๖๒, ๒๕๖๓, ๒๕๖๔ ตามแผนยุทธศาสตร์ฯ คือ ร้อยละ ๕๖, ร้อยละ ๕๗ และร้อยละ ๕๘ ตามลำดับ ซึ่งจากรายงานข้อมูลในระบบ DoH Dashboard ของกรมอนามัย พบว่าร้อยละของวัยทำงาน อายุ ๓๐-๔๔ ปี มีดัชนีมวลกายปกติ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑ เท่ากับ ๕๑.๔๓, ๕๑.๗๘ และ ๕๒.๘๐ ตามลำดับ (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒) จะเห็นได้ว่าสถานการณ์ร้อยละของวัยทำงาน อายุ ๓๐-๔๔ ปี มีดัชนีมวลกายปกติ เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น จึงเป็นค่าเป้าหมายที่มีความท้าทายมากเกินไป ไม่สะท้อนกับสถานการณ์ที่เป็นจริง และไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ นอกจากนี้ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าเขตสุขภาพส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์ อันเป็นผลมาจากการกำหนดค่าเป้าหมายสูงเกินจริง ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากสถานการณ์และแนวโน้มการดำเนินงานในระดับประเทศและระดับพื้นที่ จึงขอปรับค่าเป้าหมายปี ๒๕๖๒, ๒๕๖๓, ๒๕๖๔ เป็น ร้อยละ ๕๓, ร้อยละ ๕๔ และร้อยละ ๕๕ ตามลำดับ และกลุ่มอายุ ๓๐-๔๔ ปีเป็นเพียงช่วงหนึ่งของวัยทำงาน ทำให้ขาดข้อมูลในการพิจารณาภาพรวม จึงขอขยายช่วงอายุเป็น ๓ ช่วงคือ (๑) ๑๕-๒๙ ปี (๒) ๓๐-๔๔ ปี (๓) ๔๕-๕๙ ปี

นอกจากนี้ มีการเสนอเพิ่มตัวชี้วัดใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายการดำเนินงาน ตามบทบาทภารกิจของกรมอนามัยในการอภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ตามแผนปฏิบัติการ ๓ ปี ของ Cluster วัยทำงาน ซึ่งกำหนดเป้าประสงค์ “วัยทำงานสุขภาพดี” โดยมีเป้าประสงค์รอง

คือ “ฉลาดรอบรู้ มุ่งสู่แข็งแกร่ง เปลี่ยนแปลงอย่างภาคภูมิ” ตัวชี้วัดใหม่ที่เพิ่ม ประกอบด้วย (๑) อัตราความรอบรู้ด้านสุขภาพของวัยทำงาน และ (๒) วัยทำงานอายุ ๒๕-๕๙ ปี มีการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุด้านสุขภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑.๕ ส่งเสริมผู้สูงอายุไทยเพื่อเป็นหลักชัยของสังคม

๗) ร้อยละของผู้สูงอายุ (๖๐-๗๔ ปี) มีพื้นที่ใช้งาน อย่างน้อย ๒๐ ซี และ ๔ คู่สับ ค่าเป้าหมายปี ๒๕๖๒, ๒๕๖๓, ๒๕๖๔ ตามแผนยุทธศาสตร์ฯ คือ ร้อยละ ๔๕, ร้อยละ ๔๖ และร้อยละ ๕๗ ตามลำดับ ขอปรับตัวชี้วัดเพื่อให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย (พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๕) เป็น ร้อยละของผู้สูงอายุ (๖๐-๗๔ ปี) มีพื้นที่ใช้งาน อย่างน้อย ๒๐ ซี หรือ ๔ คู่สับ โดยกำหนดค่าเป้าหมายปี ๒๕๖๒, ๒๕๖๓, ๒๕๖๔ เท่ากับร้อยละ ๖๑, ร้อยละ ๖๒ และร้อยละ ๖๓ ตามลำดับ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างความเข้มแข็งระบบอนามัยสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืน

๘) ตำบลมีชุมชนที่มีศักยภาพในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในชุมชน อย่างน้อย ตำบลละ ๑ ชุมชน เสนอปรับค่าเป้าหมายเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานที่ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานเชิงคุณภาพ เนื่องจากกลไกการพัฒนาชุมชนฯ ต้องอาศัยกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนให้เกิดการบูรณาการร่วมกัน จึงต้องใช้ระยะเวลาในการสร้างระบบและกลไกการพัฒนา โดยขอปรับลดค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ และเพิ่มการพัฒนาเชิงคุณภาพเพื่อให้เกิดต้นแบบที่สามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อต่อยอดการพัฒนาชุมชนอื่นๆ ให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งค่าเป้าหมายตามแผนยุทธศาสตร์ฯ ปี ๒๕๖๒ คือ ร้อยละ ๑๐๐ ของตำบลมีชุมชนที่มีศักยภาพตามเกณฑ์ฯ (๗,๒๕๕ ตำบล) และปี ๒๕๖๔ คือ ร้อยละ ๑๐๐ ของตำบลมีชุมชนที่มีศักยภาพตามเกณฑ์ฯ แล้วเมื่อปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๒ มีนวัตกรรมชุมชนการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมชุมชน (๗,๒๕๕ ตำบล) ปรับค่าเป้าหมายดังนี้ ปี ๒๕๖๒ ร้อยละ ๖๐ และมีต้นแบบชุมชนเข้มแข็งด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมอย่างน้อยศูนย์อนามัยละ ๒ ชุมชน, ปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๗๐ และมี GREEN & CLEAN Community ร้อยละ ๕ และปี ๒๕๖๔ ร้อยละ ๘๐ และมี GREEN & CLEAN Community ร้อยละ ๑๐

๙) จังหวัดในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษมีฐานข้อมูลและการเฝ้าระวังด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม กำหนดค่าเป้าหมายตามแผนยุทธศาสตร์ฯ ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔ เหมือนกันทั้งสามปี คือ จังหวัดมีการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานเฝ้าระวังเพื่อลดผลกระทบจากปัจจัยเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม จึงเสนอให้มีการระบุค่าเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานที่ให้ความสำคัญกับการบูรณาการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ดังนี้

- ปี ๒๕๖๒ จังหวัดมีการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานเฝ้าระวังเพื่อลดผลกระทบจากปัจจัยเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

- ปี ๒๕๖๓ จังหวัดมีการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานเฝ้าระวังเพื่อลดผลกระทบจากปัจจัยเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม (ร้อยละ ๗๐ ของ อปท.ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ผ่านเกณฑ์ฯ ระดับดี)

- ปี ๒๕๖๔ จังหวัดมีการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานเฝ้าระวังเพื่อลดผลกระทบจากปัจจัยเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม (ร้อยละ ๘๐ ของ อปท.ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ผ่านเกณฑ์ฯ ระดับดี)

นอกจากนี้ ยังเสนอเพิ่มตัวชี้วัดดังนี้

(๑) ร้อยละของจังหวัดที่มีระบบจัดการปัจจัยเสี่ยงจากสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอย่างบูรณาการ มีประสิทธิภาพและยั่งยืน เพื่อให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดระดับกระทรวง โดยกำหนดค่าเป้าหมายปี ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕ ดังนี้

- ปี ๒๕๖๒ ร้อยละ ๑๐๐ ของจังหวัดผ่านเกณฑ์ระดับพื้นฐาน
- ปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๘๐ ของจังหวัดผ่านเกณฑ์ระดับดี
- ปี ๒๕๖๔ ร้อยละ ๖๐ ของจังหวัดผ่านเกณฑ์ระดับดีมาก

(๒) ร้อยละของโรงพยาบาลที่พัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมได้ตามเกณฑ์ GREEN&CLEAN Hospital เพื่อให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดระดับกระทรวง และให้เกิดการเชื่อมโยงจาก GREEN&CLEAN Hospital สู่ GREEN&CLEAN Community เกิดการพัฒนาเชิงคุณภาพที่เป็นรูปธรรม โดยกำหนดค่าเป้าหมายปี ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕ ดังนี้

- ปี ๒๕๖๒ (๑) โรงพยาบาลผ่านเกณฑ์ฯ ระดับดีมากขึ้นไป ร้อยละ ๔๐ และ (๒) โรงพยาบาลผ่านเกณฑ์ฯ ระดับดีมาก Plus อย่างน้อยจังหวัดละ ๑ แห่ง

- ปี ๒๕๖๓ (๑) โรงพยาบาลผ่านเกณฑ์ระดับดีมากขึ้นไปร้อยละ ๖๐ และ

(๒) โรงพยาบาลผ่านเกณฑ์ฯระดับดีมาก Plus ร้อยละ ๑๐

- ปี ๒๕๖๔ (๑) โรงพยาบาลผ่านเกณฑ์ฯระดับดีมากขึ้นไป ร้อยละ ๘๐ และ (๒) โรงพยาบาลผ่านเกณฑ์ฯระดับดีมาก Plus ร้อยละ ๒๐

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ อภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม
ยังคงตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ฯ ตามเดิม โดยไม่มีการปรับหรือเพิ่มเติมใด ๆ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ ปฏิรูปงานสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงและมีธรรมาภิบาล

๑๐) คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (กรมอนามัย) (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ค่าเป้าหมายตามแผนยุทธศาสตร์ฯ ปี ๒๕๖๒, ๒๕๖๓, ๒๕๖๔ คือ ร้อยละ ๘๓, ร้อยละ ๘๔ และร้อยละ ๘๕ ตามลำดับ ขอปรับค่าเป้าหมายเป็นร้อยละ ๘๗.๕, ร้อยละ ๙๐ และร้อยละ ๙๒.๕ ตามลำดับ เนื่องจากผลคะแนนคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (กรมอนามัย) (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ปี ๒๕๖๑ ได้ร้อยละ ๘๕.๐๔ จากค่าเป้าหมายร้อยละ ๘๒ ดังนั้นในการดำเนินงานปี ๒๕๖๒ – ๒๕๖๔ จึงกำหนดค่าเป้าหมายที่ท้าทายขึ้นและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

๓. ข้อเสนอต่อกลยุทธ์และมาตรการ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมสุขภาพ ๕ กลุ่มวัย

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑.๒ ส่งเสริมเด็กวัยเรียนให้แข็งแรงและฉลาด

จากการทบทวนมาตรการและกิจกรรมเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาผลการดำเนินงานและตัวชี้วัดให้บรรลุค่าเป้าหมาย จึงเสนอปรับกลยุทธ์ และมาตรการ ดังนี้

กลยุทธ์

- ตัวชี้วัด เด็กอายุ ๑๒ ปี ฟันไม่ผุ (Caries Free) ปรับกลยุทธ์ “พัฒนาองค์ความรู้และวิจัย” เป็น “พัฒนาองค์ความรู้ มาตรฐาน นวัตกรรม และวิจัย”

- ตัวชี้วัด เด็กอายุ ๑๒ ปี มีส่วนสูงเฉลี่ยตามเกณฑ์ ปรับกลยุทธ์ “ส่งเสริมสุขภาพ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเด็กวัยเรียน” เป็น “เสริมสร้างภาคีเครือข่ายด้านส่งเสริมสุขภาพและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเด็กวัยเรียน”

มาตรการ

- ตัวชี้วัด ร้อยละของเด็กวัยเรียน อายุ ๖-๑๔ ปี สูงดีสมส่วน ปรับมาตรการ “ผลักดันให้ภาคีเครือข่ายระดับพื้นที่มีแผนพัฒนาสุขภาพเด็กวัยเรียนอย่างเป็นรูปธรรม” เป็น “ผลักดันให้ระดับพื้นที่มีกลไกเชิงรุกในการส่งเสริมและจัดการปัญหาสุขภาพเด็กวัยเรียนวัยรุ่นอย่างเป็นรูปธรรม” เนื่องจากการติดตามและทบทวนผลการดำเนินงานที่ผ่านมา นโยบายและกิจกรรมการขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพยังไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

- ตัวชี้วัด เด็กอายุ ๑๒ ปี ฟันไม่ผุ (Caries Free) ยกเลิกมาตรการ “พัฒนาชุดความรู้การดูแลสุขภาพเด็กวัยเรียนแบบองค์รวม NuPETHS” โดยนำไปกำหนดไว้ในกลยุทธ์ “พัฒนาองค์ความรู้ มาตรฐาน นวัตกรรม และวิจัย”

- ตัวชี้วัด ร้อยละของเด็กวัยเรียนมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ด้านการบริโภคอาหาร กิจกรรมทางกาย และทันตสุขภาพ ยกเลิกมาตรการ “เร่งรัดขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ด้านสุขภาพ” เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการไม่มีการขับเคลื่อนนโยบายและกิจกรรมนี้แล้ว

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑.๓ ส่งเสริมพฤติกรรมอนามัยการเจริญพันธุ์ที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่น ปรับเพิ่มกลยุทธ์และมาตรการตัวชี้วัดร้อยละของวัยรุ่น ๑๕-๑๘ ปี สูงสมส่วน โดยใช้มาตรการและกลยุทธ์เดียวกับประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑.๒ ส่งเสริมเด็กวัยเรียนให้แข็งแรงและฉลาด

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑.๔ ส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพวัยทำงานที่พึงประสงค์

มาตรการ

- มาตรการ “จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายระดับชาติ เรื่อง Active living, Healthy Eating and Environmental Health ในสถานที่ทำงานและชุมชน โดยบูรณาการให้เกิดความร่วมมือระหว่างกระทรวงและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง” ปรับเป็น “พัฒนานโยบายระดับชาติ Healthy Eating, Active living และ Environmental Health ในสถานที่ทำงานและชุมชน โดยบูรณาการให้เกิดความร่วมมือระหว่างกระทรวงและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง”

- มาตรการ “ผลักดันให้เกิดข้อตกลง มาตรการทางสังคม หรือนโยบายระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ ในการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพวัยทำงานที่พึงประสงค์” ปรับเป็น “ผลักดันให้เกิดข้อตกลง มาตรการทางสังคม หรือนโยบายระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ ในการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพวัยทำงานที่พึงประสงค์”

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างความเข้มแข็งระบบอนามัยสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืน

- ตัวชี้วัด ตำบลมีชุมชนที่มีศักยภาพในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในชุมชน อย่างน้อยตำบลละ ๑ ชุมชน กำหนดกลยุทธ์และมาตรการใหม่ทั้งหมด ดังนี้

กลยุทธ์ที่ ๑ เสริมสร้างการมีส่วนร่วมประชาชนและภาคีเครือข่าย

มาตรการ

๑.๑ สร้างเครือข่ายและพัฒนาความร่วมมือการดำเนินงานผ่านการบูรณาการงานทุกระดับ

๑.๒ สร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพและการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี

ให้กับประชาชน

๑.๓ ส่งเสริมให้เกิดต้นแบบ GREEN&CLEAN Community และสร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ ๒ เสริมสร้างศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรการ

๒.๑ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม

๒.๒ พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทุกระดับในการแก้ไขปัญหาอนามัย

สิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ ๓ พัฒนาระบบการบริหารจัดการ

มาตรการ

๓.๑ พัฒนาระบบการติดตาม และประเมินผล ที่มีประสิทธิภาพ

๓.๒ พัฒนามาตรการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อลดผลกระทบต่อสุขภาพจากปัจจัย

เสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

- ตัวชี้วัด จังหวัดในเขตเศรษฐกิจพิเศษมีฐานข้อมูลและการเฝ้าระวังด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ปรับมาตรการ “สร้างความเข้มแข็งของกลไกระดับจังหวัดและอำเภอ” เป็น “สร้างความเข้มแข็งของกลไกระดับจังหวัด อำเภอ และ อปท.” (เพิ่ม อปท.)

- ตัวชี้วัด ร้อยละของจังหวัดที่มีระบบจัดการปัจจัยเสี่ยงจากสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอย่างบูรณาการ มีประสิทธิภาพและยั่งยืน (ตัวชี้วัดที่เพิ่มเติม) กำหนดกลยุทธ์และมาตรการ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ ๑ เสริมสร้างการมีส่วนร่วมประชาชนและภาคีเครือข่าย

มาตรการ

๑.๑ สร้างความตระหนักรู้ เท่าทันข้อมูลความรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

๑.๒ สนับสนุนบทบาทและศักยภาพเขตสุขภาพ จังหวัด อำเภอ อปท. และชุมชนใน

การจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมระดับชุมชน

๑.๓ พัฒนาความร่วมมือเครือข่ายการดำเนินงานอนามัยสิ่งแวดล้อมทุกระดับ

กลยุทธ์ที่ ๒ เสริมสร้างศักยภาพเขตสุขภาพ จังหวัด อำเภอ อปท. และชุมชน

มาตรการ

๒.๑ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมของ อปท.

๒.๒ พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่สาธารณสุขของ เขตสุขภาพ จังหวัด อำเภอ อปท.

และชุมชนในการจัดการและแก้ไขปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัญหาสำคัญของพื้นที่

กลยุทธ์ที่ ๓ ขับเคลื่อนกลไกการบังคับใช้กฎหมายสาธารณสุข

มาตรการ

๓.๑ สร้างความเข้มแข็งของกลไกระดับจังหวัด อำเภอ และ อปท.

๓.๒ พัฒนากฎหมายระดับอนุบัญญัติ ส่งเสริม กำกับ และติดตามการบังคับใช้

กฎหมาย

๓.๓ พัฒนาศักยภาพเจ้าพนักงานสาธารณสุขทุกระดับทั้งระดับภูมิภาคและท้องถิ่น

กลยุทธ์ที่ ๔ พัฒนาระบบการบริหารจัดการ

มาตรการ

๔.๑ พัฒนาข้อเสนอเพื่อผลักดันเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติเพื่อการขับเคลื่อนงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

๔.๒ พัฒนาศึกษาการ องค์ความรู้ รวมถึงชุดข้อมูลอนามัยสิ่งแวดล้อมและระบบเฝ้าระวัง

๔.๓ พัฒนาสมรรถนะบุคลากรด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมร่วมกับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- ตัวชี้วัด ร้อยละของโรงพยาบาลที่พัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมได้ตามเกณฑ์ GREEN&CLEAN Hospital (ตัวชี้วัดที่เพิ่มใหม่) กำหนดกลยุทธ์และมาตรการ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ ๑ เสริมสร้างการมีส่วนร่วมภาคีเครือข่าย

มาตรการ

๑.๑ ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือและความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายผ่านการบูรณาการงานทุกระดับ

๑.๒ สร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และส่งเสริมให้เกิดต้นแบบสำหรับการขยายความสำเร็จการพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม

กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาระบบการบริหารจัดการ

มาตรการ

๒.๑ จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อสนับสนุนการพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาล

๒.๒ พัฒนาระบบการติดตาม และประเมินผล ที่มีประสิทธิภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ อภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม
ยังคงกลยุทธ์และมาตรการที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ฯ ตามเดิม โดยไม่มีการปรับหรือเพิ่มเติมใด ๆ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ ปฏิรูปงานสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงและมีธรรมาภิบาล

- ตัวชี้วัด คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (กรมอนามัย) (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ปรับกลยุทธ์ “ส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานตามหลักธรรมาภิบาล” เป็น “พัฒนาและยกระดับการบริหารจัดการคุณธรรมและความโปร่งใสให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล” เพื่อความชัดเจน เกิดประสิทธิภาพและคุณภาพในการดำเนินงาน และเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการประเมินคุณธรรมความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ปี ๒๕๖๒ ปรับมาตรการเพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจกรมอนามัย และรองรับแผนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ซึ่งภารกิจกรมอนามัยรองรับประเด็นยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ใน ๒ ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต และยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก จากเดิม (๑) เร่งรัดและขับเคลื่อนสู่การเป็นองค์กรคุณธรรม โดยถ่ายระดับการประเมินระดับคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานเฉพาะหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence Based Integrity and Transparency Assessment : EBIT) ลงสู่ทุกหน่วยงาน (๒) พัฒนามาตรฐานการบริหารงานตามเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของกรมอนามัย (๓) เร่งรัดและปรับปรุง

กระบวนการการบริหารการเงินการคลังและงบประมาณให้มีความถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ ปรับมาตรฐานการเป็น (๑) เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและการบริหารจัดการคุณธรรม ความโปร่งใส และการป้องกันการทุจริต (๒) พัฒนานวัตกรรม/เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อ ส่งเสริมคุณธรรม ความโปร่งใส และป้องกันการทุจริต (๓) พัฒนาคความรู้ และสมรรถนะเชิงสร้างสรรค์ของบุคลากรด้านการส่งเสริมคุณธรรม ความโปร่งใส และการป้องกันการทุจริต (๔) ปรับระบบคิบุคคลากรทุกระดับให้สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน และผลประโยชน์ส่วนรวม

๑๑.๔ ข้อเสนอเชิงนโยบาย เป็นการนำเสนอข้อเสนอสำหรับการพัฒนาในรอบครึ่งแผนระยะหลังคือช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ถึง ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพ และอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) และการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ฯ ในช่วงต่อไป

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมสุขภาพ ๕ กลุ่มวัย

(๑) กลุ่มสตรีและเด็กปฐมวัย

การดำเนินงานมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันกับ SDG, ยุทธศาสตร์ชาติ, ยุทธศาสตร์กรมอนามัยจากผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กใน ปี ๒๕๕๙ ในส่วนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งผู้รับบริการ เจ้าหน้าที่ที่ใช้ และเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการใช้สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก, การเยี่ยมเสริมพลังงานอนามัยแม่และเด็ก, สร้างการมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับ MCH Board และภาคีเครือข่ายอื่น ๆ เพื่อการพัฒนางานที่มีประสิทธิภาพ ควรเพิ่มบทบาทนักโภชนาการของโรงพยาบาลในการให้บริการด้านโภชนาการใน ANC/WCC และพัฒนาศักยภาพด้านโภชนาการให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อเฝ้าระวังการตายของมารดาและทารก พัฒนาระบบมาตรฐานบริการอนามัยแม่และเด็กสร้างความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) พัฒนาทักษะการเฝ้าระวังสุขภาพและความเสี่ยงด้วยตนเองของหญิงตั้งครรภ์และครอบครัว รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่น เน้นให้เกิดความตระหนักถึงความเสี่ยงจากการตั้งครรภ์และการคลอดที่ปลอดภัย

(๒) กลุ่มวัยเรียน

การส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยเรียนให้แข็งแรงและฉลาด ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยเรียน กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาองค์ความรู้และวิจัย กลยุทธ์ที่ ๓ ส่งเสริมสุขภาพและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเด็กวัยเรียน และกลยุทธ์ที่ ๔ พัฒนาระบบข้อมูลและติดตามประเมินผล การดำเนินงานมีความสอดคล้องของโครงการกับยุทธศาสตร์ของหน่วยงานและกรมอนามัยระดับคุณภาพการบริหารโครงการมีการคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการบูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่ายผลักดันให้มีกลไกการขับเคลื่อนเชิงนโยบายจัดการปัญหาและส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยเรียนแบบเชิงรุกในระดับพื้นที่

๑) พัฒนาระบบฐานข้อมูลร่วม เพื่อเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลสุขภาพร่วมระหว่างกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเพิ่มความครอบคลุมของข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการวางแผน กำกับติดตาม และประเมินผล

๒) เร่งดำเนินการพัฒนาและส่งเสริมความรู้และพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ของเด็กวัยเรียน

๓) สร้างกระแสและสื่อสารณะให้ภาคีเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดการปัญหาและส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยเรียนแบบเชิงรุก บูรณาการทั้งส่งเสริม ป้องกันและแก้ไข

(๓) กลุ่มวัยรุ่น

มีข้อเสนอเชิงนโยบาย ดังนี้

๑) เร่งรัดและผลักดันผ่านกลไกคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์
ในวัยรุ่น ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย ออกกฎกระทรวงเพื่อ
กำหนดแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานภายใต้ พ.ร.บ. การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

๒) หน่วยงานในระดับกระทรวงที่ได้กฎกระทรวง ภายใต้ พ.ร.บ.ฯ มีผลบังคับใช้ เร่งรัดการ
ชี้แจงให้หน่วยงานในระดับจังหวัดรับรู้ และดำเนินการตามกฎกระทรวง และให้มีการจัดทำแนวทางปฏิบัติภายใต้
กฎกระทรวง

๓) กำหนดให้ทุกสถานบริการสุขภาพที่ให้บริการเกี่ยวกับการคลอดและการยุติการ
ตั้งครรภ์ จัดให้มีบริการให้คำปรึกษาหลังคลอด/หลังแท้งแก่หญิงอายุน้อยกว่า ๒๐ ปีทุกราย เพื่อส่งเสริม
ความรู้ ความเข้าใจ และการเข้าถึงบริการคุมกำเนิดชนิดกึ่งถาวร (ยาฝังคุมกำเนิด/ห่วงอนามัย) ให้แก่หญิงอายุ
น้อยกว่า ๒๐ ปี หลังคลอดหรือหลังแท้ง

๔) เร่งดำเนินการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการ
ตั้งครรภ์ในวัยรุ่นแก่เยาวชนชายหญิงทั้งในและนอกสถานศึกษาในรูปแบบที่ เหมาะสมสอดคล้องกับ
สถานการณ์และความต้องการของวัยรุ่น

๕) ผลักดันให้มีกลไกการขับเคลื่อนเชิงนโยบายจัดการปัญหาและส่งเสริมสุขภาพเด็ก
วัยรุ่นแบบเชิงรุกในระดับพื้นที่

๖) พัฒนาระบบฐานข้อมูลร่วม เพื่อเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลสุขภาพร่วม
ระหว่างกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเพิ่มความครอบคลุมของข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการ
วางแผน กำกับติดตาม และประเมินผล

๗) เร่งดำเนินการพัฒนาและส่งเสริมความรู้และพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ของเด็ก
วัยรุ่น

๘) สร้างกระแสและสื่อสารวินัยสุขภาพสำหรับวัยรุ่น ผ่านภาคีเครือข่ายและช่องทาง
การสื่อสารที่ได้รับความนิยม

๙) หาแนวทางในการจัดทำฐานข้อมูลส่วนสูงเฉลี่ยที่อายุ ๑๙ ปีที่ยังขาดอยู่ โดย
ประสานความร่วมมือจากหน่วยงานที่มีการสำรวจสุขภาพของประชาชนอยู่แล้ว เช่น สถาบันวิจัยระบบ
สาธารณสุข ที่มีการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกายทุก ๆ ๕ ปี เพื่อจัดทำฐานข้อมูลร่วมกัน

(๔) กลุ่มวัยทำงาน

มีข้อเสนอเชิงนโยบาย ดังนี้

๑) ผลักดันให้มีนโยบายการทำงานแบบบูรณาการในกลุ่มวัยทำงานทั้งภายใน
กระทรวงสาธารณสุขและความร่วมมือภายนอกกระทรวงสาธารณสุข ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน NGO และ
ภาคประชาชน

๒) ผลักดันการนำมาตรการทางกฎหมายไปบังคับใช้

(๕) กลุ่มวัยสูงอายุ

มีข้อเสนอเชิงนโยบาย ดังนี้

๑) ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการประเมินคัดกรองสุขภาพและเข้าถึงบริการอย่าง
ทั่วถึงและเท่าเทียม

๒) สนับสนุนการพัฒนากระบวนการส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุระยะยาวเชิงป้องกัน (Preventive Long - Term Care)

๓) สนับสนุนให้ผู้สูงอายุเป็น Active Aging มี Productivity มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ(Health Literacy) สามารถดูแลตนเอง ช่วยเหลือตนเอง และชุมชนได้

๔) สนับสนุนให้ผู้สูงอายุกลุ่มที่สามารถดูแลตัวเองได้ (กลุ่มติดสังคม) และผู้สูงอายุกลุ่มเสี่ยง(ติดบ้าน) มี “แผนส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุรายบุคคลในชุมชน (Health Promotion & Prevention Individual Care Plan)” เป็นชุดสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างความเข้มแข็งระบบอนามัยสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืน
เสนอให้ปรับปรุงตัวชี้วัดรองรับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ อภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม
มีข้อเสนอเชิงนโยบาย ดังนี้

๑) ผลักดันให้เกิดต้นแบบ GREEN & CLEAN Community เพื่อเป็น Government Lab ในการพัฒนาและขยายผล

๒) ผลักดันให้มีการนำข้อกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องไปบังคับใช้อย่างจริงจัง

๓) สนับสนุนให้มีนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติเพื่อการขับเคลื่อนงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ ปฏิรูประบบงานสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงและมีธรรมาภิบาล
เสนอให้ปรับปรุงตัวชี้วัดรองรับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)

กล่าวโดยสรุปผลการศึกษาใน ส่วนที่ ๑ ๒ และ ๓ โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Method) ต่างๆ นั้น พบว่า ภารกิจของกรมอนามัยมีส่วนสนับสนุนในการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติทั้ง ๖ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ ในประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตและประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี โดยกรมอนามัยควรเร่งขับเคลื่อนการส่งเสริมสุขภาพในกลุ่มคนทุกช่วงวัยพร้อมพัฒนาองค์ความรู้และสื่อสารด้านสุขภาพที่ถูกต้อง เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มวัยมีทักษะและศักยภาพในการจัดการสุขภาพและป้องกันควบคุมปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพได้ด้วยตนเอง ด้านแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาตินั้น กรมอนามัยมีส่วนสนับสนุนผลักดันเพื่อบรรลุเป้าหมายแผนแม่บท ๑๒ แผน จากทั้งหมด ๒๓ แผน จากการวิเคราะห์เป้าหมายของแผนต่างๆ ทำให้เกิดมุมมองใหม่และทิศทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทหลักในการอภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ ที่มีส่วนสนับสนุนให้แผนต่างๆ บรรลุเป้าหมายที่กำหนด เช่น กรมอนามัยควรมุ่งเน้นขับเคลื่อนการส่งเสริมด้านสุขอนามัยและด้านสุขภาพโภชนาการของสถานประกอบการในสถานที่ท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อยกระดับมาตรฐานและความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ สร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจการส่งเสริมสุขภาพทุกกลุ่มวัยให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ มีทักษะและศักยภาพในการดูแลสุขภาพได้ด้วยตนเอง การลดและป้องกันปัจจัยเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อสุขภาพสู่การเป็นเมืองน่าอยู่ที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดีอย่างเป็นธรรมลดการเหลื่อมล้ำในสังคม เป็นต้น

นอกจากนี้ผลการทบทวนสถานการณ์ภายใน-ภายนอก กรมอนามัย ความท้าทายและความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ และรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ ระยะครึ่งแผน ยังพบโอกาสในการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเพิ่มเติม ได้แก่ (๑) ภารกิจและโครงสร้างองค์กรเพื่อสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ โดยกรมอนามัยได้รับมอบหมายจากกระทรวง

สาธารณสุขให้เป็นเจ้าภาพระดับประเทศ (๒) กฎหมายเป็นเครื่องมือสำคัญในการปกป้อง คุ่มครองและพิทักษ์สิทธิของประชาชน และ (๓) รากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์คือทรัพยากรบุคคล ทำให้ต้องเพิ่มประเด็นยุทธศาสตร์ ปรับเป้าประสงค์และเพิ่มประเด็นงานให้มีความครอบคลุมภายใต้ ๕ ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๑) ส่งเสริมสุขภาพ ๔ กลุ่มวัย (๒) สร้างความเข้มแข็งระบบอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพ (๓) สร้างความรู้ด้านสุขภาพ (ประเด็นใหม่ที่เพิ่มขึ้นมา) (๔) อภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม และ (๕) ปฏิรูประบบงานสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงและมีธรรมาภิบาล และมีข้อเสนอในการปรับเป้าประสงค์และตัวชี้วัดโดย (๑) ปรับเป้าประสงค์ของประเด็นยุทธศาสตร์อภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมจากเดิมที่เน้นเรื่องความพึงพอใจของภาคีเครือข่ายต่อ Product Champion ของกรม มาเน้นในเรื่องของการขับเคลื่อนด้วยกฎหมายซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการปกป้อง คุ่มครองและพิทักษ์สิทธิของประชาชน ซึ่งเป็นจุดแข็งของกรมอนามัยในการมีกฎหมายในความรับผิดชอบ ๓ ฉบับ เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนงาน และ (๒) เพิ่มประเด็นด้าน HR ในประเด็นยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบงานสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงและมีธรรมาภิบาล โดยเพิ่มเป้าประสงค์บุคลากรมีความเป็นมืออาชีพและมีความผูกพันต่อองค์กร โดยวางกลยุทธ์และมาตรการในการยกระดับการพัฒนาบุคลากรให้มีความเป็นมืออาชีพ วางระบบพัฒนาสมรรถนะหลักของกรมอนามัย (AIIM) และสมรรถนะหลักของ ก.พ. พร้อมกำหนดแนวทางในการบริหารกำลังคน (HRM) ให้ตอบสนองต่อการขับเคลื่อนระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม นำจุดแข็งด้านบุคลากรที่มีความรู้ มีทักษะ มีความสามารถที่หลากหลายในสาขาวิชาชีพที่กระจายอยู่ทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค รวมไปถึงการปรับกลยุทธ์โดยเน้นการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกระดับโดยบูรณาการให้เกิดความร่วมมือระหว่างกระทรวงและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ได้นำผลการศึกษาที่พบเสนอในการประชุมทบทวนแบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องตามขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ต่อไป

ส่วนที่ ๒. ผลการศึกษาการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Method) ที่ได้จากกระบวนการประชุมทบทวนแบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องตามขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์

ตารางที่ ๗ ผลการทบทวนเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕

ประเด็นทบทวน	แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ (ฉบับเดิม)	ผลการทบทวน แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ (ฉบับปรับปรุง)
๑. วิสัยทัศน์	กรมอนามัยเป็นองค์กรหลักของประเทศในการอภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อประชาชนสุขภาพดี	คงเดิม
๒. พันธกิจ	ทำหน้าที่ในการสังเคราะห์ใช้ความรู้และดูภาพรวม เพื่อกำหนดนโยบายและออกแบบระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม โดยการประสานงาน สร้างความร่วมมือ และกำกับดูแลให้เกิดความรับผิดชอบต่อการทำงาน	คงเดิม

ประเด็นทบทวน	แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ (ฉบับเดิม)	ผลการทบทวน แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ (ฉบับปรับปรุง)
๓. ประเด็นยุทธศาสตร์	<p>๔ ประเด็นยุทธศาสตร์</p> <p>(๑) ส่งเสริมสุขภาพ ๔ กลุ่มวัย</p> <p>(๒) สร้างความเข้มแข็งระบบอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพ</p> <p>(๓) อภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม</p> <p>(๔) ปฏิรูประบบงานสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงและมีธรรมาภิบาล</p>	<p>๕ ประเด็นยุทธศาสตร์</p> <p>(๑) ส่งเสริมสุขภาพ ๔ กลุ่มวัย</p> <p>(๒) สร้างความเข้มแข็งระบบอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพ</p> <p>(๓) สร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ</p> <p>(๔) อภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม</p> <p>(๕) ปฏิรูประบบงานสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงและมีธรรมาภิบาล</p>
๔. เป้าประสงค์	<p>๑๒ เป้าประสงค์</p> <p>(๑) ตั้งครรภ์คุณภาพ ลูกเกิดรอด แม่ปลอดภัย</p> <p>(๒) เด็กอายุ ๐-๕ ปี มีพัฒนาการสมวัย</p> <p>(๓) เด็กอายุ ๐-๕ ปี สูงดีสมส่วน</p> <p>(๔) เด็กวัยเรียนเจริญเติบโตเต็มศักยภาพ และมีทักษะสุขภาพ</p> <p>(๕) วัยรุ่นมีทักษะชีวิตและพฤติกรรมอนามัยการเจริญพันธุ์ที่เหมาะสม</p> <p>(๖) ประชากรวัยทำงานหุ่นดี สุขภาพดี</p> <p>(๗) ผู้สูงอายุสุขภาพดี ดูแลตนเองได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี</p> <p>(๘) ชุมชนมีความเข้มแข็งในการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของชุมชน</p> <p>(๙) ภาครัฐช่วยภาครัฐร่วมดำเนินการ สามารถนำสินค้าและบริการของ กรมอนามัยไปดำเนินการและพัฒนาเพื่อใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม</p> <p>(๑๐) เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (LO)</p> <p>(๑๑) เป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง (HPO)</p> <p>(๑๒) เป็นองค์กรที่มีธรรมาภิบาล</p>	<p>๑๒ เป้าประสงค์</p> <p>(๑) ตั้งครรภ์คุณภาพ ลูกเกิดรอด แม่ปลอดภัย</p> <p>(๒) เด็กอายุ ๐-๕ ปี มีการเจริญเติบโตและพัฒนาการสมวัย</p> <p>(๓) เด็กวัยเรียนวัยรุ่นเข้มแข็ง แข็งแรงและฉลาด</p> <p>(๔) วัยทำงานสุขภาพแข็งแรง ฉลาดรอบรู้และเตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ</p> <p>(๕) ผู้สูงอายุสุขภาพดี ดูแลตนเองได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี</p> <p>(๖) ประชาชนทุกกลุ่มวัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี</p> <p>(๗) ประชาชนไทยมีความรอบรู้ด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น</p> <p>(๘) กฎหมายด้านการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมอนามัยได้รับการพัฒนาให้ทันต่อสถานการณ์ และบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>(๙) เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้</p> <p>(๑๐) องค์กรที่มีสมรรถนะสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากลและมีความคล่องตัว</p> <p>(๑๑) บุคลากรมีความเป็นมืออาชีพและมีความผูกพันต่อองค์กร</p>

ประเด็นทบทวน	แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ (ฉบับเดิม)	ผลการทบทวน แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ (ฉบับปรับปรุง)
		(๑๒) เป็นองค์กรที่มีธรรมาภิบาล
๕. ตัวชี้วัด	<p style="text-align: center;">๒๑ ตัวชี้วัด</p> <p><u>ประเด็นยุทธศาสตร์ส่งเสริมสุขภาพ ๔ กลุ่มวัย</u></p> <p>๑) อัตราส่วนการตายมารดาไทยต่อการเกิดมีชีพแสนคน</p> <p>๒) ร้อยละของเด็กอายุ ๐-๕ ปี มีพัฒนาการสมวัย</p> <p>๓) ร้อยละของเด็กอายุ ๐-๕ ปี สูงดีสมส่วน และส่วนสูงเฉลี่ยที่อายุ ๕ ปี</p> <p>๔) ร้อยละของเด็กอายุ ๓ ปี ปราศจากฟันผุ</p> <p>๕) ร้อยละของเด็กวัยเรียน ๖-๑๔ ปี สูงดีสมส่วน ฟันไม่ผุ และเด็กอายุ ๑๒ ปี มีส่วนสูงเฉลี่ยตามเกณฑ์</p> <p>๖) ร้อยละของเด็กวัยเรียนมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ด้านการบริโภคอาหาร กิจกรรมทางกาย และทันตสุขภาพ</p> <p>๗) อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ ๑๕-๑๙ ปี ต่อประชากรหญิง อายุ ๑๕-๑๙ ปี พันคน</p> <p>๘) อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ ๑๐-๑๔ ปีต่อประชากรหญิงอายุ ๑๐-๑๔ ปี พันคน</p> <p>๙) ร้อยละการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี</p> <p>๑๐) ร้อยละของวัยรุ่น ๑๕-๑๘ ปี สูงดีสมส่วนและอายุ ๑๙ ปี มีส่วนสูงเฉลี่ยตามเกณฑ์</p> <p>๑๑) ร้อยละของวัยทำงานอายุ ๓๐-๔๔ ปี มีดัชนีมวลกายปกติ</p> <p>๑๒) ร้อยละของวัยทำงานมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์</p> <p>๑๓) อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพ (HALE)</p> <p>๑๔) ร้อยละของผู้สูงอายุ (๖๐-๗๔ ปี) มีพื้นที่ใช้งานอย่างน้อย ๒๐ ไร่ และ ๔ คู่มุข</p> <p><u>ประเด็นยุทธศาสตร์สร้างความเข้มแข็งระบบอนามัย สิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพ</u></p> <p>๑๕) ตำบลมีชุมชนที่มีศักยภาพในการ</p>	<p style="text-align: center;">๒๘ ตัวชี้วัด</p> <p><u>ประเด็นยุทธศาสตร์ส่งเสริมสุขภาพ ๔ กลุ่มวัย</u></p> <p>๑) อัตราส่วนการตายมารดาไทยต่อการเกิดมีชีพแสนคน</p> <p>๒) ร้อยละของเด็กอายุ ๐-๕ ปี มีพัฒนาการสมวัย</p> <p>๓) ร้อยละของเด็กอายุ ๐-๕ ปี สูงดีสมส่วน</p> <p>๔) เด็กอายุ ๕ ปี มีส่วนสูงเฉลี่ยตามเกณฑ์</p> <p>๕) ร้อยละของเด็กอายุ ๓ ปี ปราศจากฟันผุ</p> <p>๖) ร้อยละของเด็กอายุ ๖-๑๔ ปี สูงดีสมส่วน</p> <p>๗) ร้อยละของเด็กอายุ ๑๒ ปี ปราศจากฟันผุ</p> <p>๘) อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ ๑๐-๑๔ ปี ต่อประชากรหญิงอายุ ๑๐-๑๔ ปี พันคน</p> <p>๙) อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ ๑๕-๑๙ ปี ต่อประชากรหญิง อายุ ๑๕-๑๙ ปี พันคน</p> <p>๑๐) ร้อยละการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี</p> <p>๑๑) ร้อยละของวัยทำงานอายุ ๑๘-๕๙ ปี มีดัชนีมวลกายปกติ</p> <p>๑๒) ร้อยละของวัยทำงานอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุโดยการมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์</p> <p>๑๓) ร้อยละของผู้สูงอายุมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์</p> <p>๑๔) ร้อยละของตำบลที่มีระบบการส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุ</p> <p>๑๕) ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงได้รับการดูแล ตาม Care Plan</p> <p><u>ประเด็นยุทธศาสตร์สร้างความเข้มแข็งระบบอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพ</u></p> <p>๑๖) ร้อยละของจังหวัด มีระบบจัดการปัจจัย</p>

ประเด็นทบทวน	แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ (ฉบับเดิม)	ผลการทบทวน แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ (ฉบับปรับปรุง)
	<p>จัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในชุมชน อย่างน้อยตำบลละ ๑ ชุมชน</p> <p>๑๖) จังหวัดในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษมีฐานข้อมูลและการเฝ้าระวังด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม</p> <p><u>ประเด็นยุทธศาสตร์อภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม</u></p> <p>๑๗) ร้อยละของภาคีเครือข่ายภาครัฐ ที่นำสินค้าและบริการ (Product Champion) ของกรมอนามัยไปใช้</p> <p>๑๘) ร้อยละความพึงพอใจของภาคีเครือข่ายภาครัฐที่นำสินค้าและบริการ (Product Champion) ของกรมอนามัยไปใช้</p> <p><u>ประเด็นยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบงานผู้องค์กรที่มีสมรรถนะสูงและมีธรรมาภิบาล</u></p> <p>๑๙) จำนวนงานวิจัย ผลงานวิชาการและนวัตกรรมที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์</p> <p>๒๐) การผ่านเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA)</p> <p>๒๑) คะแนนการประเมินระดับคุณธรรม</p>	<p>เสียงด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ</p> <p>๑๗) ร้อยละขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมได้ตามมาตรฐานที่กำหนดและมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพดี</p> <p>๑๘) ร้อยละของสถานบริการสาธารณสุข ที่จัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมได้ตามเกณฑ์ GREEN & CLEAN Hospital</p> <p><u>ประเด็นยุทธศาสตร์สร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ</u></p> <p>๑๙) ร้อยละของประชาชนที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น</p> <p>๒๐) จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ ๑๐ ล้านครอบครัวออกกกำลังกาย</p> <p><u>ประเด็นยุทธศาสตร์อภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม</u></p> <p>๒๑) ร้อยละของกฎหมายระดับอนุบัญญัติ ที่ได้รับการพัฒนาทันต่อสถานการณ์ เสนอต่อคณะกรรมการตามกฎหมาย (กฎ/ประกาศ)</p> <p>๒๒) ร้อยละของจังหวัดที่มีการขับเคลื่อนกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมอนามัยผ่านกลไกคณะกรรมการ/ คณะอนุกรรมการ/ พนักงานเจ้าหน้าที่ในระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p><u>ประเด็นยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบงานผู้องค์กรที่มีสมรรถนะสูงและมีธรรมาภิบาล</u></p> <p>๒๓) จำนวนงานวิจัย หรือ ผลงานวิชาการ หรือ นวัตกรรมที่ดำเนินการได้อย่างน้อย ๑ เรื่องในรอบปี (เรื่อง)</p> <p>๒๔) จำนวนงานวิจัย หรือ ผลงานวิชาการ หรือ นวัตกรรมที่ผ่านมากถูกนำไปใช้ประโยชน์</p>

ประเด็นทบทวน	แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ (ฉบับเดิม)	ผลการทบทวน แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ (ฉบับปรับปรุง)
	และความโปร่งใสในการดำเนินงานตาม ITA (Integrity and Transparency Assessment) โดย ป.ป.ท.	ได้อย่างน้อย ๑ เรื่องในรอบปี (เรื่อง) ๒๕) การผ่านเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) (รายหมวดสะสม) ๒๖) ร้อยละความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร ๒๗) ร้อยละของบุคลากรมีสมรรถนะในการขับเคลื่อนระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ๒๘) คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ตามระบบการประเมินของ ป.ป.ท.
๖. กลยุทธ์		แสดงในตารางที่ ๘
๗. มาตรการ		แสดงในตารางที่ ๘

ตารางที่ ๘ ผลการทบทวนเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตรการ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย (ปี)			กลยุทธ์	มาตรการ
		๖๓	๖๔	๖๕		
๑. ตั้งครรภ์คุณภาพ ลูกเกิดรอด แม่ปลอดภัย	๑) อัตราส่วนการตายมารดาไทยต่อการเกิดมีชีพแสนคน	๑๗	๑๖	๑๕	๑. ส่งเสริมสุขภาพมารดาตั้งแต่ก่อนตั้งครรภ์จนถึงหลังคลอดอย่างมีคุณภาพ	๑.๑ พัฒนามาตรฐานระบบบริการ ๑.๒ พัฒนาระบบเฝ้าระวังและฐานข้อมูลด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ๑.๓ สร้างความตระหนักรู้ด้านสุขภาพแก่ครอบครัว ชุมชน
					๒. สร้างการมีส่วนร่วมของภาคเครือข่าย	๒.๑ ขับเคลื่อน MCH Board ให้มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทุกพื้นที่ ๒.๒ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของภาคประชาชน แกนนำ องค์กรท้องถิ่น ในการดูแลสุขภาพแม่และเด็ก
๒. เด็กอายุ ๐-๕ ปี มีการเจริญเติบโต และ พัฒนาการ สมวัย	๒) ร้อยละของเด็กอายุ ๐-๕ ปี มีพัฒนาการ สมวัย	๘๕	๘๕	๘๕	๓. ส่งเสริมบทบาทพ่อแม่หรือผู้ปกครองในการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องเหมาะสม	๓.๑ สร้างความรู้ในการดูแลเด็กปฐมวัย ให้กับ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ๓.๒ ปกป้อง ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กไทยได้กินนมแม่ และสารอาหารที่จำเป็น

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย (ปี)			กลยุทธ์	มาตรการ
		๖๓	๖๔	๖๕		
	๒.๑ ร้อยละของเด็กอายุ ๐-๕ ปี ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ	๙๐	๙๐	๙๐	๔. ขับเคลื่อนนโยบาย“มารดาประชารัฐ”	๔.๑ ส่งเสริมและลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการคุณภาพ ๔.๒ ขับเคลื่อน“มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ”ด้วยความร่วมมือของ ๔ กระทรวง ๔.๓ ขับเคลื่อน “โครงการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ๕ รอบ”
	๒.๒ ร้อยละของเด็กอายุ ๐-๕ ปี ที่ได้รับการคัดกรองพัฒนาการพบสงสัยล่าช้า	๒๐	๒๐	๒๐		
	๒.๓ ร้อยละของเด็กอายุ ๐-๕ ปี ที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้าได้รับการติดตาม	๙๐	๙๐	๙๐		
	๓) ร้อยละของเด็กอายุ ๐-๕ ปี สูงดีสมส่วน	๖๐	๖๒	๖๔	๕. พัฒนาและขับเคลื่อนกลไกการส่งเสริมเด็กอายุ ๐-๕ ปี สูงดีสมส่วน	๕.๑ ผลักดันและขับเคลื่อนนโยบายมหัศจรรย์ ๑,๐๐๐ วันแรกของชีวิต ๕.๒ พัฒนาระบบการจัดบริการด้านโภชนาการด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ๕.๓ จัดการข้อมูลเฝ้าระวังทางโภชนาการ สตรีและเด็กปฐมวัยและระบบข้อมูลสารสนเทศด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเข้าถึงง่าย
	๓.๑ ร้อยละของเด็กอายุ ๐-๕ ปี มีภาวะอ้วน	๑๐	๙.๕	๙	๖. เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการส่งเสริมเด็กอายุ ๐-๕ ปี สูงดีสมส่วน	๖.๑ ผลักดันการส่งเสริมเด็กอายุ ๐-๕ ปี สูงดีสมส่วน เชื่อมกับนโยบายมารดาประชารัฐ ๖.๒ ส่งเสริมบทบาทพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูพี่เลี้ยง อสม. และภาคีเครือข่ายในการส่งเสริมเด็กอายุ ๐-๕ ปี สูงดีสมส่วน ๖.๓ พัฒนาการศึกษาวิจัยรูปแบบการส่งเสริมเด็กอายุ ๐-๕ ปี สูงดีสมส่วน
	๓.๒ ร้อยละของเด็กอายุ ๐-๕ ปี มีภาวะผอม	๖	๕.๕	๕		
	๓.๓ ร้อยละของเด็กอายุ ๐-๕ ปี มีภาวะเตี้ย	๑๔	๑๒	๑๐		
	๔) เด็กอายุ ๕ ปี มีส่วนสูงเฉลี่ยตามเกณฑ์แยกตามเพศชาย/หญิง (ซม.)	-	-	๑๑๓ / ๑๑๒		

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย (ปี)			กลยุทธ์	มาตรการ
		๖๓	๖๔	๖๕		
	๕) ร้อยละของเด็กอายุ ๓ ปี ปราศจากฟันผุ (caries free)	๕๖	๕๘	๖๐	๗. ส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กปฐมวัย	๗.๑ พัฒนาระบบบริการสุขภาพช่องปาก ๗.๒ สร้างความรู้ความรอบรู้การดูแลสุขภาพช่องปาก
๓. เด็กวัยเรียนวัยรุ่น เข้มแข็ง แข็งแรงและฉลาด	๖) ร้อยละของเด็กอายุ ๖-๑๔ ปี สูงดีสมส่วน (ปี ๖๕ เด็กอายุ ๑๒ ปี มีส่วนสูงเฉลี่ยช ๑๕๔ ซม. หญิง ๑๕๕ ซม.)	๖๖	๖๗	๖๘	๑. พัฒนาระบบเฝ้าระวังสารสนเทศและติดตามประเมินผล	๑.๑ ยกระดับการพัฒนาระบบเฝ้าระวังและฐานข้อมูลร่วม ๑.๒ พัฒนาระบบกำกับ ติดตามและประเมินผล
	๗) ร้อยละของเด็กอายุ ๑๒ ปี ปราศจากฟันผุ (caries free)	๗๐	๗๑	๗๒	๒. เสริมสร้างสมรรถนะภาคีเครือข่าย	๒.๑ เสริมสร้างการมีส่วนร่วมภาคีเครือข่ายทั้งในกลุ่มเป้าหมายปกติและกลุ่มเฉพาะ ๒.๒ สนับสนุนการดำเนินงาน นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพเด็กวัยเรียนวัยรุ่น
	๘) อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ ๑๐-๑๔ ปีต่อประชากรหญิงอายุ ๑๐-๑๔ ปี พันคน	๑.๑	๑.๐	๐.๙		
	๙) อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ ๑๕-๑๙ ปี ต่อประชากรหญิงอายุ ๑๕-๑๙ ปี พันคน	๓๔	๓๒	๓๐	๓. พัฒนามาตรฐานและนวัตกรรม	๓.๑ พัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และนวัตกรรมสุขภาพเด็กวัยเรียนวัยรุ่น
	๑๐) ร้อยละการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี	๑๔.๐	๑๓.๕	๑๓.๐	๔. พัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์	๔.๑ ผลักดันให้เกิดกลไกการขับเคลื่อนงานความรู้ด้านสุขภาพวัยเรียนวัยรุ่นทุกระดับ ๔.๒ ผลักดันและขับเคลื่อนนโยบายความรู้ด้านโภชนาการ และสุขภาพอนามัยเด็กวัยเรียนวัยรุ่น ๔.๓ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อนามัยการเจริญพันธุ์อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ๔.๔ ขับเคลื่อนแผนการส่งเสริมกิจกรรมทางกาย พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๗๓

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย (ปี)			กลยุทธ์	มาตรการ
		๖๓	๖๔	๖๕		
๔. วิทยากร สุขภาพ แข็งแรง ฉลาด รอบรู้และ เตรียมความ พร้อมเข้าสู่ วัยผู้สูงอายุ	๑๑) ร้อยละ ของวิทยากร อายุ ๑๘-๕๕ ปี มีดัชนีมวลกาย ปกติ	๔๙	๕๐	๕๑	๑. พัฒนานโยบาย ระดับชาติที่เกี่ยวข้อง กับพฤติกรรม สุขภาพที่พึงประสงค์ ของวิทยากรและ เตรียมความพร้อม ก่อนเข้าสู่ผู้สูงอายุ	๑.๑ ผลักดันและขับเคลื่อนนโยบาย มาตรการสร้างเสริมสุขภาพและ อนามัยเพื่อให้มีพฤติกรรมสุขภาพ ที่พึงประสงค์ของวิทยากรและ เตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ ผู้สูงอายุ พร้อมจัดให้มีสิ่งแวดล้อม ที่เอื้อต่อสุขภาพของประชาชน วัยทำงานที่เหมาะสมและเพียงพอ ทั้งในชุมชน สถานที่ทำงาน
	๑๒) ร้อยละ ของวิทยากร อายุ ๒๕-๕๕ ปี ที่มีการ เตรียมการเพื่อ ยามสูงอายุโดย การมี พฤติกรรม สุขภาพที่พึง ประสงค์	๓๐	๓๕	๔๐		๑.๒ สร้างการมีส่วนร่วมของภาคี เครือข่ายทุกระดับโดยบูรณาการให้ เกิดความร่วมมือระหว่างกระทรวง และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ สร้างเสริมสุขภาพและอนามัย และ เตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ ผู้สูงอายุ
					๒. เสริมสร้าง ศักยภาพภาคี เครือข่ายทุกระดับ ในการดำเนินงาน ส่งเสริมพฤติกรรม สุขภาพวัยทำงานที่ พึงประสงค์และ เตรียมความพร้อม ก่อนเข้าสู่ผู้สูงอายุ	๒.๑ พัฒนาศักยภาพบุคลากร สาธารณสุขและเครือข่ายในการ สร้างเสริมสุขภาพ ส่งเสริม พฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์และ เตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ ผู้สูงอายุ
				๓. พัฒนาระบบ ข้อมูลสารสนเทศ และช่องทางการ สื่อสารกับประชาชน เพื่อส่งเสริม พฤติกรรมสุขภาพวัย ทำงานที่พึงประสงค์ และเตรียมความ พร้อมก่อนเข้าสู่ ผู้สูงอายุ	๓.๑ พัฒนาระบบเฝ้าระวังพฤติกรรม สุขภาพที่พึงประสงค์และเตรียม ความพร้อมก่อนเข้าสู่ผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการ สร้างสุขภาพที่ดีทุกพื้นที่ ๓.๒ ส่งเสริมการป้องกัน และควบคุม ปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ โดยพัฒนา องค์ความรู้ด้านสุขภาพและ พฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ของ คนวัยทำงาน เพื่อเตรียมความพร้อม ก่อนเข้าสู่ผู้สูงอายุ ๓.๓ เสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพให้กับ วัยทำงานเพื่อพัฒนาสุขภาพและ พฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์และ เตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ผู้สูงอายุ	

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย (ปี)			กลยุทธ์	มาตรการ
		๖๓	๖๔	๖๕		
๕. ผู้สูงอายุ สุขภาพดี ดูแลตนเองได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี	๑๓) ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์	๖๐	๖๕	๗๐	๑. เตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ	๑.๑ สนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุและกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ให้ผ่านเกณฑ์คุณภาพ ๑.๒ ส่งเสริมสนับสนุนการมี/สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและการสื่อสารสาธารณะที่เอื้อต่อผู้สูงอายุ และการเข้าถึงได้ง่าย ๑.๓ สนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาวเชิงป้องกัน (Preventive Long Term Care) ภายใต้อายุ “สุขเพียงพอ ชะลอชรา ชีวียืนยาว”
					๒. การส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน	๒.๑ พัฒนา/สนับสนุน การใช้เทคโนโลยีนวัตกรรม เพื่อสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ ทักษะในการเฝ้าระวัง และดูแลสุขภาพตนเองของประชาชนครอบครัว ชุมชน ๒.๒ พัฒนาการรู้ด้านสุขภาพที่ถูกต้องสำหรับผู้สูงอายุ
	๑๔) ร้อยละของตำบลที่มีระบบการส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุ	๘๐	๙๐	๙๕	๑. พัฒนาระบบการส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุในชุมชน	๑.๑ พัฒนาระบบมาตรฐานการส่งเสริมสุขภาพและบริการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนภายใต้แนวทางการดำเนินงาน Long Term Care และระบบ Intermediate Care ในชุมชนรวมถึงการพัฒนาระบบเฝ้าระวัง ติดตามและบูรณาการระบบการแพทย์ปฐมภูมิ ๑.๒ ส่งเสริมให้มีมาตรการสร้างเสริมสุขภาพอนามัย โดยให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาพและพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชนโดยการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรม เพื่อสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน ๑.๓ ขับเคลื่อนมาตรฐานหลักสูตรและการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศกลางที่เอื้อต่อการบริการข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนผ่าน Digital Platform และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย (ปี)			กลยุทธ์	มาตรการ
		๖๓	๖๔	๖๕		
						ส่งเสริมผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติระดับพื้นที่
	๑๕) ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงได้รับการดูแลตาม Care Plan	๘๐	๘๕	๙๐	๑. พัฒนาระบบการส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในชุมชน	๑.๑ ส่งเสริมสนับสนุนระบบการประเมินคัดกรองปัญหาสุขภาพและการดำเนินกิจกรรมประจำวันและจัดทำระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือระยะยาวครอบคลุมทั่วประเทศ ๑.๒ ขับเคลื่อนการดูแลระยะยาวในผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง โดยบุคลากรสาธารณสุข ทีมสหสาขาวิชาชีพ/ ทีมหมอครอบครัวและภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วม ๑.๓ พัฒนาและจัดระบบข้อมูลฐานข้อมูลการจัดทำ Care Plan ผู้สูงอายุรายบุคคลผ่าน Digital Platform และเทคโนโลยีสมัยใหม่
๖. ประชาชนทุกกลุ่มวัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี	๑๖) ร้อยละของจังหวัด มีระบบจัดการปัจจัยเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ	๘๐ ระดับดี	๖๐ ระดับดีมาก	๘๐ ระดับดีมาก	๑. พัฒนาระบบข้อมูล และการเฝ้าระวังอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อการคาดการณ์ สื่อสารและตอบโต้ความเสี่ยงสุขภาพ	๑.๑ พัฒนาระบบข้อมูล และการเฝ้าระวังอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อการคาดการณ์ สื่อสารและตอบโต้ความเสี่ยงสุขภาพจากมลพิษสิ่งแวดล้อม ๑.๒ ประสานความร่วมมือภาคีเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการเฝ้าระวังอนามัยสิ่งแวดล้อมระดับประเทศ เขต และจังหวัด
					๒. พัฒนากลไกขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการระดับเขต จังหวัด และอำเภอ	๒.๑ เสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถของผู้ปฏิบัติงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมระดับเขต และจังหวัด เพื่อให้สามารถ กำกับติดตาม และสนับสนุนการดำเนินงานอนามัยสิ่งแวดล้อมระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ๒.๒ สนับสนุนการดำเนินงานตามมาตรการกฎหมาย ผ่านกลไก คณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัด และหรือกลไก คณะกรรมการระดับจังหวัดอื่นๆ รวมทั้ง กลไกคณะกรรมการ พขอ. หรือกลไกคณะทำงานระดับอำเภออื่นๆ

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย (ปี)			กลยุทธ์	มาตรการ
		๖๓	๖๔	๖๕		
						๒.๓ สร้างความเข้มแข็งภาคีเครือข่ายและความร่วมมือจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมระดับเขต จังหวัด และอำเภอ
					๓. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมทุกระดับ	๓.๑ พัฒนา ปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องและเท่าทันสถานการณ์ปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อมปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต ๓.๒ พัฒนาศักยภาพความรู้ ศึกษา วิจัยและพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการ และรูปแบบการดำเนินงานที่เหมาะสม เพื่อการแก้ไข ปัญหา ๓.๓ พัฒนาระดับมาตรการการดำเนินงานอนามัยสิ่งแวดล้อมทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติ ๓.๔ พัฒนาระบบติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ
	๑๗) ร้อยละขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมได้ตามมาตรฐานที่กำหนดและมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพดี					
	๑๗.๑) ร้อยละของเทศบาลมีคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม (EHA) ระดับพื้นฐานขึ้นไป	๖๐	๗๐	๗๕	๑. สร้างความร่วมมือระดับนโยบายเพื่อขับเคลื่อนงานอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่อปท.ให้มีประสิทธิภาพ	๑.๑ จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเป็นข้อเสนอการดำเนินงานอนามัยสิ่งแวดล้อมระดับอปท. ๑.๒ สร้างกลไกความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
					๒. พัฒนากฎหมายและกลไกการควบคุมกำกับ	๒.๑ สร้างความเข้มแข็งกลไกระดับจังหวัด (คสจ.) และอำเภอ (พขอ) ๒.๒ พัฒนาและปรับปรุงกฎหมาย

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย (ปี)			กลยุทธ์	มาตรการ
		๖๓	๖๔	๖๕		
					บังคับใช้กฎหมายให้เกิดประสิทธิภาพ	สาธารณสุข ๒.๓ พัฒนาระบบและกลไกกำกับติดตามการบังคับใช้กฎหมายระดับท้องถิ่น
					๓. พัฒนาขีดความสามารถบุคลากรทุกระดับเพื่อส่งเสริมการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นและชุมชน	๓.๑ พัฒนาศักยภาพ EHA Auditor ระดับ ศูนย์อนามัย และระดับจังหวัด ๓.๒ สร้างความเข้าใจและขีดความสามารถการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับสสอ.และอปท. ๓.๓ เสริมสร้างขีดความสามารถ อสม. ในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม
	๑๗.๒) ร้อยละของการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อชุมชนและท้องถิ่นน่าอยู่ (GREEN and Healthy Cities/Communities)	๕	๑๕	๓๐	๑. เสริมสร้างความรู้และขีดความสามารถ อบต. ในการดำเนินงานอนามัยสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายสาธารณสุข	๑.๑ จัดทำแนวทางปฏิบัติการประเมินสถานการณ์และจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพ สำหรับท้องถิ่น ๑.๒ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบูรณาการเนื้อหาหลักสูตรการฝึกอบรมให้กับบุคลากรท้องถิ่น และสนับสนุนทางวิชาการและกฎหมายสาธารณสุข ๑.๓ พัฒนารูปแบบการดำเนินงาน และสรรหา อบต. ต้นแบบการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายสาธารณสุข และขยายการรับรู้และสร้างแรงจูงใจให้กับท้องถิ่นอื่น ๆ
					๒. ส่งเสริมบทบาทและศักยภาพ อสม. แกนนำชุมชน และเยาวชนในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมชุมชนและท้องถิ่น	๒.๑ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ในการส่งเสริมบทบาทและศักยภาพ อสม. ให้มีความเชี่ยวชาญ สามารถเป็นนักจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมระดับชุมชนท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพ ๒.๒ สืบค้นความรู้และพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมประชาชน ชุมชน และท้องถิ่น เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐาน (Baseline) และใช้ในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมความรู้พฤติกรรมและบทบาทในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพ ๒.๓ สรรหาและสร้างแรงจูงใจให้กับ อสม. แกนนำชุมชน และเยาวชนให้มีบทบาทในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมระดับชุมชนและท้องถิ่น

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย (ปี)			กลยุทธ์	มาตรการ
		๖๓	๖๔	๖๕		
					๓. เสริมสร้างพลังชุมชนและท้องถิ่นจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อชุมชนและท้องถิ่นนำอยู่ (GREEN and Healthy Cities/ Communities)	๓.๑ เชื่อมโยงฐานข้อมูลชุมชนและท้องถิ่นด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้ประโยชน์ในการสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๓.๒ ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีอนามัยสิ่งแวดล้อมระดับชุมชนและท้องถิ่น ผ่านการสนับสนุนข้อมูลและ Know how ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมตามบริบทพื้นที่ ๓.๓ จัดทำแนวทางปฏิบัติสำหรับ อบต. เพื่อยกระดับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อชุมชนและท้องถิ่นนำอยู่ (GREEN and Healthy Cities/ Communities) และสนับสนุนการนำไปปฏิบัติ ๓.๔ สรรหาตัวอย่างที่ดี และจัดเวทีสานพลังเครือข่ายชุมชนท้องถิ่นนำอยู่ เพื่อเปิดพื้นที่การเรียนรู้และต่อยอดการพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมระดับชุมชนและท้องถิ่น อย่างต่อเนื่อง
	๑๘) ร้อยละของสถานบริการการสาธารณสุขที่จัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมได้ตามเกณฑ์ GREEN & CLEAN Hospital	-ดี มาก	ดี มาก	ดี มาก	๑. ยกระดับการพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมของสถานบริการการสาธารณสุขให้เป็นไปตามกฎหมายมาตรฐานวิชาการและแนวทางระดับสากล	๑.๑ จัดทำแนวทางและพัฒนาระบบการจัดการของเสียทางการแพทย์ตามมาตรฐานวิชาการ และข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ๑.๒ สนับสนุนให้มีระบบการจัดการมูลฝอยติดเชื้อแบบศูนย์รวมเพื่อลดปัญหาการลักลอบทิ้งและการเผาที่ไม่ถูกต้อง เกิดมลพิษ และผลกระทบต่อสุขภาพ ๑.๓ เผื่อระวางสถานการณ์ด้านน้ำสะอาด สุขาภิบาลและสุขอนามัยในสถานบริการสาธารณสุขทุกระดับตามแนวทางสากล และข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
					๒. บูรณาการการดำเนินงานตามเกณฑ์ GREEN and CLEAN Hospital กับมาตรฐานการ	๒.๑ ประสานความร่วมมือ สร้างความเข้าใจ และผลักดันให้มีกลไกความร่วมมือการดำเนินงานและการกำกับติดตาม ประเมินผลในรูปแบบบูรณาการ กับหน่วยงานภาคี

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย (ปี)			กลยุทธ์	มาตรการ
		๖๓	๖๔	๖๕		
					พัฒนาสถานบริการ การสาธารณสุขอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มี ความสอดคล้อง และเอื้อต่อการ ดำเนินงาน	เครือข่าย ทั้งระดับเขตและจังหวัด ๒.๒ สนับสนุนให้เกิดกระบวนการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่าน Best practices และการพัฒนานวัตกรรม การจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม ในสถานบริการการสาธารณสุข ๒.๓ พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ สาธารณสุขทุกระดับในการจัดการ อนามัยสิ่งแวดล้อมของสถานบริการ การสาธารณสุข และพัฒนาคุณภาพ ระบบการประเมินรับรองมาตรฐาน ตามเกณฑ์ GREEN and CLEAN Hospital
					๓. ส่งเสริมให้สถาน บริการการ สาธารณสุข มีบทบาทในการลด การปล่อยก๊าซเรือน กระจกและมีความ พร้อมรับมือต่อการ เปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ	๓.๑ พัฒนางองค์ความรู้ และแนวทาง ปฏิบัติสำหรับบุคลากรสาธารณสุข ในการดำเนินงาน Climate Smart Healthcare และความพร้อมรับมือ ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ๓.๒ พัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศ ด้านการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของ ภาคสาธารณสุข และสถานการณ์ ความพร้อมรับมือต่อผลกระทบการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อสร้างความตระหนักรู้ ความ ร่วมมือ และกำหนดมาตรการ ดำเนินงานที่เหมาะสม ๓.๓ พัฒนาโรงพยาบาลต้นแบบ Climate Smart Healthcare และ เตรียมความพร้อมรับมือต่อการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์กับนานาชาติ
๗. ประชาชน ไทยมีความ รอบรู้ด้าน สุขภาพ เพิ่มขึ้น	๑๙) ร้อยละ ของประชาชน ที่มีความรอบรู้ ด้านสุขภาพ เพิ่มขึ้น	-	-	๕๐	๑. สร้างความ เข้มแข็งของกลไก ด้านวิชาการ	๑.๑ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการ ความรู้ วิจัย และนวัตกรรม โดยใช้ กระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ด้วยข้อมูลวิชาการ ๑.๒ พัฒนาชุดโครงการวิจัยเกี่ยวกับการ ยกระดับความรู้ด้านสุขภาพใน ทุกกลุ่มวัย ๑.๓ สํารวจสถานการณ์ความรู้ด้าน สุขภาพระดับประเทศ
	๑๙.๑) ร้อยละ พฤติกรรม เข้าถึงบริการ ส่งเสริมสุขภาพ	๑๖	๑๖	๑๖		

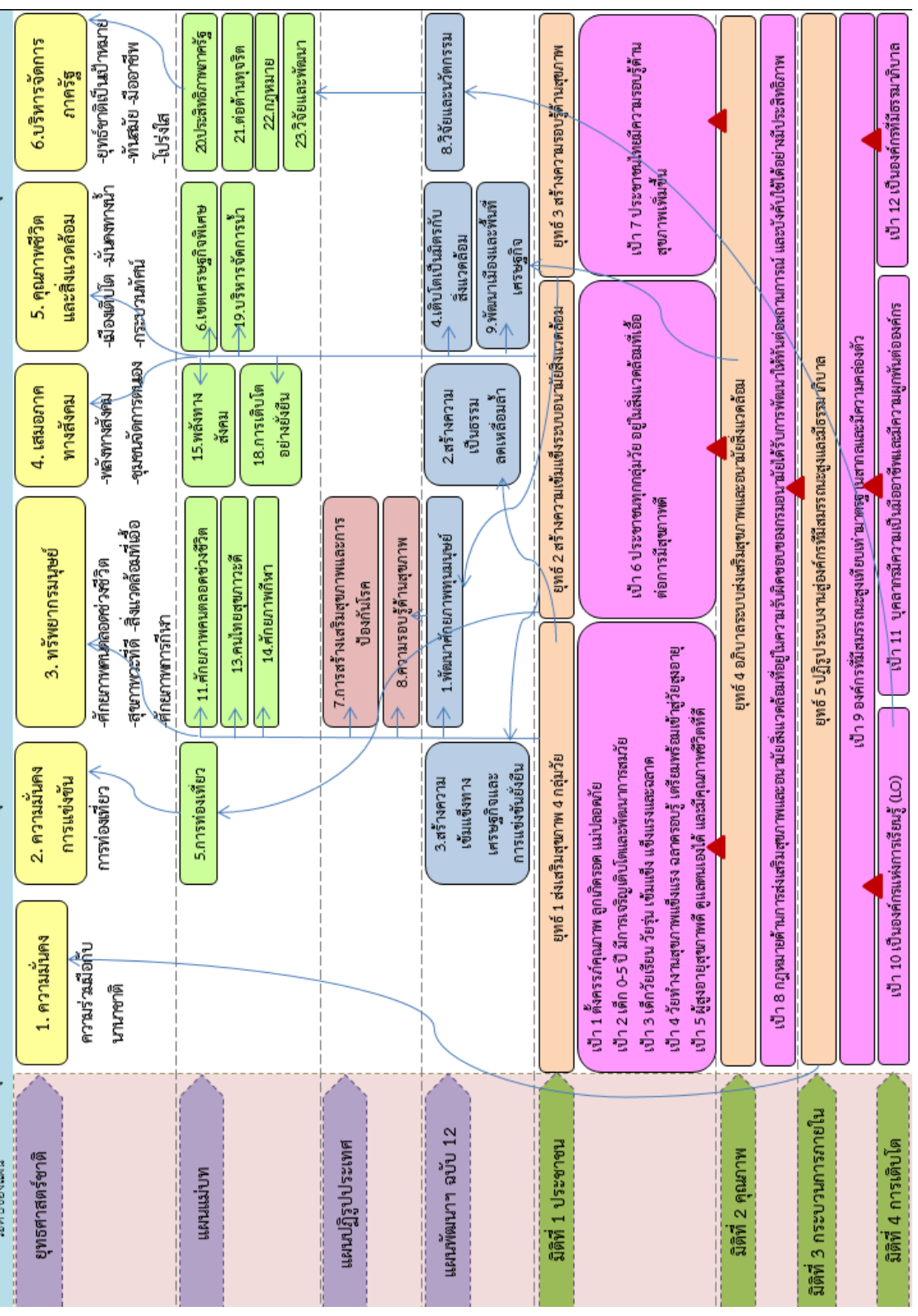
เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย (ปี)			กลยุทธ์	มาตรการ
		๖๓	๖๔	๖๕		
	และป้องกันโรคเพิ่มขึ้น					
	๒๐) จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ ๑๐ ล้านครอบครัวออกกำลังกาย	๑ ล้าน	๕ ล้าน	๑๐ ล้าน	<p>๒. ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างปัจจัยทางสังคมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลและบริการสุขภาพ</p> <p>๓. พัฒนาบุคลากรสาธารณสุขด้านการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพ</p>	<p>๒.๑ ผลิตองค์ความรู้และส่งเสริมการใช้องค์ความรู้เพื่อขับเคลื่อนองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพในโรงเรียน โรงพยาบาล สถานที่ทำงาน และชุมชน</p> <p>๓.๑ ส่งเสริมและผลักดันการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสำหรับการยกระดับสมรรถนะของบุคลากรสาธารณสุข</p> <p>๓.๒ ส่งเสริมแนวคิดและแนวปฏิบัติด้านการโค้ชชิ่งเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของบุคลากรและเครือข่ายสาธารณสุข</p> <p>๓.๓ พัฒนารอบสมรรถนะด้านทักษะการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพและสร้างบุคลากรสาธารณสุขต้นแบบเรื่องการสื่อสารสุขภาพ</p> <p>๓.๔ สร้างชุมชนนักปฏิบัติและจัดเวทีวิชาการและการประชุมเชิงปฏิบัติการ</p>
					<p>๔. พัฒนาระบบและกลไกการสื่อสารสุขภาพ</p> <p>๕. เพิ่มประสิทธิภาพการกำกับ ติดตาม ประเมินผล</p>	<p>๔.๑ จัดตั้งและดำเนินการกลไกตอบโต้ข้อมูลเสี่ยงและเหตุด้านสุขภาพ (Risk Response for Health Literacy)</p> <p>๔.๒ พัฒนาและประชาสัมพันธ์คลังข้อมูล ความรู้ และสารสนเทศ เรื่องการดูแลสุขภาพและบริการสุขภาพสำหรับประชาชน ที่สืบค้นและเข้าใจได้ง่าย</p> <p>๕.๑ พัฒนาและทดสอบประสิทธิภาพของระบบเทคโนโลยีสำหรับการกำกับ ติดตาม และประเมินผลด้วยระบบดิจิทัล</p> <p>๕.๒ ส่งเสริมและกระตุ้นการใช้ข้อมูลเชิงสถานการณ์เพื่อการบริหารจัดการกิจกรรม โครงการ และแผนงาน ส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพ</p>

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย (ปี)			กลยุทธ์	มาตรการ
		๖๓	๖๔	๖๕		
						๕.๓ ประสานเชื่อมโยงและสร้างหุ้นส่วน การดำเนินงานระหว่างสมาคม ส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพไทย สถาบันส่งเสริมความรอบรู้ด้าน สุขภาพ กับหน่วยงานทุกภาคส่วน
๘. กฎหมาย ด้านการ ส่งเสริม สุขภาพและ อนามัย สิ่งแวดล้อมที่ อยู่ในความ รับผิดชอบ ของกรม อนามัยได้รับ การพัฒนาให้ ทันต่อ สถานการณ์ และบังคับ ใช้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	๒๑) ร้อยละ ของกฎหมาย ระดับอนุ บัญญัติ ที่ได้รับ การพัฒนาทัน ต่อสถานการณ์ เสนอต่อ คณะกรรมการ ตามกฎหมาย (กฎ/ประกาศ) (กฎ/ประกาศ)	๔๐ (-/๔)	๖๐ (-/๒)	๑๐๐ (๔/-)	๑. พัฒนาระบบ กลไกการบริหารการ พัฒนากฎหมาย	๑.๑ สร้างความเข้มแข็งให้ฝ่าย เลขานุการและกลไกคณะกรรมการ ตามกฎหมายในระดับส่วนกลาง ๑.๒ พัฒนาระบบกลไกการกำกับติดตาม การพัฒนากฎหมายโดยการมีส่วนร่วม ของหน่วยงานส่วนกลางของ กรมอนามัย คณะกรรมการตาม กฎหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	๒๒) ร้อยละ ของจังหวัดมี การขับเคลื่อน กฎหมายที่อยู่ใน ความ รับผิดชอบของ กรมอนามัย ผ่านกลไก คณะกรรมการ/ คณะอนุกรรมการ /พนักงาน เจ้าหน้าที่ใน ระดับพื้นที่ได้ อย่างมี ประสิทธิภาพ	๒๕	๔๐	๖๐	๑. พัฒนาระบบ กลไกการขับเคลื่อน กฎหมายในระดับ พื้นที่	๑.๑ พัฒนาศักยภาพเจ้าพนักงานตาม กฎหมาย ผู้รับผิดชอบงานกฎหมาย ของกรมอนามัย สำนักงาน สาธารณสุขจังหวัด และภาคี เครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถใช้ กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ๑.๒ พัฒนาระบบบริหารจัดการ คณะกรรมการและอนุกรรมการ ระดับจังหวัดให้มีประสิทธิภาพ ๑.๓ บูรณาการและสร้างการมีส่วนร่วม ของภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทุกภาค ส่วนในการสร้างความเข้มแข็งกลไก คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ ระดับจังหวัด
๙. เป็นองค์กร แห่งการ เรียนรู้ (LO)	๒๓) จำนวน งานวิจัย หรือ ผลงานวิชาการ หรือ นวัตกรรม ที่ดำเนินการได้	๑๕	๑๕	๑๕	๑. ส่งเสริมการ พัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัยและ นวัตกรรมด้าน ส่งเสริมสุขภาพและ	๑.๑ พัฒนาศักยภาพและส่งเสริมนักวิจัย (Researcher) นวัตกรรม (Innovator) นักจัดการความรู้ ๑.๒ สร้างค่านิยม วัฒนธรรม และ สนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยน

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย (ปี)			กลยุทธ์	มาตรการ
		๖๓	๖๔	๖๕		
	อย่างน้อย ๑ เรื่องในรอบปี (เรื่อง)				อนามัยสิ่งแวดล้อมที่ ยกระดับคุณภาพ ชีวิตของประชาชน เพื่อนำไปสู่การ ปรับเปลี่ยน พฤติกรรมสุขภาพ บนวิถีสุขภาวะแห่ง การพึ่งพาตนเอง	เรียนรู้ รวมทั้งการถ่ายทอดและ นำไปใช้ขับเคลื่อนในระดับต่างๆ เพื่อไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการ เรียนรู้(Learning Organization) ๑.๓พัฒนากระบวนการจัดการความรู้ วิจัยและนวัตกรรมให้มีคุณภาพ ทันสมัย สามารถใช้ในการแก้ปัญหา สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และอนาคต
	๒๔) จำนวน งานวิจัย หรือ ผลงานวิชาการ หรือ นวัตกรรม ที่ผ่านมากถูกนำ ไปใช้ประโยชน์ ได้อย่างน้อย ๑ เรื่องในรอบปี (เรื่อง)	๑๕	๑๕	๑๕		
๑๐. องค์กรที่มีสมรรถนะสูง เทียบเท่า มาตรฐาน สากล และมี ความคล่องตัว	๒๕) การผ่าน เกณฑ์คุณภาพ การบริหาร จัดการภาครัฐ (PMQA) (ราย หมวดสะสม)	๕	๖	-	๑. ส่งเสริมและ สนับสนุนการ ขับเคลื่อนองค์กรสู่ การเป็นองค์กร คุณภาพ	๑.๑ ยกระดับการขับเคลื่อน พัฒนา นโยบายและยุทธศาสตร์กำกับ ติดตามและประเมินผลอย่างเข้มข้น โดยเทียบเคียงกับองค์กรที่มี สมรรถนะสูงทั้งในระดับนานาชาติ ๑.๒ ส่งเสริมการบริหารและพัฒนา กำลังคนของกรมอนามัย (วางแผน พัฒนา รักษากำลังคน) ให้ทำงานบน ฐานความรู้ ๑.๓ เร่งรัดการปรับเปลี่ยน (Lean) กระบวนการหลัก (Re-process) เพื่อส่งมอบคุณค่าตามภารกิจหลัก (Core Business)
๑๑. บุคลากร มีความเป็นมือ อาชีพ และมี ความผูกพัน ต่อองค์กร	๒๖) ร้อยละ ความผูกพัน ของบุคลากร ต่อองค์กร	๗๕	๘๐	๘๕	๑. สร้างกลไกให้ บุคลากร มีความรัก และความผูกพันต่อ องค์กร	๑.๑ สร้างสภาพแวดล้อมในการทำงาน และเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างบุคลากร ๑.๒. ส่งเสริม และพัฒนาบุคลากรให้มี ความก้าวหน้า มั่นคงในอาชีพ และ เสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน อย่างเป็นระบบ ๑.๓ ยกระดับกระบวนการ และสร้าง บรรยากาศให้บุคลากรสร้างผลงาน ที่มีคุณค่า
	๒๗) ร้อยละ ของบุคลากรมี สมรรถนะใน การขับเคลื่อน	๖๐	๖๕	๗๐	๑. ยกระดับการ พัฒนาบุคลากรให้มี ความเป็นมืออาชีพ	๑.๑ วางระบบพัฒนาสมรรถนะหลักของ ก.พ. และสมรรถนะหลักของกรม อนามัย (AbIM) เพื่อการขับเคลื่อน ระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัย

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย (ปี)			กลยุทธ์	มาตรการ
		๖๓	๖๔	๖๕		
	ระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม					<p>สิ่งแวดล้อม/ภารกิจกรมอนามัย</p> <p>๑.๒ กำหนดแนวทางการบริหารกำลังคน (HRM) ให้ตอบสนองต่อการขับเคลื่อนระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม/ภารกิจกรมอนามัย</p> <p>๑.๓ ส่งเสริมการบริหารและพัฒนา กำลังคนให้มีผลงานนำเสนอในเวทีระดับชาติ/นานาชาติ ในสายงานวิชาการและสายสนับสนุน ให้มีผลงานในเวทีระดับกรม</p>
๑๒. เป็นองค์กรที่มีธรรมาภิบาล	๒๘) คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (กรมอนามัย) (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ตามระบบการประเมินของ ป.ป.ท.	๙๐	๙๒.๕	๙๕	๑. พัฒนาและยกระดับการบริหารจัดการคุณธรรมและความโปร่งใสให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล	<p>๑.๑ ยกระดับมาตรการการดำเนินงานคุณธรรมความโปร่งใส และการป้องกันการทุจริต</p> <p>๑.๒ พัฒนานวัตกรรม/เทคโนโลยี/ ระบบเฝ้าระวัง และสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายด้านการป้องกันการทุจริตเชิงรุก</p>

ผังความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฯ ฉบับ 12 ระดับของแผน และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ กรมอนามัย พ.ศ. 2563 – 2565 (ฉบับปรับปรุง)

ภาพที่ ๖ ผังความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฯ ฉบับ ๑๒ และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ กรมอนามัย พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ (ฉบับปรับปรุง)

บทที่ ๕ สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

สรุปผลการศึกษา

ด้วยบริบทของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป นับแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติซึ่งเป็นแผนระดับที่ ๑ เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ โดยมีการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นการพัฒนาไปสู่แผนระดับที่ ๒ และ ๓ อย่างเป็นระบบ แผนระดับที่ ๒ เป็นแนวทางการขับเคลื่อนประเทศในมิติต่างๆ ประกอบด้วย (๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ ประเด็น (๒) แผนการปฏิรูปประเทศ ๑๑ + ๒ ด้าน (๓) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ และ (๔) แผนว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ และมีการถ่ายทอดไปสู่แนวทางปฏิบัติในแผนระดับที่ ๓ ซึ่งจะเป็นแผนในเชิงปฏิบัติที่มีความชัดเจนตามภารกิจของส่วนราชการที่สอดคล้องและสนับสนุนการดำเนินงานของแผนระดับที่ ๑ และระดับที่ ๒ ตามลำดับ รวมไปถึงนโยบายของรัฐที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาประเทศไทยสู่การเป็นประเทศไทย ๔.๐ มีการทำงานอย่างเปิดกว้างและเชื่อมโยงถึงกัน (Open & Connected Government) มีการทำงานโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen-Centric Government) การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย (Smart & High Performance Government) ปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตลอดจนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) การพัฒนานวัตกรรมการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อรองรับยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านความรู้ การสื่อสาร การจัดการและเทคโนโลยี โดยเฉพาะในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล ด้วยการเพิ่มความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) แก่คนไทย ให้สามารถเข้าถึง เข้าใจ และเลือกใช้ข้อมูลและบริการตามความต้องการและความจำเป็นได้อย่างง่ายและเหมาะสม ซึ่งการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายที่กำหนดไว้ภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลงจึงเป็นสิ่งสำคัญ

ผู้ศึกษาจึงทำการศึกษาทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมตามแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ หรือที่เรียกว่า แผนยุทธศาสตร์ ๔ ปี กรมอนามัย ซึ่งกรมอนามัยได้ประกาศใช้ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้สอดคล้องตามแผนระดับที่ ๑ ๒ และ ๓ ตามภารกิจกรมอนามัย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรม บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ พร้อมปรับช่วงเวลาของแผนยุทธศาสตร์ฯ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติช่วงที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ และใช้เป็นกรอบการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลาวาระแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ โดยใช้ชื่อว่า “แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ตามแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ (ฉบับปรับปรุง)”

การศึกษาทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ (ฉบับปรับปรุง) แบ่งวิธีการศึกษาออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ ๑ การศึกษาข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องในการทบทวนแผนยุทธศาสตร์ฯ โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Method) ประกอบด้วย (๑) ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) (๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ แผน (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) (๓) แผนปฏิรูปประเทศ (ด้านสาธารณสุข) (๔) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) (๕) แผนยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข (๖) นโยบายรัฐบาล

(๗) นโยบายกระทรวงสาธารณสุข (๘) นโยบายกรมอนามัย (๙) สถานการณ์ภายใน – ภายนอกกรมอนามัย (๑๐) ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์และความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ของกรมอนามัย (๑๑) รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ ระยะครึ่งแผน (ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๒) และ (๑๒) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และส่วนที่ ๒ การศึกษาแบบมีส่วนร่วม (Participatory Method) โดยจัดกระบวนการประชุมทบทวนแบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบบริหารและวิธีการทำงาน กรมอนามัย (คลัสเตอร์) กลุ่มที่ ๑ – ๙ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามขั้นตอนของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เพื่อทบทวนวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตรการ โดยใช้ข้อมูลนำเข้าที่ได้จากการวิเคราะห์ในส่วนที่ ๑ ให้ที่ประชุมร่วมกันพิจารณา ร่วมคิด ร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์ และจัดทำ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ฯ และนำเสนอผู้เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังความคิดเห็น พร้อมปรับแก้ไข เมื่อได้ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ฯ ที่สมบูรณ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงเสนอผู้บริหารกรมอนามัยเพื่อขออนุมัติประกาศใช้ ต่อไป

ผลการศึกษการทบทวนแผนยุทธศาสตร์ฯ ยังคงไว้ซึ่งวิสัยทัศน์เดิม ได้แก่ “กรมอนามัยเป็นองค์กรหลักของประเทศในการอภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อประชาชนสุขภาพดี” พันธกิจยังคงเดิม ได้แก่ “ทำหน้าที่ในการสังเคราะห์ใช้ความรู้และคุณภาพรวม เพื่อกำหนดนโยบายและออกแบบระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม โดยการประสานงาน สร้างความร่วมมือ และกำกับดูแล เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อการดำเนินงาน” และประกอบด้วย ๕ ประเด็นยุทธศาสตร์ ๑๒ เป้าประสงค์ ๒๘ ตัวชี้วัด จากเดิม ๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ ๑๒ เป้าประสงค์ ๒๑ ตัวชี้วัด โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือ (๑) การเพิ่มประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ สร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ เนื่องจากภารกิจกรมอนามัยมีส่วนสนับสนุนผลักดันให้เป้าหมายของแผนระดับที่ ๑ และ ๒ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องการสร้างความรู้ด้านสุขภาพบรรลุผลรวมทั้งกรมอนามัยได้รับมอบหมายจากกระทรวงสาธารณสุขให้เป็นเจ้าภาพในการขับเคลื่อนประเด็นนี้ (๒) การปรับเป้าประสงค์ของประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ อภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม จากเดิมที่เน้นเรื่องความพึงพอใจของภาคีเครือข่ายต่อ Product Champion ของกรม มาเน้นในเรื่องของการขับเคลื่อนด้วยกฎหมายซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการปกป้องคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของประชาชน ซึ่งกรมอนามัยมีบทบาทสำคัญในการอภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมของประเทศ โดยมีเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานภายใต้กฎหมาย ๓ ฉบับ ในความรับผิดชอบของกรมอนามัย คือ (๑) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และแก้ไขเพิ่มเติม (๒) พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไข ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ และ (๓) พระราชบัญญัติควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็ก พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมีการพัฒนาและปรับปรุงให้ทันต่อสถานการณ์และการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนแม่บท ๒๒ กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ว่า กฎหมายไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาภาครัฐและภาคเอกชน อยู่ภายใต้กรอบกฎหมายที่มุ่งให้ประชาชนในวงกว้างได้รับประโยชน์จากการพัฒนาประเทศโดยทั่วถึง และ (๓) เพิ่มประเด็นด้าน Human Resource ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ ปฏิรูประบบงานสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงและมีธรรมาภิบาล เพราะบุคลากรคือรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ บุคลากรของกรมอนามัยต้องมีความเป็นมืออาชีพและผูกพันต่อองค์กร ความท้าทายจากการปฏิรูประบบราชการ การมีนโยบายลดอัตรากำลังในภาคราชการลง ทำให้กรมอนามัยต้องยกระดับและพัฒนาสมรรถนะขององค์กรให้ตอบสนองบทบาทภารกิจ และบริหารกำลังคนให้สามารถดำเนินการตามภารกิจที่วางไว้ได้

อภิปรายผลการศึกษา

จากวัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ กรมอนามัย พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ (ฉบับปรับปรุง) ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องตามแผนระดับที่ ๑ แผนระดับที่ ๒ แผนระดับที่ ๓ ตามภารกิจกรมอนามัย และบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ นั้น ผลการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญตามบริบทของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ โดยยุทธศาสตร์ คือทิศทางในระยะยาวเพื่อให้บรรลุประโยชน์หรือเป้าหมาย โดยผ่านการจัดสรรทรัพยากรภายใต้สภาพแวดล้อมแห่งการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ (๑) มีการเพิ่มเติมประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ สร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ประเด็นการสร้างเสริมให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ประเด็นย่อยการสร้างความรู้ด้านสุขภาพ ประกอบกับแผนแม่บทที่ ๑๓ การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ยังเน้นย้ำเรื่องการสร้างความรู้ด้านสุขภาพและการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาพ โดยกำหนดเป้าหมาย “ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพสามารถดูแลสุขภาพ มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ และสามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถป้องกันได้ เกิดเป็นสังคมเข้มแข็งจิตสำนึกการมีสุขภาพดีสูงขึ้น” ตัวชี้วัด “อัตราความรู้ด้านสุขภาพของประชากร” ร้อยละ ๕๐ ในปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ (ด้านสาธารณสุข) ที่กำหนดประเด็นความรู้ด้านสุขภาพไว้ โดยมุ่งหวังให้เกิดการบูรณาการทรัพยากรจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน คือ “ประชาชนไทยมีความรอบรู้ด้านสุขภาพและเกิดสังคมไทยรอบรู้ด้านสุขภาพ” และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ที่กำหนดเป้าหมาย “คนไทยในสังคมไทยทุกช่วงวัยมีทักษะความรู้และความสามารถเพิ่มขึ้น” ด้านแผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงสาธารณสุข ประเด็นยุทธศาสตร์ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรคและคุ้มครองผู้บริโภคเป็นเลิศ ก็มุ่งเน้นการพัฒนาสุขภาพของครอบครัวด้วยกระบวนการพัฒนาความรู้ด้านสุขภาพด้วยเช่นกัน สำหรับด้านเป้าประสงค์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ นั้นประเด็นที่ปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมก็สอดคล้องกับบริบทสถานการณ์ และแผนระดับที่ ๑ ๒ และ ๓ ตามภารกิจกรมอนามัย (๒) การปรับเป้าประสงค์ของประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ อภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมจากเดิมที่เน้นเรื่องความพึงพอใจของภาคีเครือข่ายต่อ Product Champion ของกรม มาเน้นในเรื่องของการขับเคลื่อนด้วยกฎหมายซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการปกป้องคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของประชาชน ซึ่งกรมอนามัยมีกฎหมายเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพภายใต้กฎหมาย ๓ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ และพระราชบัญญัติควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็ก พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งสอดคล้องกับแผนแม่บทที่ ๒๒ กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ที่กำหนดเป้าหมาย “กฎหมายไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาภาครัฐและภาคเอกชน อยู่ภายใต้กรอบกฎหมายที่มุ่งให้ประชาชนในวงกว้างได้รับประโยชน์โดยทั่วถึง” และ (๓) เพิ่มประเด็นด้าน Human Resource ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ ปฏิรูประบบงานสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงและมีธรรมาภิบาล เพราะบุคลากร คือรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ บุคลากรของกรมอนามัยต้องมีความเป็นมืออาชีพและผูกพันต่อองค์กร สอดคล้องกับแผนแม่บทที่ ๒๓ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่กำหนดเป้าหมาย “คุณภาพชีวิต ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์และความเสมอภาคทางสังคมได้รับการยกระดับเพิ่มขึ้นจากผลการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเชิงสังคม” กรมอนามัยกำหนดเป้าประสงค์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้วยมาตรการสำคัญคือการสร้างนักวิจัย นักจัดการความรู้และนวัตกรรม บุคลากรกรมอนามัยต้องมีความ

เป็นมืออาชีพในการวิจัยและพัฒนาสร้างนวัตกรรมใหม่ นำเทคโนโลยีดิจิทัลสมัยใหม่ส่งผ่านองค์ความรู้สู่ประชาชนโดยตรง

ด้านการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ กรมอนามัย พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรม และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ นั้น กรมอนามัยโดยกองแผนงานได้นำผลการศึกษา ได้แก่ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ฯ เสนออธิบดีกรมอนามัยเพื่อขออนุมัติ หลังจากอนุมัติแล้วจึงได้รวบรวมเนื้อหาพร้อมจัดทำรูปเล่ม และเผยแพร่ให้หน่วยงานในสังกัดกรมอนามัยขับเคลื่อนแปลงแผนยุทธศาสตร์ฯ สู่การปฏิบัติ จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการ (Action Plan) และกำกับติดตามประเมินผลตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้ เพื่อให้การดำเนินงานของกรมอนามัยบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ ตลอดจนเกิดการพัฒนายั่งยืน ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

๑. การรับฟังความคิดเห็นจากภาคีเครือข่าย เดิมแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมตามแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ หรือที่เรียกว่า แผนยุทธศาสตร์ ๔ ปี กรมอนามัย ซึ่งกรมอนามัยได้ประกาศใช้ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ นั้น มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภายในและภาคีเครือข่าย ตลอดจนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการประชุมประชาพิจารณ์ สำหรับการทบทวนและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับปรับปรุงนี้ มีการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภายในกรมอนามัยเท่านั้น ไม่ได้จัดให้มีกระบวนการประชุมประชาพิจารณ์ของภาคีเครือข่าย ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อาทิเช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด สาธารณสุขอำเภอ ปลัดเทศบาล นายองค์การบริหารส่วนตำบล และภาคประชาชน ซึ่งความคิดเห็นจะมีประโยชน์ทำให้แผนยุทธศาสตร์สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น แต่ทั้งนี้ การขับเคลื่อนแปลงแผนยุทธศาสตร์ฯ สู่การปฏิบัติ จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ของแต่ละหน่วยงานในสังกัดกรมอนามัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ ๑๒ เขตสุขภาพ นั้น ก็สามารถจัดให้มีกระบวนการประสานแผนหรือรับฟังความคิดเห็น เพื่อนำความคิดเห็นของภาคีเครือข่าย ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่มาใช้ประโยชน์ในการปรับกลยุทธ์ มาตรการ ให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ตอบสนองต่อปัญหาในพื้นที่ และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้เช่นกัน

๒. การทบทวนสถานการณ์ด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในระดับนานาชาติ โดยสมรรถนะหลักที่สำคัญของกรมอนามัย คือ A๒IM A ตัวที่ ๑ ได้แก่ ASSESS หมายถึง สมรรถนะในการประเมินสถานการณ์หรือปัญหาอย่างรอบรู้ กรมอนามัยยังขาดการประเมินสถานการณ์หรือศึกษาตัวอย่างบทเรียนสำคัญและความสำเร็จของการทำงานส่งเสริมสุขภาพของนานาชาติ เช่น ระบบการดูแลผู้สูงอายุ การส่งเสริมการออกกำลังกาย การควบคุมโรคอ้วน การส่งเสริมการพัฒนาเมืองสุขภาพดี ชุมชนสุขภาพดีในระดับสุขภาพประชากรโลก ซึ่งหลายประเทศทั่วโลกได้พยายามเดินหน้าการทำงานด้วยกลยุทธ์การส่งเสริมสุขภาพ การศึกษายุทธศาสตร์ กลยุทธ์ วิธีการที่หลายหลายของประเทศตะวันตก หรือประเทศในแถบเอเชียด้วยกัน แล้วเลือกมาปรับใช้กับบริบทสังคมไทย จะช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านกลยุทธ์ มาตรการ รูปแบบวิธีการทำงาน เครื่องมือใหม่ๆ ที่นำสู่การปฏิบัติและบรรลุผลตามที่กำหนดไว้

บรรณานุกรม

๑. กรมอนามัย. (๒๕๕๙). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมตามแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔. นนทบุรี.
๒. กรมอนามัย. (๒๕๖๒). รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ตามแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ระยะครึ่งแผน. นนทบุรี.
๓. กระทรวงสาธารณสุข. (๒๕๖๑). นโยบายปลัดกระทรวงสาธารณสุข. วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒. นนทบุรี.
๔. กระทรวงสาธารณสุข. (๒๕๖๒). นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข. เอกสารสรุปการประชุมผู้บริหารระดับสูงกระทรวงสาธารณสุข. วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๒. นนทบุรี.
๕. กรมอนามัย. (๒๕๖๑). นโยบายอธิบดีกรมอนามัย. นโยบายอธิบดีกรมอนามัย. วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๑. นนทบุรี.
๖. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๕๙). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒. (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔). กรุงเทพมหานคร
๗. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๑). ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี. กรุงเทพมหานคร.
๘. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๑). สรุปสาระสำคัญแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐). กรุงเทพมหานคร.
๙. สำนักนายกรัฐมนตรี. (๒๕๖๒). แผนปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข. กรุงเทพมหานคร.
๑๐. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (๒๕๖๒). คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา. แถลงเมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒. กรุงเทพมหานคร.
๑๑. วชิระ เพ็งจันทร์. (๑๘ เมษายน ๒๕๕๙). พลังคิดใหม่เพื่อขับเคลื่อนกรมอนามัย (DOH Change ; Re-Thinking Power).
๑๒. กรมอนามัย. (๒๕๖๓). รายงานผลการดำเนินการพัฒนาองค์การ (Application Report) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓ หมวด ๒ การวางแผนยุทธศาสตร์และการสื่อสารเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ. นนทบุรี.
๑๓. กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ (ด้านสาธารณสุข). นนทบุรี.
๑๔. กรมอนามัย. (ร่าง) ยุทธศาสตร์ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรคและคุ้มครองผู้บริโภคเป็นเลิศ (Promotion Prevention & Protection Excellence Strategy). นนทบุรี.

ภาคผนวก

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

แผนยุทธศาสตร์

การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพ และอนามัยสิ่งแวดล้อม

ตามแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ
ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12
(พ.ศ. 2563-2565) ฉบับปรับปรุง

นโยบายหลักของรัฐบาลที่กรมอนามัยเกี่ยวข้อง

นโยบายรัฐบาล	ประเด็นที่กรมอนามัยเกี่ยวข้อง
<p>๑. การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์</p>	<p>๑.๑ สืบสาน รักษา ต่อยอดศาสตร์พระราชากับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นหลักสำคัญ ในการบำบัดทุกข์และบำรุงสุขให้ประชาชน และพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้หลักการทรงงาน การนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการและการพัฒนาประเทศ เพื่อประโยชน์ในวงกว้าง รวมทั้งเผยแพร่ศาสตร์พระราชากับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่เวทีโลกเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืน</p>
	<p>๑.๒ ต่อยอดการดำเนินการของหน่วยพระราชทานและประชาชนจิตอาสาพระราชทานตามแนวพระราชดำริ ให้เป็นแบบอย่างการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ในพื้นที่ต่างๆ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน แก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชน และพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชน โดยระดมพลังความรัก ความสามัคคี ทั้งของหน่วยงานในพระองค์ หน่วยงานราชการภาคเอกชนและชุมชน</p>
<p>๕. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย</p>	<p>๕.๔ พัฒนาภาคการท่องเที่ยว</p> <p>๕.๔.๑ พัฒนาคุณภาพและความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว โดยส่งเสริมพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพระดับโลกที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นบนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทย การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการจัดการขยะและของเสีย เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบหลายประเทศ จุดมุ่งหมายเดียวกัน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเชิงกลุ่มพื้นที่เมืองหลักและเมืองรองที่มีศักยภาพ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงกีฬาและนันทนาการ การท่องเที่ยวเรือสำราญ และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน</p>
<p>๘. การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย</p>	<p>๘.๑ ส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัย</p> <p>๘.๑.๑ จัดให้มีระบบพัฒนาเด็กแรกเกิดอย่างต่อเนื่องจนถึงเด็กวัยเรียนให้มีโอกาสพัฒนาตามศักยภาพ เพื่อสร้างคนไทยที่มีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพผ่านครอบครัวที่อบอุ่นในทุกรูปแบบครอบครัว เพื่อส่งต่อการพัฒนาเด็กไทยให้มีคุณภาพสู่การพัฒนาในระยะถัดไปบนฐานการให้ความช่วยเหลือที่คำนึงถึงศักยภาพของครอบครัวและพื้นที่ เตรียมความพร้อมการเป็นพ่อแม่ ความรู้เรื่องโภชนาการและสุขภาพ การอบรมเลี้ยงดู การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยผ่านการให้บริการสาธารณะที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะการยกระดับคุณภาพสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทั่วประเทศให้ได้มาตรฐาน และพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษาและผู้ดูแลเด็กปฐมวัยให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ</p> <p>๘.๑.๒ ส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยคำนึงถึงพหุปัญญาที่หลากหลายของเด็กแต่ละคนให้ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ผ่านการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับระบบโรงเรียนปกติที่เป็นระบบและมีทิศทางที่ชัดเจน</p>

นโยบายรัฐบาล	ประเด็นที่กรมอนามัยเกี่ยวข้อง
	<p>๘.๕ วิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ</p> <p>๘.๕.๑ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อจัดการความเหลื่อมล้ำและความยากจน ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมุ่งเน้นการพัฒนา นวัตกรรมเชิงสังคมและนวัตกรรมในเชิงพื้นที่ที่สามารถช่วยแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาสสำหรับผู้ด้อย โอกาส และยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยควบคู่ไปกับการพัฒนาทุนมนุษย์ให้พร้อมสำหรับโลกยุคดิจิทัลและอุตสาหกรรม ๔.๐ ตามความเหมาะสม ได้อย่างเป็นรูปธรรมโดยระยะแรกจะให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา ด้านสุขภาพของประชาชนอย่างครบวงจร ทั้งระบบยา วัคซีน เวชภัณฑ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย</p>
<p>๙. การพัฒนาระบบสาธารณสุขและหลักประกันทางสังคม</p>	<p>๙.๑ พัฒนาระบบบริการสาธารณสุข แพทย์สมัยใหม่ และแพทย์แผนไทยให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย เป็นที่ยอมรับในระดับสากล และมีคุณภาพทัดเทียมกันทั่วทุกพื้นที่ รวมถึงการยกระดับไปสู่ความเชี่ยวชาญในด้านการแพทย์แม่นยำ และยกระดับระบบหลักประกันสุขภาพให้ครอบคลุมแรงงานนอกระบบ โดยอยู่บนพื้นฐานหลักประสิทธิภาพและความยั่งยืนทางการคลังของประเทศ ส่งเสริมให้มีมาตรการสร้างเสริมสุขภาพและอนามัยให้คนไทยทุกช่วงวัยมีสุขภาพแข็งแรงและลดอัตราการเจ็บป่วยโรคเรื้อรัง พร้อมทั้งจัดให้มีสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่เอื้อต่อสุขภาพของประชาชนอย่างเหมาะสมและพอเพียง</p> <p>๙.๒ ส่งเสริมการป้องกัน และควบคุมปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ โดยการพัฒนาองค์ความรู้ด้านสุขภาพที่ถูกต้องของคนทุกกลุ่มวัย ส่งเสริมการเล่นกีฬาและออกกำลังกายเพื่อเสริมสร้างสุขภาพ สร้างระบบรับมือต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ ทั้งระบบติดตาม เฝ้าระวัง และการจัดการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขอย่างครบวงจร และบูรณาการ และส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาพที่ดีในทุกพื้นที่</p>
<p>๑๐. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน</p>	<p>๑๐.๓ ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และทะเล โดยเชื่อมโยงกับแผนบริหารจัดการน้ำ ๒๐ ปีของประเทศ เพิ่มผลิตผลในการจัดการและการใช้น้ำทุกภาคส่วน จัดให้มีน้ำสะอาดใช้ทุกครัวเรือนในชุมชนชนบท ในปริมาณคุณภาพ และราคาที่เข้าถึงได้ มีระบบการจัดการน้ำชุมชนที่เหมาะสม พร้อมทั้งส่งเสริม ฟืนฟู อนุรักษ์ พื้นที่ต้นน้ำพื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่พักน้ำ แหล่งน้ำธรรมชาติ แอ่งน้ำบาดาล การระบายน้ำชายฝั่ง เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบ และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมระดับสากล ดูแลภัยพิบัติจากน้ำ พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบ และเพิ่มพื้นที่ชลประทาน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างระบบจัดสรรน้ำที่เป็นธรรม รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำในชุมชนตามแนวพระราชดำริ</p> <p>๑๐.๕ แก้ไขปัญหาก๊าซเรือนกระจกและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมุ่งเน้นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก สร้างสังคมคาร์บอนต่ำและปลอดภัยขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน กำหนดมาตรการควบคุมการเผาพื้นที่เพื่อทำการเพาะปลูกปรับปรุงการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งระบบ และการสร้างความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการรับมือและปรับตัวเพื่อลดความเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สนับสนุนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐและภาคเอกชนที่เป็นมิตรต่อ</p>

นโยบายรัฐบาล	ประเด็นที่กรมอนามัยเกี่ยวข้อง
	<p>สภาพภูมิอากาศ ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงระบบบริหารจัดการต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ไทยเข้าร่วมและให้สัตยาบันไว้</p> <p>๑๐.๘ แก้ไขปัญหาการจัดการขยะและของเสียอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการส่งเสริมและให้ความรู้ในการลดปริมาณขยะในภาคครัวเรือนและธุรกิจ การนำกลับมาใช้ซ้ำการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง เพื่อลดปริมาณและต้นทุนในการจัดการขยะของเมือง และสามารถนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ได้โดยง่าย รวมทั้งพัฒนาโรงงานกำจัดขยะและของเสียอันตรายที่ได้มาตรฐาน</p>
<p>๑๒. การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และกระบวนการยุติธรรม</p>	<p>๑๒.๑ แก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยจัดให้มีมาตรการและระบบเทคโนโลยีนวัตกรรมที่ช่วยป้องกันและลดการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างจริงจังและเข้มงวดรวมทั้งเป็นเครื่องมือในการติดตามการแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างเป็นระบบพร้อมทั้งเร่งสร้างจิตสำนึกของคนในสังคมให้ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต ถูกต้อง ขอบธรรมและสนับสนุนทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและเฝ้าระวัง</p>